

การคุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มืงานทำ

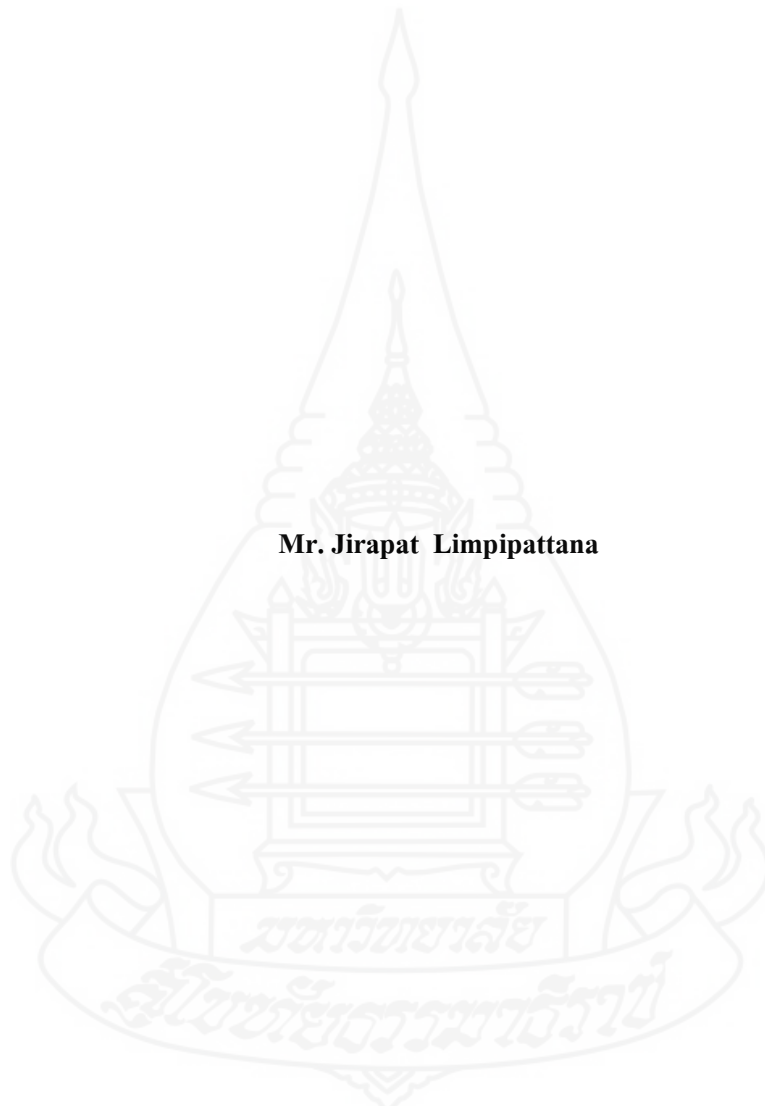
นายจิรพัฒน์ ลิ้มพิพัฒน์ธน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

The Protection of the Ex-convicts Rights to be Employed

Mr. Jirapat Limpipattana

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การคุ้มครองสิทธิผู้พันโทขให้ม้งงานทำ
ชื่อและนามสกุล นายจิรพัฒน์ ลีมพิพัฒน์ธน
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ถาวรวัลย์ หอนพรัตน์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุมาศ ชัดเงางาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา ค้นคว่ำอิสระ การคุ้มครองสิทธิผู้พันโทษาให้มีงานทำ

ผู้ศึกษา นายจิรพัฒน์ ลิ้มพิพัฒน์ธน รหัสนักศึกษา 2574001232 ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การศึกษา ค้นคว่ำอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เกี่ยวกับการทำงานของผู้พันโทษาในการสมัครงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมต่อไป

การศึกษา ค้นคว่ำอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยทางเอกสาร โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร ประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ ตำรา บทความ รายงานวิชาการต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตัวบทกฎหมายของประเทศไทยและ ต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ยังมีข้อบกพร่องของกฎหมายซึ่งมีลักษณะของการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะจ่งเฉพาะกลุ่มบุคคลผู้พันโทษาในการทำงาน ซึ่งทำให้ กลุ่มบุคคลเหล่านี้ไม่มีโอกาสประกอบอาชีพสุจริต ถูกปิดกั้นเพราะผลของกฎหมายต้องหวนกลับไป กระทำผิดซ้ำ จนเกิดปัญหาอาชญากรรมซ้ำซาก เห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันในการประกอบอาชีพ โดยนำหลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรงความผิดเล็กน้อย และเป็น การทำผิดครั้งแรก เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรอกการลงโทษหรือการคุมความ ประพฤติได้มากขึ้น เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการจำคุกระยะสั้น ทำให้เกิดมลทินแก่ผู้กระทำผิด ที่ในกมลสันดานไม่มีความชั่วร้าย และเพื่อให้เป็นไปตามหลักนโยบายแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคีในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ การคุ้มครองสิทธิผู้พันโทษาให้มีงานทำ การเลือกปฏิบัติ

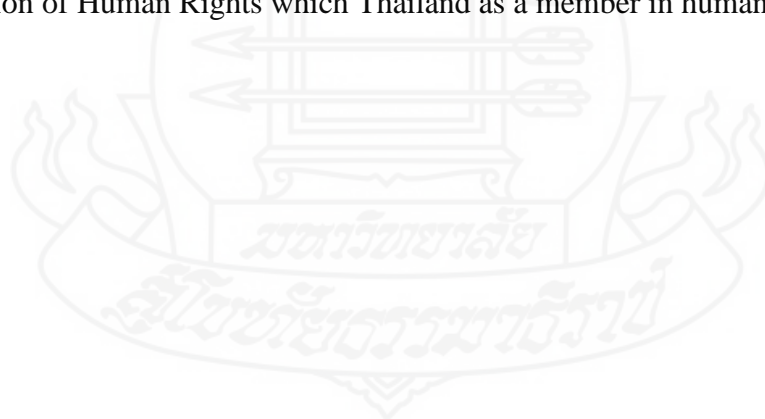
Independent Study title: The Protection of the Ex-convicts Rights to be Employed
Author: Mr. Jirapat Limpipattana; **ID:** 2574001232; **Degree** Master of Laws;
Independent Study advisor: Dr. Wanwipa Muangtham; **Academic year:** 2017

Abstract

The purpose of this independent study is to study about the concepts, theories and the principle of laws relating to the employment of the ex-convicts in part of the job recruitment in order to analyze the problems and then seek for the solutions in amendment the law relating.

This independent study is the qualitative research by means of the documentary research from documents consisting of academic papers, textbooks, articles, academic reports, electronic data, the relevant laws both in Thai and in foreign language for the purpose of analysis and synthesis into the research result.

Result of the research: there are still the defects of the law which are the unfair discrimination and the violation of the rights that limited only the ex-convicts. These make such group of people no opportunities in earning his/her living legally. They are obstructed by the law so they need to back to be the recidivists until the repeat offense occurring. The researcher suggests amending and abolishing the law which are useless and inconsistent with the instant situation of the occupation by applying the rules and rehabilitation or probation method of the offender with the petty penalty and first offense so that the court can apply by discretion of the punishment suspense or the probation, the avoidance of the short term imprisonment which impure the offender with the evil mind and in accordance with the policy of national plan regarding the human rights, the international covenant and Universal Declaration of Human Rights which Thailand as a member in human rights protection

Keyword: The protection of the ex-convicts rights to be employed, The discrimination

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ หากปราศจากความช่วยเหลือและการให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งของอาจารย์ ดร. วรรณวิภา เมืองถ้ำ รองศาสตราจารย์ ลาวัลย์ หอนพรัตน์ และอาจารย์ปิ่นณวิษ ทักษวิมล ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ และให้ความช่วยเหลือแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณอรรถวุฒิ ศรียาภัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายต่างประเทศ และภาษาต่างประเทศตลอดจน คำแปลที่ปรากฏในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ท่านทรงชัย ทิพยผลาผลกุล ผู้พิพากษาหัวหน้า คณะชั้นต้นในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับความรู้มากมายและแรงบันดาลใจอันสำคัญที่เป็นจุดเริ่มในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ตลอดจนท่านผู้พิพากษา คุณบุญเสริม บุญเรืองรอด และเพื่อน พี่ น้อง ที่ได้ร่วมปฏิบัติงาน ครอบครัว และอีกหลายท่าน ที่ข้าพเจ้าไม่อาจจะบอชื่อได้หมด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ความรู้ความเข้าใจ และเพื่อน นักศึกษาร่วมรุ่นปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ รุ่นที่ 7 หลายท่านที่ไม่อาจเอ่ยนามได้หมดในที่นี้ที่คอย ผลักดัน เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือข้าพเจ้าในหลาย ๆ เรื่อง

สุดท้ายนี้ คุณความดีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ หากมี ขอมอบแต่ บิดา มารดาของข้าพเจ้า ที่ได้เลี้ยงดูและเป็นกำลังใจในการใช้ชีวิตของข้าพเจ้าตลอดมา

จิรพัฒน์ ลิมพิพัฒน์ธน

พฤษภาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
3. ขอบเขตของการศึกษา.....	4
4. วิธีดำเนินการศึกษา.....	5
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้พันโทในการทำงาน.....	6
1. ผลกระทบหลังจากพันโท.....	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ.....	11
2.1 ความหมายสิทธิและเสรีภาพ.....	11
2.2 ความหมายสิทธิตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	13
3. หลักสิทธิมนุษยชน.....	15
4. หลักความเสมอภาค.....	16
4.1 สิทธิในความเสมอภาค.....	18
4.2 สถานะของความเสมอภาค.....	19
5. สิทธิของผู้พันโท.....	20
6. หลักกฎหมายอาญาและทฤษฎีการลงโทษอาญา.....	22
6.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง.....	23
6.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	24
6.3 ทฤษฎียุติตรา.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิในการทำงาน กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการทำงานของไทย และกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการทำงาน.....	30
1. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิในการทำงาน.....	30
1.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	30
1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.....	31
1.3 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	32
1.4 ปฏิญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล.....	33
1.5 อนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	33
1.6 กฎบัตรว่าด้วยสังคมยุโรป.....	34
1.7 กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง.....	35
1.8 กฎบัตรสังคมแห่งยุโรป ค.ศ.1961.....	36
2. กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พัน โทษในการเข้าทำงานประเทศสหรัฐอเมริกา.....	40
3. กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พัน โทษในการเข้าทำงานประเทศออสเตรเลีย.....	43
3.1 กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในประเทศออสเตรเลีย.....	47
4. กฎหมายประเทศไทยที่บัญญัติให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค.....	46
5. กฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่มีลักษณะจำกัดสิทธิและเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม.....	50
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการจำกัดสิทธิของผู้พัน โทษในการทำงาน และการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการเข้าทำงานของผู้พัน โทษ.....	55
1. เปรียบเทียบกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พัน โทษ.....	55
2. ตารางเปรียบเทียบกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พัน โทษ.....	56
3. วิเคราะห์กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิ.....	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเลือกปฏิบัติ.....	59
5. วิเคราะห์ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา.....	60
6. วิเคราะห์สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์.....	64
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	65
1. บทสรุป.....	65
2. ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	79
ประวัติผู้ศึกษา.....	116

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้ตราบทบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ความเสมอภาค ของบุคคลไว้ดังเห็นได้ในมาตราต่างๆ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่กล่าวถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญยังได้วางหลักประกันและรับรองคุ้มครองประชาชนในประเทศไว้ในเรื่อง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของประชาชน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เมื่อศึกษาถึงข้อเท็จจริงที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้วางหลักในการปฏิบัติต่อประชากรของประเทศแล้ว พบว่ายังมีการปฏิบัติที่เลื่อมล้ำในสังคมอยู่อีกมาก ในด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งบุคคลกลุ่มกลุ่มหนึ่งยังถูกกีดกัน แบ่งแยก และเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม บุคคลที่กล่าวถึงนี้คือ ผู้พันโทษ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกลิดรอนสิทธิเพราะผลของกฎหมาย และถูกตั้งข้อรังเกียจจากสังคมเพราะการกระทำที่เกิดจากความผิดพลาดรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในสิ่งที่ตนกระทำ และผลที่ได้รับ คือต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย และเมื่อบุคคลกลุ่มนี้พันโทษออกมา ก็ต้องเผชิญกับปัญหาในการปรับตัวเพื่อให้เข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติ ไม่เป็นที่ข่มขู่จากบุคคลใกล้ชิด สังคม และชุมชนที่อยู่อาศัย ไม่มีอาชีพทำ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไม่ประสงค์จะรับเข้าทำงาน เพียงเพราะพวกเขาเคยถูกจำคุกมาก่อน เป็นลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ที่ตนจะพึงมีพึงได้ภายหลังเมื่อพันโทษออกมา ไม่ได้ได้รับการดูแลเยียวยาในด้านจิตใจ สังคมไม่ให้อภัยในสิ่งที่พวกเขาได้กระทำมาในอดีต ไม่มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาดูแล เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือ บุคคลกลุ่มนี้

เมื่อพ้นโทษออกมา ทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความรู้สึกไร้ที่พึ่ง มองตนเองไร้ค่า ไม่สามารถที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ ต้องหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ จนหมดโอกาสที่จะเยียวยาให้กลับคืนมาเป็นพลเมืองดีได้ ทำให้ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะเพียงคำว่า ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษา ทำให้ผู้ที่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาไม่มีโอกาสสร้างอนาคตได้อีก ซึ่งถ้าบุคคลนั้นต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาแม้จำคุกเพียงวันเดียวก็ถือว่า ถูกลงโทษจำคุกตามคำพิพากษาแล้ว จึงควรแยกแยะประเภทความผิด ความหนักเบาของโทษ ความรุนแรงในการกระทำ พฤติกรรมอุปนิสัยของผู้กระทำความผิด ความรู้รับผิดชอบในการกระทำความผิด ฐานะทางสังคม ครอบครัว ถึงจิตใจ สิ่งช่วย การอบรมสั่งสอน และสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด ว่ากระทำโดยสันดานหรือกระทำเพราะถูกกระทำ หรือช่วยผู้กระทำ การกระทำนั้นเป็นภัยร้ายแรงต่อประชาชน และบุคคลทั่วไปหรือไม่ สามารถใช้วิธีการอื่นที่ไม่ใช่การลงโทษจำคุกได้หรือไม่ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการตีตราประยะยาว ตามทฤษฎีทางอาญา ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมายมี 2 ประเภท คือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) และความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) การลงโทษบุคคลหรือการใช้โทษทางอาญาต่อบุคคลต้องอยู่ในขอบเขตที่จำกัดไม่ควรนำกฎหมายอาญา มาใช้เพื่อการลงโทษกับบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ปราศจากภัยร้ายแรง ตัวอย่างประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา ในมาตรา 11 A 2 ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้

“วัตถุประสงค์ของประมวลกฎหมายนี้ก็เพื่อที่จะเสริมสร้างความยุติธรรมขึ้นในระบบสหรัฐทั้งหมด เพื่อที่ประเทศชาติและประชาชนจะได้มีความอบอุ่นใจในการรักษาไว้ ซึ่งชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์อื่น ๆ

ประมวลกฎหมายนี้ มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและลงโทษไว้ซึ่งระบบแห่งคุณธรรมของมหาชน และการปฏิบัติได้ด้อยของมหาชน โดยการลงโทษที่อันเหมาะสม

ประมวลกฎหมายนี้ มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงของบุคคลทั้งปวง โดยการป้องปรามโดยวิธีแข็งต่อสังคมให้เห็นถึงความผิดต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง และโทษที่ได้กำหนดไว้โดยตัวบทกฎหมายมีอยู่อย่างไร และเมื่อวิธีการนี้ใช้ไม่ได้ผล ก็จะใช้วิธีแก้ไขผู้กระทำความผิด หรือการทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่สามารถที่จะกระทำผิดต่อไปได้ โดยวิธีการอันสมควร”¹ ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา คือ การแก้แค้นทดแทน ช่มชู้ยับยั้ง และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือตัดโอกาสในการกระทำความผิด การลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูการกระทำความผิด

¹ ญรั้ววัฒน์ สุทธิโยธิน, ใน ชุดเอกสารการสอนกฎหมายอาญาและอาญาวิทยาชั้นสูง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 9

เป็นทฤษฎีที่ให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัว เน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการกระทำความผิด เช่น ความสามารถของผู้กระทำความผิดที่จะกลับตัว การให้

ผู้กระทำความผิดทดลองกลับเข้าสู่สังคม ถ้าเป็นการกระทำความผิดโดยพลั้งพลาดไม่ได้กระทำความผิดร้ายแรงหรือมีความโหดร้ายก็ใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก (โทษจำคุกกระยะสั้น) เช่น การรอการลงอาญา การรอการกำหนดโทษ การคุมประพฤติ การคุมความประพฤติมี 2 วิธี คือการคุมประพฤติโดยเจ้าพนักงาน กับการคุมประพฤติโดยประชาชนและชุมชนร่วมกับเจ้าพนักงาน เป็นการช่วยลดปัญหาผู้พ้นโทษกลับไปกระทำความผิดซ้ำ การคุมความประพฤติ โดยเจ้าพนักงาน เพื่อดูความประพฤติและพฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน และช่วยแนะนำอาชีพให้กับผู้ถูกคุมความประพฤติไปพร้อม ๆ กัน

ผู้พ้นโทษ คือ ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่ง ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ต้องตกอยู่ในภาวะของการเสียเปรียบ และไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมได้ตามปกติ เป็นผู้ถูกทอดทิ้งทางสังคม เป็นผู้ที่หลุดจากกลไกทางสังคม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการทางสังคมได้ อีกทั้งถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางสังคมและทางการเมือง ขาดสิทธิประโยชน์ และโอกาสที่จะยกระดับสถานภาพทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ²

แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมารัฐจะได้หันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาคนและสังคมมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไข ตลอดจนเยียวยาผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากหรือด้อยโอกาส แต่คนกลุ่มนี้ก็ยังคงประสบปัญหาในการเข้าถึงความช่วยเหลือและการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิอันพึงได้อย่างเหมาะสม การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงเป็นลักษณะของการดำเนินงานเชิงรับในการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้กลายเป็นผู้ที่ขาดโอกาส และประสบปัญหาความเดือดร้อน

“ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ และภัยสงคราม รวมถึงผู้ขาดโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ เช่น ผู้พ้นโทษ”³

² กมลชนก จำสุวรรณ, *วารสารประชากรและการพัฒนา สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล*, 32(6), (เดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ.2555), สืบค้นจาก www.popterms.mahidol.ac.th, เมื่อ 19 สิงหาคม 2560

³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, *กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, วารสารสถาบันพัฒนาสังคม*, ประจำวันที่ 20 มิถุนายน 2558

เพื่อให้กลุ่มผู้พันโทชได้เข้าถึงการบริการ การมีงานทำ การได้รับสวัสดิการในการดำรงชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติงาน อันได้แก่ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาครัฐ ต้องกำหนดทิศทางที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับกลุ่มบุคคลพันโทช ตามหลักทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทช หรือเคชตองโทชในการทำงาน

2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติในการทำงานของผู้พันโทช ของต่างประเทศ และประเทศไทย

2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าสิทธิมนุษยชน สิทธิ และเสรีภาพ ความเสมอภาค การเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทช หรือเคชตองโทช และแนวทางแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พันโทชหรือเคชตองโทชในการทำงาน

2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชของต่างประเทศ กับการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชในประเทศไทยในการประกอบอาชีพการงาน

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักสิทธิของผู้พันโทช โดยศึกษาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับหลักสิทธิ เสรีภาพ ของผู้พันโทชในกฎหมายต่างประเทศที่มีการปฏิบัติต่อผู้พันโทชภายหลังพันโทช เพื่อให้มีงานทำ และศึกษากฎหมายประเทศไทยที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของผู้พันโทช เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้พันโทชสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และมีอาชีพสุจริตทำ โดยการตราเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้พันโทชให้ มีงานทำ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้บุคคลกลุ่มนี้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ

4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพทางเอกสาร (Documentary Research) มุ่งศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลัก โดยศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ประกอบกับหนังสือ บทความทางวิชาการ วารสารกฎหมาย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสิทธิและเสรีภาพของผู้พันโทชายในการประกอบอาชีพ คำพิพากษาของศาล อันเป็นประโยชน์ในการศึกษา โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ รวบรวมเป็นข้อมูล พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อหาข้อดี ข้อเสียของปัญหา เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขต่อไป

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบถึงแนวความคิดเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชายในการทำงาน

5.2 ทำให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชายในการประกอบอาชีพของต่างประเทศ และของประเทศไทย

5.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าสิทธิมนุษยชน สิทธิ และเสรีภาพ ความเสมอภาค การเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชาย หรือเคียด้องโทชาย และแนวทางแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พันโทชายหรือเคียด้องโทชายในการทำงาน

5.4 ทำให้ทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชายของต่างประเทศ กับการเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทชายในประเทศไทย ในการประกอบอาชีพการงาน

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับสิทธิของผู้พันโทในการทำงาน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจึงมีการรับรองสิทธิไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2561 ได้รับรองไว้ในมาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 25, มาตรา 26, มาตรา 27, มาตรา 40, มาตรา 71 และมาตรา 77 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน มิให้มีกระทำความผิดหรือการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลใดให้ได้รับผลกระทบทางร่างกาย จิตใจ ทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ และภัยสงคราม รวมถึงผู้ขาดโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ จึงมีแนวคิดที่จะให้การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของบุคคลที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (ผู้พันโท)

“การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (ผู้พันโท) ได้มีการนำแนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู โดยมุ่งคุ้มครองสังคมและตัวผู้กระทำผิด คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดต้องได้รับการบำบัด เยียวยา เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สังคม และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุขเหมือนเช่นที่ตนมิได้กระทำผิด

การเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างทักษะทางสังคมผ่านการอบรมให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันแก่ผู้พันโทก่อนการปล่อยตัว (พันโท) การช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และการปฏิบัติต่อผู้พันโทภายหลังได้รับการปล่อยตัว”⁴ เป็นสิ่งจำเป็น

ถ้ากล่าวถึงผู้ด้อยโอกาสนั้นอาจมีอยู่หลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ปัญหาของแต่ละกลุ่มนั้นมากน้อยไม่เท่ากัน และมีความเดือดร้อนที่แตกต่างกันกลุ่มที่ประสบ

---

⁴ นายกิตติ สมานไทย, “ข่าวสารผลการศึกษารายวิจัย “การศึกษารูปแบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส ในกลุ่มผู้พันโท”, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, วันที่ 18 มีนาคม 2551, สืบค้นจาก www.m-society.go.th, เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560

ปัญหาที่มีความเดือดร้อนได้รับผลกระทบ ถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพที่ตนมีอยู่ ถูกทอดทิ้งจากสังคม หลุดพ้นจากกลไกทางสังคมไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการทางสังคมได้ ถูกกีดกันไม่ให้มีส่วนร่วมทางสังคม ขาดสิทธิประโยชน์ และโอกาสที่จะยกระดับสถานภาพทางสังคมของตนให้สูงขึ้น ไม่ได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องจนทำให้ผู้พ้นโทษกลายเป็นผู้ด้อยโอกาส และประสบปัญหาไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้หลังได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่อิสรภาพ

ในช่วงที่ผ่านมาแม้รัฐจะหันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาคน และสังคมมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องกัน แก้อั้ว เยียวยาผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากหรือขาดโอกาส แต่คนเหล่านี้ยังประสบปัญหาในการเข้าถึงความช่วยเหลือและการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ อย่างเหมาะสม การดำเนินงานของหน่วยงานในการกำกับดูแลการฟื้นฟูผู้กระทำผิดยังมีลักษณะการดำเนินงานเชิงรับในการแก้ไขฟื้นฟู ทำให้บุคคลผู้พ้นโทษประสบปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ เมื่อหมดหนทางจึงหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ และถูกจองจำซ้ำแล้วซ้ำอีก

จากการเปรียบเทียบสถิติของผู้ต้องขังในเรือนจำแต่ละปีจะพบว่าผู้ต้องขังไม่ลดจำนวนลงเลย แม้ถึงจะลดลงบางแต่ยังเป็นส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผู้ต้องขังในแต่ละปี

จากสถิติของผู้ต้องขังที่จะยกมาเปรียบเทียบให้เห็นว่าในแต่ละปีมีผู้กระทำผิด และถูกศาลตัดสินลงโทษให้จำคุกมากน้อยเพียงใดในภาพรวม

“กรมราชทัณฑ์ได้เก็บข้อมูลสถิตินักโทษแยกตามลักษณะความผิด วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 พบว่า ในปี 2550 มีนักโทษรวมทั้งสิ้น 114,921 คน จำแนกเป็น พ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย 67,174 คน ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 24,258 คน คิดผิดต่อชีวิต 9,710 คน ความผิดเกี่ยวกับเพศ 5,749 คน ความผิดต่อร่างกาย 3,197 คน ภัยอันตรายต่อประชาชน 257 คน อื่นๆ เช่น พ.ร.บ.ป่าไม้ การพนัน เป็นต้น 4,576 คน ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่า ปัญหาการไม่ยอมรับของสังคมเป็นปัญหาที่ผู้พ้นโทษเผชิญและจัดได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ”⁵

เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 ถึงวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2560 พบว่าผู้ต้องราชทัณฑ์มีทั้งผู้ที่ถูกตัดสินลงโทษจำคุก และผู้ที่ยังมิได้ถูกตัดสินต้องถูกจองจำอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างมลทินให้เกิดขึ้นกับบุคคลเหล่านี้

สถิติในปี พ.ศ.2558 มีต้องราชทัณฑ์ที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ชาย 90,829 คน หญิง 19,142 คน ผู้ต้องขังระหว่าง สอบสวน/ไต่สวน/พิจารณา/อุทธรณ์ฎีกา เป็นชาย 20,342 คน หญิง 4,534 คน

⁵ ผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วย 6 กลุ่มผู้ด้อยโอกาส มติชนรายวัน, 31(11209), วันที่ 17 พฤศจิกายน 2551

ปี พ.ศ.2559 มีจำผู้ต้องราชทัณฑ์ที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ชาย 203,408 คน หญิง 37,124 คน ผู้ต้องขังระหว่าง สอบสวน/ไต่สวน/พิจารณา/อุทธรณ์ฎีกา เป็นชาย 45,665 คน หญิง 7,325 คน

ปี พ.ศ.2560 มีจำผู้ต้องราชทัณฑ์ที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ชาย 201,380 คน หญิง 32,007 คน ผู้ต้องขังระหว่าง สอบสวน/ไต่สวน/พิจารณา/อุทธรณ์ฎีกา เป็นชาย 53,004 คน หญิง 7,576 คน⁶

ผู้ต้องขังที่ต้องเข้าเรือนจำ ถึงแม้บางคนจะมีได้เข้าเรือนจำเพราะคำพิพากษา แต่เข้าเรือนจำเพราะอยู่ในระหว่างกระบวนการดำเนินคดีของในแต่ละชั้นของกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งบุคคลทั่วไปในสังคมย่อมมองบุคคลเหล่านี้ว่า เป็นผู้ที่เคยผ่านคุกผ่านตารางมาแล้ว ทำให้เกิดการตั้งข้อรังเกียจส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน ฯลฯ ต้องประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิตประจำวัน

ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติหลังจากพ้นโทษ ไม่สามารถประกอบอาชีพตามความรู้ที่ตนมีได้อย่างบุคคลทั่วไป ต้องติดอยู่ภายใต้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของกฎหมายที่ได้ตราขึ้นไว้ ห้ามบุคคลที่ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลเข้าทำงาน ทั้งที่บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้เฉกเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ แต่ต้องถูกแบ่งแยกไว้ด้วยข้อบังคับของกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้น ซึ่งการรับบุคคลเข้าทำงานและการพิจารณาประวัติของบุคคลหรือประวัติของผู้ที่เคยต้องโทษ ควรมีการแยกประเภทของตำแหน่งงานที่จะรับ ซึ่งหากตำแหน่งงานที่เปิดรับมิได้มีความเกี่ยวข้องกับประวัติในการกระทำความผิดบุคคลนั้นควรที่จะได้รับการพิจารณาว่าจ้างในการทำงาน มิได้กระทบผลต่อตำแหน่งหน้าที่การทำงาน ที่ผู้พ้นโทษหรือเคยต้องโทษสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้พ้นโทษ ที่กลับตัวกลับใจและตั้งใจที่จะเป็นพลเมืองดีของสังคมได้มีที่ยืนอยู่ในสังคมอย่างภาคภูมิใจ

⁶ สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,

สืบค้นจาก www.m-society.go.th/ewtadmin/mso_wed.php?nid=14133 22/08/2560

1. ผลกระทบหลังจากพ้นโทษ

เมื่อผู้พ้นโทษได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถานได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก อกัษโทษ และได้รับการปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล รวมถึงผู้พ้นโทษจากการคุมความประพฤติ ผู้พ้นจากการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด⁷

“การปรับสภาพชีวิตเมื่อกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ไม่สามารถเริ่มชีวิตใหม่ภายใต้กรอบกฎหมายและสภาพสังคมปัจจุบัน

ไม่สามารถหางานเลี้ยงชีพ ขาดโอกาสเข้าถึงสิทธิในการประกอบอาชีพ แม้ว่าปัจจุบันจะมีสถานประกอบการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน แต่ยังมีเป็นส่วนน้อย

ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ เนื่องจากสังคมส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติเชิงลบ มีความหวาดระแวง

ครอบครัว ชุมชนไม่ยอมรับ ทำให้ผู้พ้นโทษจำนวนมากหันไปกระทำผิดซ้ำ และกลับเข้าสู่เรือนจำอีก”⁸

ศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ ได้กล่าวไว้ในข่าวสารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่า

“คนในครอบครัวมีส่วนสำคัญในการให้กำลังใจ เพราะผู้พ้นโทษมักมีปมด้อย ไม่เหลือศักดิ์ศรี เกินกว่าครึ่งของผู้พ้นโทษไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดาน หากคนเหล่านี้ได้รับการดูแลที่เป็นระบบก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า สำหรับผลการศึกษาแนะนำว่า หลังจากพ้นโทษออกมา กรณีไม่มีปัญหาทางกายและจิต ส่งต่อไปยังกลไกทางสังคมโดยผ่านหน่วยงานของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนผู้ที่มีปัญหาจะต้องผ่านการกลั่นกรองฟื้นฟูปัญหาทางกาย และจิตใจ ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญพิเศษหากต้องการใช้ เมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้วส่งต่อไปยังเครือข่ายในสังคม ซึ่งเครือข่ายสังคมประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อนฝูง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ เป็นต้น”⁹

จะเห็นว่า ภายหลังจากพ้นโทษออกมาเครือข่ายสังคมที่ประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อนฝูง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอิสระ มีส่วนร่วมในการแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำผิด

⁷ สถิติผู้ต้องขังในราชทัณฑ์ทั่วประเทศรายงานประจำปีของกองทัณฑบริหาร ปี พ.ศ. 2557

⁸ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ, วารสารสถานพัฒนาสังคม, คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส, ประจำปีวันที่ 20 มิถุนายน 2558

⁹ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, ข่าวสารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งผู้พันโทโย เป็นบุคคลอีกกลุ่มที่ถูกมองข้าม ในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การได้รับความช่วยเหลือยังมีค่อนข้างน้อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอีกองค์กรหนึ่ง ที่สามารถเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือดูแล และสนับสนุนในการให้ความช่วยเหลือผู้พันโทโยหรือผู้กระทำความผิดที่ใช้แนวคิดหลักการแก้ไข ฟันฟู เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้พันโทโยหรือผู้กระทำความผิดได้ง่ายและสะดวกในการแก้ไข เพราะเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด

การไม่มีนโยบายระดับชาติด้านผู้ด้อยโอกาส (ผู้พันโทโย) ตามกฎหมาย ทำให้การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิประโยชน์มีความล่าช้า และถูกละเลย ที่ผ่านมามีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (กสค.) เห็นชอบกำหนดให้ผู้ด้อยโอกาสทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ คนยากจน คนเร่รอน คนไร้สัญชาติ ผู้คิดเชื่อเอชไอวีและครอบครัว และผู้พันโทโย¹⁰

ทำให้เห็นได้ว่า กลุ่มผู้พันโทโยนั้นเป็นหนึ่งในผู้ประสบปัญหา เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่นๆ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีสวัสดิการต่างๆ แก่บุคคลกลุ่มนี้หลัง พ้นโทษออกจากเรือนจำ และต้องตระหนักว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นประชากรของประเทศเช่นกัน บุคคลกลุ่มนี้มีสิทธิ เสรีภาพ มีศักดิ์ศรี และความเสมอภาคเท่าเทียมกับประชากรของประเทศ การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ จึงเป็นสิ่งที่บุคคลกลุ่มนี้จะได้รับเหมือนกับบุคคลอื่นเช่นกัน ซึ่งการที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครอง ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้ความช่วยเหลือภาคประชาสังคม เครือข่ายชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการช่วยเหลือแก้ไข ฟันฟู เพื่อตัดโอกาสหรือความสามารถในการกระทำความผิด ของบุคคลกลุ่มนี้

การช่วยเหลือให้บุคคลกลุ่มนี้ได้รับสิทธิของตนคืนมา และเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่รัฐจัดให้ ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลทุกคนพึงได้รับจากรัฐ เพราะบุคคลทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานของตนอยู่ ซึ่งเรียกว่า สิทธิมนุษยชน จึงต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค ทั้งการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพศ พื้นเพทางชาติกำเนิด สถานะทางสังคม เรื่อง สิทธิมนุษยชน สะท้อนอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่อดีต การยอมรับในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมเห็นได้ในความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน การยอมรับในเรื่องความเท่าเทียมกัน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ปรากฏอยู่ในรัชสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงประกาศการเลิกทาส สังคมไทยมีความเอื้ออาทรต่อกันรักความสันติ ความสงบ ไม่ปรารถนาความความขัดแย้ง ปฏิบัติต่อทุกชาติ

¹⁰ สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ, *วารสารสถาบันพัฒนาสังคม*, คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส, ประจำวันที่ 20 มิถุนายน 2558

ศาสนาด้วยความเสมอภาพ เคารพในสิทธิของบุคคล ประเทศไทยได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ แต่การคุ้มครองสิทธิดังกล่าวยังไม่ทั่วถึง ปัญหาการละเมิดสิทธิจึงเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ซึ่งกลุ่มบุคคล ผู้พัน โทษเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกละเมิดสิทธิดังกล่าว กฎหมายรัฐธรรมนูญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้บัญญัติในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนคนไทยไว้ทุกฉบับ กฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้ไม่ได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย บุคคลใดจะละเมิดสิทธิมิได้ สิทธิของมนุษย์นั้น มีที่มาจากหลักของสิทธิตามธรรมชาติที่ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน สิทธิดังกล่าว ได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความเสมอภาค เป็นสิทธิที่ไม่อาจโอนให้แก่กันได้ และล่วงละเมิดไม่ได้ แนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ มีที่มาจากแนวคิดในกฎหมายธรรมชาติ โดยมุ่งหมายเพื่อจำกัดอำนาจของ “รัฐ” ให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และถือว่ากฎหมายที่รัฐได้บัญญัติขึ้นมาจะมีสภาพบังคับได้ ก็ต่อเมื่อกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่นั้นสอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ และไร้สภาพบังคับ และไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายธรรมชาติที่อยู่ก่อนแล้ว มีนักวิชาการด้านกฎหมายหลายท่านที่ได้กล่าวและให้ความหมาย เรื่องของสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ และหลักการพื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมีใจความดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายสิทธิและเสรีภาพ

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้กล่าวให้ความหมายไว้ว่า
 “สิทธิ” หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองและป้องกันให้
 “เสรีภาพ” หมายถึง ประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆ ต่อตนเอง เป็นสิ่งที่บุคคลอาจทำได้โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางโดยกฎหมาย และเป็นประโยชน์ที่บุคคลจะกระทำการใดๆ ได้ตามชอบใจโดยข้ายแห่งเสรีภาพตามกฎหมายที่ปล่อยให้บุคคลใด ๆ กระทำการไปได้โดยลำพัง”¹¹

ศาสตราจารย์ ดร.วิญญู เจริญงาม ได้กล่าวความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง ประโยชน์ที่กำหนดรับรองและคุ้มครองให้

“เสรีภาพ” หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ”¹²

¹¹ หยุด แสงอุทัย, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*, กรุงเทพฯ: ประกายพริ้ง, 2533, หน้า 41

¹² วิญญู เจริญงาม, *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2530, หน้า 640-641

ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช ได้กล่าวและให้ความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจของบุคคลที่กฎหมายบัญญัติรับรองไว้ว่าจะกระทำการใดได้อย่างอิสระรวมทั้งบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการใดให้แก่ตน และตนก็ย่อมจะต้องมีหน้าที่กระต่อบุคคลอื่นภายใต้สิทธิของบุคคลอื่นนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้การใช้สิทธิของบุคคลแต่ละคนล่วงเกินสิทธิของบุคคลอื่น

“เสรีภาพ” หมายถึง ความสามารถของบุคคลในสถานการณ์นั้นๆ ที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคมาขัดขวาง ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพของบุคคลนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย”¹³

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจของบุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นอีกคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน

“เสรีภาพ” หมายถึง อำนาจของบุคคลในอันที่จะกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะกระทำและที่จะไม่กระทำในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะกระทำ”¹⁴

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ได้กล่าวและให้ความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน โดยกฎหมายที่รับรองสิทธิแก่บุคคลนั้นอาจเป็นกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชนก็ได้

“เสรีภาพ” หมายถึง สภาพการณ์หรือสถานะของบุคคลที่มีอิสระในการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่กระการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยความประสงค์ของตนเอง และไม่อยู่ภายใต้ความครอบงำหรือแทรกแซงของบุคคลอื่น กล่าวคือ เสรีภาพเป็นอิสระในการกำหนดตนเอง กฎหมายที่รับรองเสรีภาพอาจจะเป็นกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชนได้เช่นเดียวกัน”¹⁵

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ ได้กล่าวและให้ความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่บุคคลมีไว้เพื่อเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการ หรือละเว้นการกระทำอันใดอันหนึ่ง

¹³ ศรีราชา เจริญพานิช, “หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวความคิดและภาคปฏิบัติ”, *วารสารจตุรนิติ*, 8 (1), 2554, หน้า 4

¹⁴ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ*, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538, หน้า 23

¹⁵ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, “หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวความคิดและภาคปฏิบัติ” *วารสารจตุรนิติ*, 8(18), 2554, หน้า 44

“เสรีภาพ” หมายถึง อำนาจที่บุคคลนั้นมีอยู่เหนือตนเองในการตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง และปราศจากการแทรกแซง หรือครอบงำจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด จึงไม่ก่อให้เกิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่นแต่อย่างใด”¹⁶

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย เลื่อนฉวี ได้กล่าวและให้ความหมายไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจหรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้

“เสรีภาพ” หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือหมายถึงอำนาจที่จะกระทำการ โดยไม่อยู่ภายใต้การข่มขู่ของผู้ใด หรือหมายถึงอำนาจของบุคคลที่จะกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย”¹⁷

จากแนวคิดและความหมายที่นักวิชาการด้านกฎหมายแต่ละท่าน ได้กล่าวไว้ กล่าวถึงประโยชน์ของบุคคลที่กฎหมายต้องให้ความคุ้มครองรับรอง ผู้ใดจะก้าวล่วงมิได้ตราบเท่าที่บุคคลนั้นไม่ก้าวล่วงหรือละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งมีรัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองแก่ประชาชน และสิทธินั้นเรียกว่า “สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานไว้ให้แก่ประชาชนทุกคน ให้มีสิทธิและเสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่เท่าเทียมกัน การใช้อำนาจของรัฐหรือของทุกองค์กรต่างๆ ต้องคำนึงถึง สิทธิและเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.2 ความหมายสิทธิตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

ในมาตรา 4 ได้บัญญัติและรับรองคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

ในมาตรา 5 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการออกกฎหมายที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติ หรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับ มิได้

¹⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ, *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552, หน้า 49-51

¹⁷ พรชัย เลื่อนฉวี, *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2546, หน้า 121-122

ในมาตรา 25 ได้กล่าวถึงการจะออกกฎหมายใดต้องออกให้เป็นการทั่วไป แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายใช้บังคับ บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิ หรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 26 ได้วางหลักกฎหมายไว้ว่า การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บัญญัติว่า ความเสมอภาคและสิทธิที่เท่าเทียมกันของบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้¹⁸

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3. หลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ค้ำครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และตามสิทธิสัญญาที่ประเทศมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม¹⁹ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีโอกาสเท่าเทียมกัน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี เสรีภาพเท่าเทียมกันในการประกอบอาชีพ หรือเลือกประกอบอาชีพที่ตนมีความรู้ความสามารถ หากถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ หรือเลือกการประกอบอาชีพย่อมเป็นการบั่นทอนความมีอิสระและเสรีภาพของบุคคลทำให้เกิดความไม่เสมอภาค เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองรับรองสิทธิของบุคคลไว้ ดังนั้นรัฐมีหน้าที่ใช้อำนาจภายในขอบเขตที่บุคคลได้สละสิทธิของตน บางประการที่จะงดเว้นการกระทำหรือกระทำการใดๆ ที่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลอื่นที่กฎหมายได้บัญญัติห้ามไว้ แต่การประกอบอาชีพหรือเลือกประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษ หรือเคยต้องโทษนั้น หากได้กระทำเพื่อละเมิดสิทธิหรือกระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลอื่น ไม่แต่เป็นการประกอบอาชีพและเลือกประกอบอาชีพเพื่อให้ตนและครอบครัวดำรงอยู่ และใช้สิทธิของตนที่มีอยู่ตามกฎหมาย

หากพิจารณาเรื่อง สิทธิมนุษยชน ในแง่ของแนวความคิดแล้ว สิทธิมนุษยชนย่อมหมายถึงสิทธิที่มีอยู่ในทุก ๆ คน อันเนื่องมาจากการที่เขาเป็นมนุษย์หรือบุคคล หรือหากจะกล่าวตามถ้อยคำในปณิญาสากล่าว ด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ย่อมหมายถึงสิทธิอันได้มาจากความมีศักดิ์ศรีโดยกำเนิดของมนุษย์²⁰ กล่าวคือสิทธิของมนุษย์นั่นเอง โดยได้มีการยอมรับกันว่านอกจากประชาชนจะมีสิทธิในการจำกัดอำนาจรัฐ ยังมีสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสในการใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าเทียมครอบคลุมถึงในสิทธิใหม่บางประการ เช่น การมีสิทธิที่จะมีงานทำ สิทธิที่จะมีหลักประกันความเจ็บป่วย ชราภาพ การให้กำเนิดบุตร สิทธิเหล่านี้ล้วนเป็นสิทธิในทางสังคมและเศรษฐกิจ ประชาชนทุกคนจึงต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีพและชีวิต

การกำหนดคุณสมบัติที่เป็นลักษณะจำกัดสิทธิการเข้าทำงานแก่ผู้พ้นโทษ หรือเคยต้องโทษมาก่อนมีลักษณะแบบครอบคลุมไปหมดทุกเรื่อง กล่าวคือ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่มี

¹⁹ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 3

²⁰ จรัญ โฆษณานันท์, “สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของมนุษย์ บทวิจารณ์เชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในโลกที่มีโซ่ตะวันตก”, *วารสารกฎหมาย*, 2 (10), 2528, หน้า 73

การห้ามบุคคลผู้พ้นโทษหรือที่มีประวัติเคยต้องโทษมาก่อนเข้าทำงาน มีเกือบทุกกรณีเว้นแต่การกระทำผิดที่กระทำโดยความประมาท หรือความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมในปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบกับผู้เคยต้องโทษหรือผู้พ้นโทษอย่างเล็งไม่ได้ จริงอยู่การพิจารณาบุคคลเข้าทำงานนั้น ต้องพิจารณาจากประวัติบุคคลเข้าทำงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามลักษณะงานนั้น ๆ เพราะอาจเกี่ยวพันกับความเชื่อถือของบุคคลเป็นเกณฑ์การตัดสินใจ จึงเห็นว่าในการกำหนดคุณสมบัติบุคคลจะต้องมีการพิจารณาถึงลักษณะงานเป็นสาระสำคัญเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับหน้าที่เป็นหลักในการพิจารณา มิใช่กำหนดคุณสมบัติแบบลักษณะครอบคลุมทุกกรณี ซึ่งจะยกเว้นเพียงความผิดที่กระทำโดยความประมาท และความผิดลหุโทษดังเช่นปัจจุบัน

4. หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาคถือเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมิต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่นๆ ความเสมอภาคมักเป็นคำที่มาพร้อมกับ สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคจึงมีความสำคัญต่อการพิทักษ์ประโยชน์ สร้างความสงบ และการอยู่อย่างมีสันติสำหรับมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ตามหลักสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันก็ถือได้ว่าหลักความเสมอภาคเป็นหลักที่ควบคุมไม่ให้รัฐใช้อำนาจของตนได้อย่างตามใจ ทั้งนี้ตามหลักสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับนับตั้งแต่การปฏิสนธิ และตลอดไปจนถึงชีวิต การใช้อำนาจของรัฐแก่บุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใด จึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการให้ประโยชน์บุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะ การที่ประชาชน หรือบุคคลที่อยู่ในสถานะเดียวกัน ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการให้บริการสาธารณะจากรัฐภายใต้กฎ ระเบียบ เดียวกัน รัฐบาลหรือข้าราชการ ไม่อาจสามารถเลือกปฏิบัติหรือให้บริการแก่ประชาชนเฉพาะกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้

หลักความเสมอภาคในปัจจุบัน ได้รับการรับรองอย่างชัดเจนโดยถือว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน (Fairness) ซึ่งหมายถึง “หลักความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) ที่เป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดและไม่อาจพรากไปได้

จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับตามทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ (Natural law)²¹ เป็นรากฐานของปรัชญาว่าด้วยปัจเจกชนนิยม (Individualism) ในยุคสมัยนั้น จนนำมาสู่การออกคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองฝรั่งเศส ลงวันที่ 26 สิงหาคม 1789 ที่วางหลักกฎหมายมหาชนที่ใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้²² รวมถึงปณิญาสาครว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักการพื้นฐานเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญของนานาอารยประเทศ ล้วนแต่เป็นผลมาจากอิทธิพลและแนวคิดของกฎหมายธรรมชาติ อีกทั้งกรณีได้ปรากฏหลายต่อหลายครั้งว่า ผู้พิพากษาแห่งศาลสหรัฐอเมริกาได้อ้างอิงหลักกฎหมายธรรมชาติมาเป็นเหตุผลในการตีความกฎหมายรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชน²³ ซึ่งกล่าวได้ว่า กฎหมายธรรมชาติ เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมนุษย์มิได้เป็นผู้สร้างขึ้นมา และเป็นบทกฎหมายที่ใช้บังคับได้โดยไม่จำกัดกาลเวลาและสถานที่²⁴

หลักความเสมอเป็นหลักการที่ต้องปฏิบัติแก่บุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่โดยการใช้หลักความเสมอภาคที่มีความหลากหลายในการปฏิบัติเนื่องจากสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการปฏิบัติแก่บุคคลตามหลักความเสมอภาคย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมต้องเป็นความแตกต่างที่ยอมรับได้ ซึ่งหลักการในการปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคเพื่อให้เกิดความยุติธรรม²⁵

การส่งเสริมและพัฒนาระบบงานยุติธรรม โดยเฉพาะการป้องกันอาชญากรรม และสร้างความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม การใช้เครื่องมือและหลักวิชาการนิติวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอำนวยความสะดวก เช่น การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมจังหวัด การพัฒนาให้มีกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (ซึ่งเป็นกระบวนการชะลอการลงโทษ เช่น ใช้วิธีการทำงานบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม (กรณีความผิดที่ไม่รุนแรง) เป็นต้น ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก รวมทั้งการพัฒนาระบบและวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย²⁶

²¹ สมยศ เชื้อไทย, *คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, 2539, หน้า 138

²² บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 9), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, หน้า 70

²³ จริฎ โฆษณานันท์, *นิติปรัชญา* (พิมพ์ครั้งที่ 11), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์, 2545.

²⁴ วีระ โลจายะ, *กฎหมายมหาชน สิทธิเสรีภาพของประชาชน* หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 33), 2547, หน้า 465

²⁵ กิตติกานต์ หาญปราภ ปรศ.รุ่น 3 จ.พลบุรี, *บทความหลักความเสมอภาค*

²⁶ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, *สรุปคำบรรยายพิเศษ: เรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 1

ความเสมอภาค ความหมายตามหลักสิทธิมนุษยชน หมายถึง ความเท่าเทียมของมนุษย์ทุกคนในการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน

ความเสมอภาคตามกฎหมาย หมายถึง หลักการพื้นฐานของความยุติธรรมที่ปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ อย่างเท่าเทียม

ความเสมอภาคตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคในสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาตนเองตามหลักสิทธิมนุษยชน คือ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพการงาน การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย²⁷

ความเสมอภาคใน โอกาส คือ ความเท่าเทียมกันในการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม ได้รับการศึกษา ได้รับการจ้างงาน ได้เข้าถึงการบริการสาธารณสุข

ความเสมอภาคทางสังคม คือ ความเท่าเทียมกันของสมาชิกทุกคนในสังคมไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพราะความแตกต่างทางสถานะของบุคคลหรือชนชั้นทำให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ความเสมอภาคทางกฎหมาย ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติในการใช้บังคับตามกฎหมาย

4.1 สิทธิในความเสมอภาค

เป็นการแสดงว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่สิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นการแสดงถึงปริมาณพลส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล แต่ในขณะที่ “สิทธิในความเสมอภาค” เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลต่อสังคม ดังนั้น ถึงแม้มนุษย์จะมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตน แต่หากขาดหลักประกันในเรื่องหลักความเสมอภาคแล้ว บุคคลนั้นอาจได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม หรืออาจถูกเลือกปฏิบัติจากผู้ใช้อำนาจรัฐ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีอย่างแท้จริง นอกจากปัจเจกบุคคลจะมีสิทธิในชีวิตและร่างกายแล้ว บุคคลยังจะต้องมีหลักประกันในเรื่องหลักความเสมอภาคด้วย หลักความเสมอภาคจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์²⁸

²⁷ ศรัณยู หมั่นทรัพย์, นักวิชาการ สำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า

²⁸ เปี่ยมสุข นาคทอง, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุกในการรับราชการ: ศึกษากรณีข้าราชการพลเรือนสามัญ”, (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2556, หน้า 18

เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เป็นสิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ หากปราศจากสิทธิเหล่านี้ชีวิตของมนุษย์ก็ไม่อาจจะดำรงอยู่ได้ อันประกอบด้วย อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพ โดยแท้จริงแล้วสิทธิที่รับมาตรฐานการดำรงชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนสมควรได้รับจากรัฐและสังคม เพื่อสนองตอบความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ให้ประชาชนทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสมคุณค่าความเป็นมนุษย์²⁹ เพราะบุคคลทุกคนจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีอาชีพ การประกอบอาชีพจึงถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งเพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ต่อไป อันเป็นสิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องการอาหารเพื่อการอยู่รอด การประกอบอาชีพของมนุษย์นั้นก็เพราะเพื่อการอยู่รอด

4.2 สถานะของความเสมอภาค

ความเสมอภาคนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็น “หลักกฎหมายทั่วไป” ที่มีคุณค่าเทียบเท่ารัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่าจะต้องได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน หลักกฎหมายทั่วไปจึงมีความเป็นนามธรรมและยากที่จะกำหนดขอบเขตให้แน่นอนตายตัวและยังเป็นที่ถกเถียงกัน อย่างไรก็ตามหลักกฎหมายทั่วไปนั้นถือเป็นหลักที่มีความสำคัญ เพราะถือเป็นหลักการที่ใช้ควบคุมหรือเป็นข้อจำกัดการใช้อำนาจขององค์กรรัฐทั้งหลายมิให้ใช้อำนาจกระทำการต่าง ๆ ได้โดยอำเภอใจและยังถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับศาลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เพราะโดยทั่วไปมีหลักกฎหมายอยู่ว่าศาลไม่อาจจะปฏิเสธไม่ตัดสินคดี โดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายไม่ได้ ดังนั้นในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติไว้ ศาลจึงจำเป็นต้องสร้างหรือสกัดกฎหมายขึ้นมาใช้โดยศาลจะใช้หลักกฎหมายทั่วไปเข้าไปอุดช่องว่างของกฎหมายลายลักษณ์อักษร ตลอดจนใช้หลักกฎหมายทั่วไปเป็นพื้นฐานในการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั่นเอง³⁰

ความเสมอภาคถือเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะ โดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่นใด เช่น เชื้อชาติหรือศาสนา คุณค่าของมนุษย์ มีความมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์มีอิสระในความเป็นส่วนตัว ภายใต้ความรับผิดชอบของตน โดยถือว่าความ

²⁹ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล (2549) รายงานการศึกษาสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกรอบรัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทย และมาตรฐานสากลระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน หน้า 99

³⁰ เปี่ยมสุข นาคทอง , ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุกในการรับราชการ: ศึกษากรณีข้าราชการพลเรือนสามัญ, วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556, หน้า 21

เป็นมนุษย์เป็นผู้มีศักดิ์ศรีอันมิอาจล่วงละเมิดได้ เพราะมนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาคในสิทธิ และเสรีภาพของตนเอง トラบเท่าที่ไม่ไปล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ย่อมถือว่ามีความเสมอภาคอันที่จะกระทำการอันใดที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพของตน เพื่อการดำรงชีพหรือประกอบอาชีพ ในทางสุจริต การกีดกันหรือผลักดันบุคคลคนกลุ่มหนึ่งไม่ให้มีส่วนร่วมในสังคมเพียงเพราะพวกเขาเหล่านั้นได้เคยกระทำความผิดและต้องโทษมาก่อน จึงจำกัดสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่พวกเขาเคยมีและได้รับมาก่อน การถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพวกเขา โดยไม่คำนึงถึงเหตุและผล ซึ่งการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นต้องกระทำเท่าที่สมควรและจำเป็นเท่านั้น และต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติแก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะ เพราะทุกคนย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาค ดังนั้นเรื่องของหลักความเสมอภาค จึงต้องเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริง 2 ข้อเท็จจริง โดยนำข้อเท็จจริงทั้งสองนั้นมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นความแตกต่างแต่อย่างใดก็ดี การเปรียบเทียบกันระหว่างข้อเท็จจริง 2 ข้อเท็จจริง หรือบุคคล 2 คน หรือกลุ่มบุคคล 2 กลุ่มนั้น จะต้องคำนึงว่าไม่มีข้อเท็จจริงใดที่จะเหมือนกันทุกประการ ดังนั้นการเปรียบเทียบจึงต้องเปรียบเทียบในสาระสำคัญเท่านั้น

5. สิทธิของผู้พ้นโทษ

โดยมีมาตรการการปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็น การส่งเสริมมาตรการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองแก่ผู้พ้นโทษ การจัดตั้งศูนย์ผู้พ้นโทษ การส่งเสริมการศึกษา การอบรมฝึกหัดวิชาชีพ และการจัดหางานแก่ผู้พ้นโทษ การกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความคุ้มครองสวัสดิการผู้พ้นโทษ ตลอดจนการป้องกันมิให้ผู้พ้นโทษหวนกลับมากระทำผิดซ้ำ

การจัดทำระบบการจับเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้พ้นโทษ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการฟื้นฟู ติดตามและประเมินผลผู้พ้นโทษ³¹ การติดตามประเมินผลผู้พ้นโทษ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยเน้นการแก้ไขปัญหา ก่อนที่อาชญากรรมเกิด และการแก้ปัญหาหลังเกิดอาชญากรรมแล้ว การเฝ้าระวังของคนในชุมชนเองเป็นผู้ติดตามและประเมินผล โดยมีองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนให้การสนับสนุนการทำงาน การสร้างเครือข่ายชุมชน เป็นการสร้างชุมชนให้มีระบบภูมิคุ้มกันการก่ออาชญากรรมที่เข้มแข็ง โดยแบบที่ไม่เป็นทางการและแบบที่เป็นทางการ

³¹ บทสรุปแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561), ของประเทศไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, หน้า 24-25

แบบไม่เป็นทางการ เช่น การมีอาสาสมัครเข้ามาทำงานช่วยเหลือผู้เสียหายจากเหตุที่ถูกระทำ และสร้างจิตสำนึกให้ผู้กระทำได้สำนึกในสิ่งที่ตนทำ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดได้รับผิดชอบเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการบรรเทาผลร้ายที่ตนได้ก่อขึ้น การมีอาสาสมัครเข้าทำงานในการเตรียมความพร้อมเพื่อการคืนสู่ชุมชนสำหรับผู้กระทำผิดที่กำลังจะพ้นโทษจากเรือนจำ และอาสาสมัครเข้าร่วมในกิจกรรมรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

แบบทางการ เช่น อาสาสมัครเพื่อให้ได้รับคัดเลือกเข้ามาทำงาน เป็นกรรมการในคณะกรรมการด้านยุติธรรมทางอาญาทั้งหลาย เช่น คณะกรรมการในสภายุติธรรมชุมชนแห่งออสติน (ในประเทศไทยยังไม่มีคณะกรรมการเช่นนี้) หรือ คณะกรรมการคุมประพฤติ เพื่อการชดใช้ทดแทนของรัฐเวอร์มอนท์ ในสหรัฐอเมริกา เพื่อเข้ามาใช้ประสบการณ์ที่ตนมีให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานของคณะกรรมการยุติธรรมชุมชน เป็นต้น³²

หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในการประกอบอาชีพไว้ในมาตรา 40 ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกัน หรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา”

และได้รับรองหลักข้อห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติไว้ในมาตรา 27 วรรคสาม ว่า

“การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเป็นปฎิญาสาครว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และรัฐธรรมนูญก็ได้วางหลักห้ามเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไว้ชัดเจนว่าห้ามกระทำการใด ๆ หรืองดเว้นกระทำการอันเป็นการ

³² บทความยุติธรรมชุมชน กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, หน้า 12

สืบค้นจาก www.jpo.moj.go.th/khonkaen/images/381.pdf, เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2560

เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างอันเนื่องมาจาก เชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ภาษา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือสถานะอื่นใด เป็นต้น³³ เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายและ พินัยกรรมต่างๆ ใช้คำว่า “สถานะอื่นใด” ก็ย่อมหมายถึงสถานะของบุคคลด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติในเรื่องสถานะของบุคคลไว้ใน มาตรา 27 วรรคสาม ห้ามมิให้ เลือกปฏิบัติด้วยเหตุความแตกต่างในสถานะของบุคคล ดังนั้นผู้พัน โทษจึงเป็นบุคคลที่รวมอยู่ ในความหมายของคำว่า สถานะของบุคคลด้วย ถึงแม้กฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรงก็ตาม

6. หลักกฎหมายอาญาและทฤษฎีการลงโทษอาญา

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายอาญาและความหมายของโทษทางกฎหมายอาญาแล้ว ความหมายของโทษอาญาตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีใจความว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติ เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติ ไว้ในกฎหมาย”³⁴ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความผิด ในตัวเอง (mala in se) และ (2) ความผิดเพราะกฎหมาย ห้าม (mala prohibita) โทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 18 คือ โทษสำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- 1) ประหารชีวิต
- 2) จำคุก
- 3) กักขัง
- 4) ปรับ
- 5) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิด ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มี ระวังโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวังโทษ

³³ กิตติบดี โยพล, ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พัน โทษในการทำงาน, วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544, หน้า 171

³⁴ ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 2

จำคุกห้าสิบ³⁵ การตีความในกฎหมายอาญานั้นต้องตีความโดยเคร่งครัด ทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องตีความตามนัยที่กล่าวมาแล้ว ไม่มีการยืดหยุ่นหรือปรับใช้ให้ทันกับการวิวัฒนาการของโลกปัจจุบัน ซึ่งอาจมีวิธีอื่นที่ดีกว่าและเป็นประโยชน์กับผู้กระทำผิดมากกว่าการใช้วิธีลงโทษแบบจองจำผู้กระทำผิด

อย่างไรก็ตาม ยังมีวิธีการลงโทษที่ไม่ต้องใช้ความรุนแรงต่อผู้กระทำความผิดที่มีได้ก่อเหตุร้ายแรง อันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยการใช้ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการจำคุกระยะสั้น การหาวิธีลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำผิด โดยเน้นตัวบุคคลที่กระทำความผิด และสภาพแวดล้อม เช่น ที่อยู่ อาศัย สภาพปัญหาภายในครอบครัว การอบรม และอุปนิสัยของผู้กระทำผิด เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขผู้กระทำความผิด มากกว่าที่จะลงโทษจำคุก เพื่อให้บุคคลผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม ไม่หันกลับมากระทำผิดซ้ำ และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ทั้งไม่เป็นการทำให้เกิดมลทินให้เป็นตราบาปติดตัวผู้กระทำความผิดไปตลอดชีวิต

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า การลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำผิดซ้ำ รวมทั้งช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ โดยการให้การเรียนรู้ การอบรมให้เพียงพอที่เขาจะใช้ในการดำเนินชีวิตได้ เช่น การฝึกวิชาชีพ ทำให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมได้อย่างปกติสุข³⁶ โดยการติดตามผลในการแก้ไขฟื้นฟู เป็นการตัดความสามารถในการกระทำความผิด

6.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง

การลงโทษตามหลักทฤษฎี ของซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Caesar Baccarat) นักอาชญวิทยาชาวอิตาลีคนสำคัญ สำนักอาชญวิทยาคลาสสิก เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งซีซาร์ เบ็คคาเรีย เห็นว่าการลงโทษเป็นสิ่งจำเป็น สามารถช่วยป้องกันสังคมได้ ซึ่งการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดควรมีลักษณะดังนี้ การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว ความแน่นอนในการลงโทษ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมี 2 ลักษณะ คือ การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคล และการข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมทั่วไปทราบ ว่า ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษอย่างไรในการกระทำ³⁷

³⁵ มาตรา 18 วรรคสอง และวรรคสาม เพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2546 , ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 58 ก หน้า 1, วันที่ 20 มิถุนายน 2546

³⁶ ฉัตรฐิวัฒน์ สุทธิโยธิน, “อ้างแล้วเล่มเดิม”, หน่วยที่ 6, หน้า 28-29

³⁷ ฉัตรฐิวัฒน์ สุทธิโยธิน, “อ้างแล้วเล่มเดิม”, หน่วยที่ 6, หน้า 23-25

ซึ่งปริมาณของโทษนั้นจะต้องมากกว่าผลที่จะได้รับจากการกระทำผิด และปริมาณโทษต้องมากพอที่จะทำให้บรรลุผลในการป้องกัน และไม่มากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็น เพื่อการป้องกันผลนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดต้องจับผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยรวดเร็วทันต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และต้องกระทำโดยเปิดเผย และลงโทษที่รุนแรงสำหรับการกระทำความผิด ซึ่งผลที่ลงนั้นต้องมากกว่าผลที่ได้รับจากการกระทำผิด

6.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

1) พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา

2) ให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้นโดยหันมาใช้วิธีการอย่างอื่นแทนโทษจำคุก เช่น การกักขังแทนค่าปรับ การรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ และการคุมประพฤติ

3) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล

4) เมื่อผู้กระทำผิดแก้ไขจิตใจเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ

5) ให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

ซึ่งเป็นทฤษฎีของ นักอาชญาวิทยานำโดย ลอมโบรโซ (Lombroso) กาโรฟาโล (Garofalo) และเฟอร์รี (Ferri) ของสำนักอิตาเลียน³⁸

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เป็นทฤษฎีที่ให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัว โดยเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิด เช่น ความสามารถในการกลับตัวของผู้กระทำความผิด การทดลองให้ผู้กระทำความผิดเข้าอยู่ร่วมกับสังคม ถ้าเป็นการกระทำความผิดโดยพลั้งเผลอ ไม่ได้กระทำความผิดร้ายแรงก็ควรใช้มาตรการเล็งโทษจำคุก เช่น การคุมความประพฤติ การรอกการกำหนดโทษ หรือการรอกการลงโทษ ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการนำผู้กระทำความผิดเล็กน้อยเข้าเรือนจำ ทั้งยังจะไม่เกิดเป็นมลทินแก่ผู้กระทำความผิดนั้นด้วย ตามทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้งยังมองถึงสิทธิของผู้กระทำความผิดที่มีให้ลงโทษเกินกว่าความจำเป็นของการกระทำความผิด เพราะการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องมีผลมากกว่าผลที่ได้รับจากการกระทำความผิด ในคดีที่มีอัตราโทษสูง และร้ายแรง แต่สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีได้เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทำความผิดครั้งแรก กระทำโดยพลั้งเผลอ กระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในสิ่งที่กระทำนั้น บุคคลเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งการลงโทษ เพื่อแก้ไข

³⁸ ญรัฎฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, “อั้งแล้วเล่มเดิม”, หน้าที่ 6, หน้า 31-32

ฟื้นฟูฟื้นฟูสามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้หลายวิธี โดยยึดหลักการว่า การลงโทษต้องเหมาะสมกับบุคคลผู้กระทำผิด หาสาเหตุของการกระทำผิด แก้ไขที่สาเหตุแห่งการกระทำผิด แก้ไขได้ถูกต้อง ผู้กระทำผิดจะไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ เน้นการแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับเป็นคนดีของสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้ปรับชีวิตเข้าสู่สังคมได้ เป็นการลดความแออัดของผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำ ประหยัดงบประมาณของรัฐที่จะต้องเสียไปกับการที่จะต้องคอยควบคุมดูแลผู้ต้องขัง สร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิด และมีโอกาสได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับผู้เสียหาย กับสิ่งที่ตนได้กระทำไป

หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด (Individualization) ได้แก่ การกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด (Punishment to Fit the Criminal) โดยพิจารณาถึงความจริงที่ว่า มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกันในการรับผิดชอบ ทั้งยังมีบุคคลหลายประเภทที่ควรได้รับการลงโทษหรือไม่ต้องรับโทษเลย การลงโทษตามแนวคิดนี้จะมุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง หากได้ต้องการให้มีผลถึงบุคคลอื่นไม่ โดยมุ่งที่จะปรับปรุงแก้ไขอบรมบ่มนิสัยของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี และกลับคืนสู่สังคมได้ เพราะการลงโทษโดยทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความยากลำบาก หรือได้รับผลร้ายนั้น ในบางกรณีไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด และไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดประพฤติตัวดีขึ้นได้³⁹

ทฤษฎีที่มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้น กฎหมายอาญามีเงื่อนไขในการกำหนดโทษอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นเงื่อนไขตามทฤษฎีแก้แค้น และประเภทที่ 2 เป็นเงื่อนไขที่ว่าด้วยการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี โดยบำบัด ตัดโอกาส หรือจำกัดความสามารถในการกระทำความผิด⁴⁰ การใช้โทษทางอาญานั้นต้องมีข้อจำกัดในการนำกฎหมายมาใช้เพื่อลงโทษบุคคลที่ปราศจากภัย ทฤษฎีที่ทำให้บรรลุผลตามประมวลกฎหมายอาญานั้นสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้สามประเภท ได้แก่ การแก้แค้นตอบแทน การข่มขู่ยับยั้ง และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูนั้นมิได้เป็นทฤษฎีใหม่แต่อย่างใด เป็นทฤษฎีที่มีใช้ในศาสนาคริสต์ตั้งแต่อดีต โดยการให้บุคคลผู้กระทำผิดได้สารภาพบาป เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสเริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่

³⁹ Raymond Saleilles, *The Individualization of Punishment. Publication No.15 :Patterson Smith Reprint Scrics in Criminology, Law Enforcement and Social Problems*, 1968, Pp.8-10. (อ้างในพรธิดาเอี่ยมศิลา, 2549, หน้า 26.)

⁴⁰ มนสิชา บุณนาค, การกำหนดโทษทางเลือกกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556, หน้า 50

การนำบุคคลผู้กระทำผิดที่กระทำโดยปราศจากความร้ายแรงเข้ามาในระบบกระบวนการยุติธรรมที่เป็นทางานั้น ย่อมทำให้เกิดผลกระทบที่เป็นลูกโซ่ตามมาในภายหลัง เพราะเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ตรีบาปและรอยมลทินย่อมติดตัวบุคคลนั้นตลอดไป เปรียบเสมือนการต้องรับโทษไม่มีวันสิ้นสุด ถึงแม้ตนจะพ้นโทษมาแล้วก็ตาม

6.3 ทฤษฎีตีตรา

ทฤษฎีตีตรา (Labeling Theories) เป็นกลุ่มทฤษฎีอาชญาวิทยาที่มีมุมมองต่อสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมแตกต่างไปจากทฤษฎีอื่น โดยเชื่อว่าการศึกษาที่มองเฉพาะพฤติกรรมอาชญากรรมหรือตัวอาชญากรเท่านั้น ไม่สามารถทำให้เข้าใจปรากฏการณ์อาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง จำเป็นต้องศึกษาอาชญากรรมโดยมองที่ส่วนประกอบทางสังคมทั้งหมด (Entire Social Context) หรืออีกนัยหนึ่งการศึกษาอาชญากรรมจำเป็นต้องศึกษาจากปฏิกริยาของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมอาชญากรรมนั้นด้วย ซึ่งรวมถึงปฏิกริยาโต้ตอบจากหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลและเหตุการณ์ที่ถูกกฎหมายบัญญัติว่าผิดกฎหมาย⁴¹

เป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมที่เกิดจากกระบวนการที่บุคคลให้ความหมายหรือสร้างความสำนึกตนเองว่าเป็นอาชญากรรม หรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นผลสะท้อนมาจากการที่บุคคลได้ถูกตีตราหรือประณามจากบุคคลอื่น

ทฤษฎีตีตรามีประโยชน์ต่อวงการอาชญาวิทยามาก เพราะได้มีการนำแนวคิดไปปรับใช้ในการแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะความผิดเล็กน้อยหรือความผิดครั้งแรกที่ไม่ร้ายแรง โดยให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสแก้ตัว ในลักษณะการพิพากษาให้รอการลงอาญาหรือการคุมประพฤติ แม้ผู้ที่ถูกตัดสินจำคุกไปแล้วระยะหนึ่ง เมื่อมีความประพฤติดี มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าสำนึกและตระหนักในการกระทำผิดก็มีการลดโทษให้ พักการลงโทษ หรือปล่อยตัวก่อนกำหนดพ้นโทษจริงตามคำพิพากษาของศาล รัฐบาลเองก็มีแผนนโยบายการพัฒนาฝึกฝนอบรมผู้กระทำผิดทั้งด้านความรู้ ความคิดและจิตสำนึก ให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ดี ลดการประทุษร้ายของสังคม ซึ่งจะทำให้เขาสามารถปรับปรุงตัวและกลับเข้าสู่สังคมได้ตามปกติ⁴² บุคคลในสังคมจึงไม่ควรตีตรา หรือประณามผู้กระทำความผิดว่า เป็นอาชญากร ควรให้โอกาสกับผู้กระทำความผิดได้ใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคม

⁴¹ พรชัย ชันดี, *ทฤษฎีอาชญา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์*, กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์, 2553, หน้า 266

⁴² บทความอาชญากรกับทฤษฎีประทุษร้าย สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ 2554, สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2560, จาก <http://br.correct.go.th/spn/index.php/2011-12-17-12-59-51/33-2011-12-30-15-15-04>

มองผู้กระทำผิดว่าเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนย่อมทำผิดพลาดได้ วัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือ การฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข สังคมไม่ควรสร้างเงื่อนไขอันเป็นการปิดโอกาสของผู้กระทำผิด ในการเริ่มต้นชีวิตใหม่การให้สังคมยอมรับผู้กระทำผิดกลับเข้าใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ผู้กระทำผิดต้องพิสูจน์ตนให้สังคมเห็นว่า คนได้แก้ไขพฤติกรรมให้เป็นคนดีของสังคมแล้ว ซึ่งต้องใช้เวลาเพื่อพิสูจน์ตน ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไป ผู้กระทำผิดอาจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี

การนำทฤษฎีนิติธรรมมาใช้ในการรอกการลงโทษ โดยที่ทฤษฎีนิติธรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี ทฤษฎีดังกล่าวนี้สามารถนำมาใช้กับเกณฑ์รอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ได้ เนื่องจากการรอกการลงโทษเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี เพราะการลงโทษบุคคลนั้นเป็นการลงโทษ เพื่อแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี มิใช่ลงโทษเพื่อให้เขาสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง การลงโทษจำคุกเป็นการตีตราบาปแก่ผู้กระทำผิด เพราะคนทุกคนไม่มีใครไม่เคยทำผิด เพียงแต่ความผิดนั้นจะปรากฏในรูปแบบใดหรือไม่เท่านั้นเอง มนุษย์มีพฤติกรรมตามสิ่งแวดล้อม ซึ่งการอยู่ในที่มีสิ่งแวดล้อมไม่ดีย่อมก่อให้เกิดการกระทำผิดได้ง่ายขึ้น การประณามหรือการตีตราบุคคลผู้กระทำผิดที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนว่าเป็นอาชญากร ย่อมเป็นการไม่สมควร และไม่เปิดโอกาสให้บุคคลนั้นได้กลับตัวเป็นคนดี สุดท้ายต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำ ก่อให้เกิดเป็นภัยต่อสังคมส่วนรวมมากยิ่งขึ้น เพราะสังคมไม่เปิดโอกาสให้เขาได้พิสูจน์ตน และทำงานที่สุจริตเพื่อครอบครัวและตนเอง

การถูกลงโทษจำคุกนั้นเป็นตราบาปที่ติดตัวผู้กระทำไปตลอดชีวิต แม้ได้รับอิสรภาพอีกครั้งเมื่อรับโทษครบหรือมีเหตุให้ปล่อยตัว แต่หลังจากพ้นโทษแล้วนั้น บุคคลเหล่านี้จะต้องประสบปัญหาที่เต็มไปด้วยข้อจำกัดและอุปสรรคนานับประการที่จะต้องเผชิญเมื่อกลับเข้าสู่สังคม ทั้งข้อจำกัดทางกฎหมาย ข้อจำกัดทางสังคม

บุคคลที่พ้นจากสภาพการเป็นผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง เด็กหรือเยาวชนที่พ้นจากการควบคุมดูแลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กโดยข้อเท็จจริงก็คือ “ประชาชน” ที่มีประวัติเคยกระทำความผิดที่ต้องถูกแยกออกจากสังคมไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ขาดการติดต่อกับสังคมภายนอกชั่วคราว บางคนถูกควบคุมเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน หรือบางคนในระยะเวลาที่สั้น หรือถูกขังในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลบางคนอาจถูกขังมากกว่า 1 ปี เพื่อรอการพิจารณาของศาล เนื่องจากมีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักประกันยื่นประกันตัวออกจากเรือนจำหรือจากสถานพินิจฯ ได้ เมื่อบุคคลเหล่านี้กลับสู่สังคมเดิม จำเป็นต้องปรับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่เพื่อสำหรับการดำรงชีวิตตามปกติในสังคม

เพื่อหลีกเลี่ยงการจำคุกระยะสั้น คือคดีอาญาประเภทความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ซึ่งแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพราะถือว่าเป็นความผิดต่อแผ่นดินทำให้ต้องมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปตามขั้นตอน แต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ละลำดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล อาจใช้ดุลพินิจพิจารณาคดีประเภทนี้ให้เกิดความยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกระยะสั้นอันก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำผิดมากกว่า รวมทั้งเป็นการลดความแออัดในเรือนจำได้อีกทางหนึ่งด้วย⁴³

การแก้ปัญหาอาชญากรรมโดยรัฐไม่ใช่เพียงแค่ “การใช้อำนาจควบคุม” อย่างเดียว การแก้ปัญหาอาชญากรรมที่แท้จริงคือ “การสร้างสังคมที่เป็นธรรม” เพราะสังคมที่ไม่เป็นธรรมเป็น “สาเหตุสำคัญ” ของการเกิดอาชญากรรม การสร้างสังคมให้เป็นธรรม และยุติธรรม จึงเป็นการแก้ปัญหา และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่ต้นเหตุนั่นเอง ทำให้คนไม่ต้องถูกจำคุก เมื่อคนไม่ถูกจำคุก ผู้ที่จะพ้นโทษจากเรือนจำก็ไม่มี โดยใช้ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง หลักการลงโทษที่สามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำผิดได้นั้น ซีซาร์ เบ็คคาเรีย อธิบายว่า ควรจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ความรวดเร็วในการลงโทษ (2) ความแน่นอนในการลงโทษ และ (3) ความเคร่งครัดหรือความรุนแรงในการลงโทษ เหตุผลของการลงโทษเพื่อป้องกันมี 3 ประการ คือ (1) ความกลัวโทษ (2) พลังกดดันของสังคม และ (3) การสร้างนิสัย⁴⁴ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ประกอบด้วย (1) หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขาโดยให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น (2) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล และ (3) เมื่อผู้กระทำได้รับการแก้ไขดีดั้งเดิมแล้ว ให้หยุดการลงโทษ และให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างมีการคุมขัง⁴⁵

การลงโทษและการพิจารณาความหนักเบาของการทำความผิด ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมิใช่ความหนักเบาของความผิด จึงต้องลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดที่ตัวบุคคลนั้นได้กระทำ หากเห็นว่าผู้กระทำความผิดสามารถที่จะแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนไปในทางที่ดีได้ ก็ไม่ควรลงโทษเขาต่อไป ควรระงับการลงโทษโดยการใช่วิธีการพักการลงโทษ และกำหนดให้ผู้ได้รับการพักโทษให้อยู่ภายในพื้นที่ที่กำหนด เช่น ให้อยู่ภายในพื้นที่ที่ผู้ได้รับการพักโทษมีภูมิลำเนาอยู่ หรือสถานที่ทำางานของ

⁴³ เพลินตา ตันรังสรรค์บทความทางวิชาการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์, *อุทธรณ์*, 2553, (พ.ศ. – ม.ย.), หน้า 59

⁴⁴ ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, “อ้าวแล้วเล่มเดิม”, หน้า 17

⁴⁵ ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, “อ้าวแล้วเล่มเดิม”, หน้า 27

ผู้ได้รับการพักโทษ ถ้าจะมีการออกนอกเขตเพื่อทำกิจกรรมที่จำเป็นต้องรายงานความจำเป็นต่อผู้มีอำนาจสั่งให้พักโทษรับทราบถึงเหตุจำเป็นนั้นๆ เนื่องจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ต้องการคืนผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่ได้รับการแก้ไขให้ดีแล้วกลับคืนสู่สังคม โดยไม่เป็นภาระสังคม สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ ที่จะเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการลงโทษ จะเป็นโทษที่มีการลงโทษในระยะสั้น หรือโทษในระยะยาว ควรมีการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอบรมอาชีพที่จำเป็นในการดำรงชีพภายหลังพ้นโทษไปแล้ว สามารถเลี้ยงตนเองได้ ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ

จริงอยู่การลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการคุ้มครองป้องกัน ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกระทำละเมิดในทางอาญา เป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกทรมาน จำในสิ่งที่ตนกระทำต่อผู้อื่น ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ก็ยังมีอีกไม่ใช่น้อยที่ผู้ถูกลงโทษ โดยคำพิพากษาของศาลแล้ว หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่อสังคม โดยรวม โดยมองว่ากฎหมายไม่ได้ผล กฎหมายไม่เคร่งครัด ซึ่งความจริงแล้วบทบัญญัติของกฎหมายนั้นมีอัตราโทษที่รุนแรง แต่ทำไมผู้กระทำความผิดจึงไม่เกรงกลัวในการที่จะกระทำผิด สาเหตุสำคัญมาจากสภาพสังคม ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมที่ผู้กระทำความผิดอยู่อาศัยที่เป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง เพราะถ้าบุคคลอยู่ในสภาพสังคมไม่ดี ความเป็นอยู่ไม่ดี สิ่งแวดล้อมไม่ดี ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลนั้นถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย เช่น การอยู่ในสภาพสังคมที่มีบุคคลใกล้ชิดมีพฤติกรรมในการกระทำ ความผิด กระทำความรุนแรง อาจเป็นตัวชักนำให้กระทำความผิดตาม หรือสภาพแวดล้อมที่เพื่อนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับติดยาเสพติด เป็นบุคคลลึกลับ โมฆน้อยอาจถูกยั่วยุให้กระทำความผิดตามอย่างได้ ซึ่งจะเห็นได้จากสื่อโซเชียลต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าว ก็อาจเป็นตัวชักนำให้บุคคลหรือเด็ก และเยาวชนที่รับชมเอาเป็นแบบอย่างในการกระทำผิด ซึ่งพบเห็นบ่อยจากการเรียนแบบอย่างมาจากการได้ดูได้เห็นจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้เกิดจากกมลสันดาลของบุคคลนั้นเลย เกิดขึ้นเพราะความขาดสติ หรืออาจคิดไม่ถึงว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นความผิดกฎหมาย

บทที่ 3

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการทำงานกฎหมายเกี่ยวกับ สิทธิในการทำงานของประเทศไทยและกฎหมายที่จำกัด สิทธิในการทำงาน

มนุษย์ทุกคนเกิดมาย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ได้รับสิทธิ เสรีภาพ สิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ในการประกอบอาชีพโดยอิสระ สิทธิในความเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในเรื่อง เชื้อชาติ ศิพ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่นใด หรือสถานะอื่น ๆ การประกอบอาชีพการงานของบุคคลก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้ไม่มีการเลือกปฏิบัติเพียงเพราะสถานะของบุคคลนั้นแตกต่างกับบุคคลอื่น หลักกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการทำงานได้วางหลักไว้ดังนี้

1. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการทำงาน

หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ได้แก่กฎหมายระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

1.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

การเข้าทำงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานของรัฐตามหลักการปกครองของระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะของรัฐนั้น จะต้องอนุวัติสอดคล้องตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) โดยได้กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิพลเมืองที่มีส่วนร่วมในบริการสาธารณะ และรับรองความเสมอภาคของที่บุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันไว้ในภาค 3 ข้อที่ 25 และข้อที่ 26 ดังนี้

ข้อ 25 พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาสโดยปราศจากความแตกต่างไว้ในข้อ 2 และโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร

(ก) ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจโดยตรง หรือผ่านทางผู้แทน ซึ่งได้รับเลือกมาอย่างเสรี

(ข) ในการที่จะออกเสียงหรือได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งอันแท้จริงตามวาระ ซึ่งมีการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาค และโดยการลงคะแนนลับ เพื่อป้องกันการแสดงเจตนา โดยเสรีของผู้เลือก

(ค) ในการที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตน ตามหลักทั่วไปแห่ง ความเสมอภาค

ข้อ 26 บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องป้องกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจังกจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ศิพ ภาษาศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ⁴⁶

1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR)

กติกานับนี้รับที่จะประกันให้สิทธิซึ่งกำหนดไว้ในกติกานับนี้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ความเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาแต่เดิมหรือสถานะอื่น และได้กำหนดรับรองสิทธิในการทำงานไว้ในภาค 3 ข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ดังนี้

ข้อ 6

1) รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิในการทำงาน ซึ่งรวมทั้งสิทธิของทุกคน ในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยงานซึ่งตนเลือกหรือรับอย่างเสรี และจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมในการปกป้องสิทธินี้

2) ขั้นตอนซึ่งรัฐภาคีแห่งกติกานี้จะต้องดำเนินเพื่อให้บรรลุในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ จะต้องรวมถึงการให้คำแนะนำทางเทคนิค และวิชาชีพ และโครงการฝึกอบรม นโยบาย และเทคนิคที่จำทำให้บรรลุผลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ และการจ้างงานอย่างบริบูรณ์ และเป็นประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขทั้งหลาย ที่เป็นการปกป้องสิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานทางการเมือง และเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล

⁴⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ม.ป.ป.), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, หน้า 56

ข้อ 7 รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ ซึ่งประกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง

ก) ค่าตอบแทนขั้นต่ำที่ให้แก่ผู้ทำงานทั้งปวง อันประกอบด้วย

(1) ค่าจ้างที่เป็นธรรมและค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่ากัน โดยปราศจากความแตกต่างในเรื่องใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีจะได้รับการประกันสภาพการทำงานที่ไม่ด้อยกว่าบุรุษ โดยได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน

(2) ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสำหรับตนเองและครอบครัวตามบทบัญญัติแห่งกติกานี้

ข) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

ค) โอกาสเท่าเทียมกันสำหรับทุกคนที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงานในระดับที่สูงขึ้นตามที่เหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาใด นอกจากอาวุโสและความสามารถ

ง) การพักผ่อน เวลาว่าง และข้อจำกัดที่สมเหตุสมผลในเรื่องเวลาทำงาน และวันหยุดเป็นครั้งคราว โดยได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนค่าตอบแทนสำหรับวันหยุดทางการด้วย

1.3 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ข้อ 23

1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงาน โดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แก่การงาน และเป็นการคุ้มครองจากการว่างงาน

2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับสินจ้างที่ยุติธรรม และเป็นประโยชน์ที่จะให้ประกันแก่ตนเองและครอบครัวของตน ซึ่งความเป็นอยู่อันคู่ควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิธีการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกรเพื่อความคุ้มครองแห่งประโยชน์ของตน⁴⁷

⁴⁷ ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล, “การจำกัดสิทธิเสรีภาพด้านแรงงาน”, *วารสารนิติศาสตร์*, 3 (11), 2523, หน้า 503 – 504

1.4 ปฏิญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล (The American Declaration of the Right and Duties of Man: ADRD)

ปฏิญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคลได้วางหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ เนื้อหาของปฏิญญาได้กล่าวครอบคลุมสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตลอดไปถึงสิทธิของบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งในข้อ 14 ได้วางหลักการไว้ว่า

- 1) บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการทำงานตามความถนัดของแต่ละบุคคลภายใต้เงื่อนไขของการจ้างงานที่เหมาะสม
  - 2) บุคคลที่ทำงานย่อมมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามความสามารถและทักษะอาชีพของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว
- ข้อที่ 15 บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนและเพื่อประโยชน์ในทางร่างกาย จิตใจ และมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม

1.5 อนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (American Convention on Human Right Additional Protocol: ACHRAP)

อนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ เนื้อหาของอนุสัญญาคือการตกลงเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการร่วมแห่งรัฐอเมริกาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และศาลสิทธิมนุษยชนของรัฐอเมริกา อันถือเป็นส่วนหนึ่งขององค์การรัฐอเมริกา และได้กล่าวเรื่องสิทธิของบุคคลไว้ในข้อ 6 และข้อ 7 สิทธิในการทำงาน

- 1) บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการทำงาน ซึ่งหมายความรวมถึงโอกาสที่จะได้รับการทำงานที่มั่นคงในระหว่างการทำงาน รวมทั้งมีสิทธิในโอกาสที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพตามกฎหมายในงานซึ่งตนเลือกหรือรับรองอย่างเสรี
- 2) รัฐภาคีจะต้องดำเนินการกำหนดมาตรการที่จะทำให้สิทธิในการทำงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพอย่างบริบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสำเร็จของการจ้างงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำในทางเทคนิคและวิชาชีพ และโครงการฝึกอบรม โดยเฉพาะบุคคลผู้พิการ อีกทั้งรัฐภาคีจะต้องดำเนินการและกำหนดแผนงานที่เสริมสร้างโอกาสให้สตรีได้มีโอกาสและมีสิทธิในการทำงานเช่นเดียวกัน

ข้อ 7 หลักความยุติธรรมเท่าเทียมกัน และเงื่อนไขของการจ้างงานที่เหมาะสม

รัฐภาคีตามอนุสัญญานี้รับรองสิทธิในการทำงานดังกล่าวข้างต้น โดยถือเป็นสิทธิที่บุคคลทุกคนจะต้องได้รับด้วยความเท่าเทียมกัน เป็นธรรม และเป็นไปตามเงื่อนไขซึ่งรัฐภาคีได้มีการยอมรับและรับรองโดยการตราเป็นกฎหมายภายในของตน ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ

ก. การรับประกันผลตอบแทนขั้นต่ำเพื่อคนงานทุกคนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และรับรองสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสำหรับตนและครอบครัว รวมทั้งให้ได้รับค่าจ้าง และค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากเงื่อนไขใด

ข. สิทธิของบุคคลที่จะต้องทำงานตามวิชาชีพ โดยอุทิศเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถเปลี่ยนแปลงการจ้างงานได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ค. สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงานในระดับสูงขึ้น โดยไม่ขึ้นอยู่กับเหตุอื่นใด นอกจากเหตุผลในทางคุณวุฒิ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ และความอาวุโส

ง. ความมั่นคงในการจ้างงานขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละอุตสาหกรรม อาชีพ และเหตุผลในการแบ่งแยกลักษณะงานด้วยความเป็นธรรม ในกรณีที่มีการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ผู้ทำงานย่อมมีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายหรือเรียกร้องสิทธิในการจ้างงานเดิมคืน หรือประโยชน์อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

จ. สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและสุขอนามัยในการทำงาน

ฉ. การกำหนดข้อห้ามการทำงานในสถานที่ที่ไม่มีแสงสว่างหรือไม่เป็นไปตามหลักอาชีวอนามัย หรือสถานที่อันตรายในการทำงานในกรณีทั่วไป และรวมทั้งอาชีพที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และศีลธรรม สำหรับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และกรณีเด็กที่อายุต่ำกว่า 16 ปี จะต้องมีการลดระยะเวลาในการทำงานลง โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาภาพบังคับ

ช. กฎเกณฑ์ในการจำกัดระยะเวลาในการทำงานให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับในแต่ละวัน และแต่ละสัปดาห์ ในกรณีที่เป็นการทำงานที่เป็นอันตราย เสี่ยงภัย ไม่เป็นไปตามหลักอาชีวอนามัย หรือเป็นการทำงานในสถานที่ที่ไม่มีแสงสว่าง จะต้องกำหนดระยะเวลาการทำงานให้สั้นลง

ซ. การพักผ่อน เวลาว่าง และวันหยุด โดยได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนค่าตอบแทนในวันหยุดของทางการ

1.6 กฎบัตรว่าด้วยสังคมยุโรป (European Social Charter: ESC)

กฎบัตรว่าด้วยสังคมยุโรป กฎบัตรนี้ได้วางหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสร้างกลไกในการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดสภาพบังคับแก่ประเทศคู่สัญญาในกฎบัตร และได้กล่าวเรื่องสิทธิของบุคคลไว้ว่า ข้อ 1

1) ทุกคนที่ทำงานย่อมมีโอกาที่จะได้รับรายได้จากการทำงานเพื่อการดำรงชีพ โดยปราศจากเงื่อนไข

- 2) ทุกคนที่ทำงานย่อมมีสิทธิในการทำงานตามเงื่อนไขของการจ้างงานที่เป็นธรรม
- 3) ทุกคนที่ทำงานย่อมมีสิทธิในการทำงานในสถานที่ที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ
- 4) ทุกคนที่ทำงานย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนการจ้างงานที่เป็นธรรม และเพียงพอสำหรับการดำรงชีพของตนเอง และครอบครัว

1.7 กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง (African Charter on Human and People's Rights: AFCHPR)

กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง หรือในชื่อกฎบัตรปัจจุบัน ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศที่มุ่งส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน และสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล กฎบัตรนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 1986 ซึ่งได้กล่าว วัตถุประสงค์ไว้ในมาตรา 1 มาตรา 2 และมาตรา 3 ว่า

มาตรา 1

1. เพื่อวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญานี้ คำว่า “การเลือกปฏิบัติ” หมายความว่ารวมถึง (ก) การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการลำเอียงใดๆ ที่กระทำบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง การแบ่งแยกในชาติ สัญชาติ หรือพื้นฐานทางสังคม ซึ่งมีผลลบล้างหรือทำความเสียหายต่อความเสมอภาคในโอกาส หรือในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงานหรืออาชีพ

(ข) การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการลำเอียงอื่นใดที่มีผลลบล้าง หรือทำความเสียหายแก่ความเสมอภาคในโอกาสหรือในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงานหรืออาชีพนั้น ซึ่งรัฐสมาชิกที่เกี่ยวข้องสามารถพิจารณากำหนดได้ ทั้งนี้ ภายหลังจากการได้ปรึกษาหารือกับองค์กรผู้แทนของนายจ้างและของแรงงานในกรณีที่มีองค์การเช่นว่านี้ และกับคณะบุคคลอื่น ๆ ที่เหมาะสม

2. การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการลำเอียงใด ๆ เฉพาะในงานบางประเภท ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการอย่างแท้จริงของงานนั้น ไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

3. เพื่อวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญานี้ คำว่า “การจ้างงาน” และ “อาชีพ” หมายความว่ารวมถึงการเข้ารับการฝึกอาชีพ การทำงาน การประกอบอาชีพเฉพาะบางประเภท และข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ ของการจ้างงาน

มาตรา 2

รัฐสมาชิกแต่ละรัฐซึ่งอนุสัญญานี้ใช้บังคับ รับรองที่จะประกาศ และดำเนินนโยบายแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความเสมอภาคของโอกาสและการปฏิบัติในการจ้างงาน และอาชีพ เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแนวปฏิบัติ และสภาพการณ์ภายในประเทศ

มาตรา 3

รัฐสมาชิกแต่ละรัฐซึ่งอนุสัญญานี้ใช้บังคับ รับรองที่จะดำเนินการโดยคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมกับแนวปฏิบัติและสภาพการณ์ภายในประเทศ ดังนี้

(ก) แสวงหาความร่วมมือจากองค์การของนายจ้างและองค์การของคนงาน และคณะบุคคลอื่นๆ ที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับและการปฏิบัติตามนโยบายนี้

(ข) ตรากฎหมายดังกล่าวและส่งเสริมโครงการทางการศึกษา เพื่อที่จะเป็นหลักประกันว่าจะได้รับการยอมรับและการปฏิบัติตามนโยบายนี้

(ค) ยกเลิกบทบัญญัติตามกฎหมายใดๆ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ หรือคำสั่งทางการบริหารใดๆ ซึ่งขัดกับนโยบายนี้

(ง) ดำเนินนโยบายในเรื่องการจ้างงานภายใต้การควบคุมโดยตรงของหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศ

(จ) ประกันการปฏิบัติตามนโยบายในกิจกรรมเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ การฝึกอาชีพ และการบริการจัดหางาน ภายใต้การอำนวยการของหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศนั้น

(ฉ) ระบุเรื่องที่ได้ดำเนินการแล้วตามนโยบายและผลที่ได้รับจากการดำเนินการดังกล่าวไว้ในรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้⁴⁸

1.8 กฎบัตรสังคมแห่งยุโรป ค.ศ.1961

เนื่องจากความคิดที่ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงและถาวรนั้นไม่สามารถจะบรรลุถึงได้ ถ้าหากว่าไม่ได้ให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างรอบคอบ ไม่วว่าจะเป็นด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น สภาแห่งยุโรปจึงได้จัดทำข้อตกลงที่เป็นการส่งเสริมให้รัฐจัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนที่เรียกว่า “กฎบัตรสังคมแห่งยุโรป” (The European Social Charter) ขึ้น โดยกฎบัตรได้รับการรับรองในปี ค.ศ.1961 เพื่อใช้เป็นกรอบทางด้านกฎหมายให้กับรัฐสมาชิกได้ดำเนินการคุ้มครองสิทธิทางด้านสังคม และเศรษฐกิจสำหรับประชาชนในยุโรป⁴⁹

กฎบัตรสังคมแห่งยุโรปได้รับการลงนามจากภาคีสมาชิกสภาแห่งยุโรปที่เมืองดูรินเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 1961 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 1965 ปัจจุบันมีภาคีสมาชิก 40

⁴⁸ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ม.ป.ป.), *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*, หน้า 28 - 30

⁴⁹ วิชัย ศรีรัตน์ “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในยุโรป สภาแห่งยุโรป” ใน *สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย*, (ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี, 2543, หน้า 173-175

ประเทศ กฎบัตรสังคมเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยสภาแห่งยุโรปและยังเป็นสิ่งที่คู่กันกับอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานอีกด้วย ทั้งสองตราสารได้ให้ความคุ้มครองปัจเจกชนในทวีปยุโรปที่สอดคล้องกับปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมากที่สุดและยังเป็นสิทธิที่คู่กันกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองอีกด้วย⁵⁰

1.8.1 กลไกทางด้านกฎหมาย (Legal Mechanism)

กฎบัตรสังคมแห่งยุโรปมีแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ กล่าวคือ ปัจเจกชนไม่สามารถใช้สิทธิในการร้องเรียนว่ามีการละเมิดสิทธิดังกล่าวโดยกระบวนการทางศาล (judicial protection) ได้ แต่จะมีกลไกตรวจสอบพัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิด้านนี้ของรัฐ เพื่อยกระดับมาตรฐานของการคุ้มครองให้สูงขึ้น

สิทธิที่ได้รับการประกันตามกฎบัตรสังคมแห่งยุโรป มีดังนี้

- 1) สิทธิในการทำงาน (the right to work: Article 1)
- 2) สิทธิที่จะได้รับเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสม (the right to just conditions of work: Article 2)
- 3) สิทธิที่จะได้รับเงื่อนไขการทำงานอย่างปลอดภัยและมีสุขภาพดี (the right to safe and healthy working conditions: Article 3)
- 4) สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยอย่างยุติธรรม (the right to fair remuneration: Article 4)
- 5) สิทธิในการจัดตั้งเป็นกลุ่ม (the right to organize: Article 5)
- 6) สิทธิในการตกลงเป็นหมู่คณะ (the right to bargain collectively: Article 6)
- 7) สิทธิที่จะรับการปกป้องของเด็กและเยาวชน (the right of children and young persons to protection: Article 7)
- 8) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องของแรงงานสตรี (the right of employed women to protection: Article 8. n.d.), PP. 243-251 อ้างในนริสา วุฒิปัญญาเลิศ “กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน” วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หน้า 111-112)

⁵⁰ (David Harris. “The Council of Europe (II): The European Social Charter” in An Introduction to the International Protection of Human Rights, (n.p.: Abo Akademi University,

9) สิทธิที่จะได้รับการแนะแนวทางและการฝึกอบรมการประกอบอาชีพ (the right to vocational guidance and vocational training: Article 9)

10) สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการบริการสวัสดิการสังคม (the right to benefit from social welfare services: Article 13)

11) สิทธิในครอบครัว (the right of family: Article 16)

12) สิทธิที่จะได้รับการว่าจ้างทำงานที่ได้รับค่าตอบแทนใน เขตแดนของภาคีสมาชิกอื่น (the right to engage in a gainful occupation in the territory of other Contracting Parties: Article 18)⁵¹

เราสามารถสรุปสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎบัตร คือ การคุ้มครองการทำงาน สิทธิในการทำงานซึ่งรวมถึงสิทธิของคนที่ได้รับการฝึกฝนอาชีพ การแนะนำทางด้านอาชีพ เงื่อนไขการคุ้มครองเกี่ยวกับสภาพการทำงาน เช่น สิทธิที่จะทำงานที่เป็นธรรม โดยได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม หรือค่าจ้างที่เท่ากันระหว่างชายหญิงที่ทำงานประเภทเดียวกัน สิทธิในการรวมกลุ่มของคนงาน การตั้งสหภาพแรงงาน การรวมกลุ่มต่อรองสภาพการทำงาน สิทธิคนงานที่จะได้รับข้อมูลและคำปรึกษา สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาเงื่อนไขและสภาพการทำงาน การคุ้มครองสิทธิคนงานบางกลุ่มเป็นพิเศษ เช่น คนงานที่เป็นเด็ก และผู้เยาว์ ผู้หญิง คนพิการ และคนงานย้ายถิ่น เป็นต้น⁵²

1.8.2 ภาพรวมของกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคล

การเลือกปฏิบัติในการทำงานต่อบุคคลนั้นได้เกิดเป็นปัญหาขึ้นในสังคมของชาวอเมริกันเมื่อศึกษาจากประวัติศาสตร์จะพบว่ามีกรปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการทำงานต่อลูกจ้างอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นสาเหตุอันเนื่องมาจากเหตุผลทางทัศนคติส่วนตัว กล่าวคือมีการเลือกกระทำต่อลูกจ้างอันเกิดจากความพึงพอใจของนายจ้างหรือการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ สีผิว อายุ ความเชื่อทางศาสนา หรือเหตุแห่งความพิการ เป็นต้น การเลือกปฏิบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติกัน ในวงกว้างทั้งจากส่วนงานของภาคราชการและภาคเอกชน การเลือกปฏิบัติไม่ถือเป็นเรื่องต้องห้ามตามกฎหมายแต่ประการใด แม้ว่าการกระทำดังกล่าวได้สร้างความไม่เป็นธรรมและเกิดปัญหาช่องว่างทางสังคมขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงและความสามัคคีของคนภายในประเทศเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการพยายามสร้างมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อนำมาใช้บรรเทาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในช่วงทศวรรษที่ 1960 สภาองค์กรส

⁵¹ นริสา วุฒิปญญาเลิศ, *กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน*, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545, หน้า 112-113

⁵² วิชัย ศรีรัตน์, “เรื่องเดิม”, หน้า 173

(Congress) ได้เสนอให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายขึ้น โดยได้มีการผ่านกฎหมายเป็นจำนวนมากที่มีลักษณะของการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย

1) Title VII of the Civil Rights Act of 1964

หมวดที่ 7 ของพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติห้ามการเลือกปฏิบัติในการทำงานโดยอาศัยเหตุเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ หรือชาติพันธุ์

2) The Equal Pay Act 1963(EPA)

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้เพื่อต้องการสร้างหลักประกันและคุ้มครองเพศหญิงให้ได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันจากการทำงานที่เหมือนกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ต่างจากเพศชายตามหลัก “Equal Work Get Equal Pay”

3) The Age Discrimination in Employment Act 1967(ADEA)

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้เพื่อต้องการคุ้มครองผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปไม่ให้ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน

4) The Civil Rights Act of 1991

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้เพื่อต้องการให้ผู้ใดที่ถูกเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมสามารถเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งได้ ถ้าเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมนั้นเกิดจากความจงใจ (Intention) ของนายจ้าง⁵³

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นความพยายามของสภาองเกรสของอเมริกาว่า มีความประสงค์ที่จะขจัดความไม่เป็นธรรมในสังคมอเมริกา เพื่อก่อให้เกิดสิทธิในความเท่าเทียมกันของตามหลักการ Equal Protection of Law ในการเลือกปฏิบัติที่ต้องห้ามตามกฎหมายในการทำงาน

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว ถ้ามีการกระทำที่มีลักษณะของการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เช่น การรับสมัครงาน การว่าจ้างหรือการเลิกจ้าง การจ่ายเงินชดเชยการทดสอบงาน การให้ได้รับการฝึกอบรม หรือผลประโยชน์นอกจากเงินค่าจ้างที่ลูกจ้างจะได้รับจากการทำงานที่นายจ้างต้องจ่าย เช่น เงินประกันสุขภาพ ค่าจ้างในการทำงานในเวลาวันหยุด สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน สถานที่ทำงานที่ถูกสุขลักษณะและอื่นๆ ที่ลูกจ้างพึงจะได้รับจากนายจ้าง

⁵³ The U.S. Equal Employment Opportunity Commission, federal prohibiting job :Questions and answers [Online]. 26 October 2000 URL:<http://www.eeoc.gov/facts/qanda.html>. อ้างในกิตติบดี ไยพลู (2544) “ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พ้นโทษในการเข้าทำงาน”, วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความพยายามลดช่องว่างในความไม่เท่าเทียมกันของบุคคลให้มีความเท่าเทียมกัน ในทางกฎหมาย โดยได้บัญญัติกฎหมายต่างๆ ขึ้นมาช่วยเหลือบุคคลผู้ที่อาจถูกเลือกปฏิบัติในการทำงานที่ไม่เป็นธรรมในสังคม ผู้พ้นโทษเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ที่ประสบปัญหาในการทำงาน และมีอุปสรรคสำหรับการทำงานอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย (Barriers to Employment) ที่กีดกันผู้พ้นโทษไม่ได้มีโอกาสที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นกัน กฎหมายแต่ละรัฐของอเมริกามีเป็นบางรัฐที่บัญญัติให้ห้ามเลือกปฏิบัติแก่ผู้พ้นโทษ⁵⁴ เช่น รัฐฮาวาย ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ภายใต้กฎหมายของมลรัฐฮาวาย (Hawaii Law) ได้บัญญัติให้นายจ้างเลือกปฏิบัติใด ๆ ในการทำงานต่อผู้สมัครงาน หรือลูกจ้างโดยอาศัยเหตุในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ อายุ ความเชื่อทางศาสนา สีผิว บรรพบุรุษ (สังคมอันมีที่มาแต่เดิม) คนพิการ ผู้มีสถานภาพสมรส หรือประวัติอาชญากรรม และ รัฐนิวยอร์กได้แก่ Article 23-A of The Correction Law สารระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้พ้นโทษตาม Article 23-A ใช้บังคับแก่นายจ้างทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชน การเลือกปฏิบัติที่ต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น การปฏิเสธการว่าจ้างผู้พ้นโทษ การปฏิเสธการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้แก่ผู้พ้นโทษ และ ข้อยกเว้นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม นายจ้างจะปฏิเสธได้ต้องมีลักษณะงานที่จ้างนั้นมีผลโดยตรงและหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับลักษณะงานที่รับสมัคร เป็นต้น แต่ในอีกหลาย ๆ รัฐมักจะ ไม่ระบุชัดเจนลงไป แต่ใช้คำกว้างๆว่า ห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างจากสถานะอื่น ๆ

2. กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษในการเข้าทำงานประเทศสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ Law of Correction หมวดที่กล่าวถึงสิทธิของนักโทษ ภายหลังปลดปล่อย (Right upon release) ได้มีการกล่าวถึงสิทธิต่างๆ แก่ผู้ได้รับการปลดปล่อยไว้หลายกรณีเช่น สิทธิที่จะออกเสียง (Voting) สิทธิในการทำงาน (Employment) สิทธิในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต่าง ๆ (Licensing) เป็นต้น⁵⁵ เมื่อพิจารณาตามหลักกฎหมาย ดังกล่าว สามารถแยกพิจารณาถึงสิทธิในการทำงานของผู้พ้นโทษ ได้ดังนี้

⁵⁴ เปี่ยมสุข นาคทอง, “เล่มเดิม”, หน้า 94

⁵⁵ กิตติบดี ไชพลู, “เล่มเดิม”, หน้า 64

2.1 การเข้าทำงานในหน่วยงานราชการ (Public Employment)

เดิมนั้นการทำงานในหน่วยงานราชการทั้งในส่วนของรัฐบาลกลาง(Federal Government) และส่วนราชการของมลรัฐ (State Government) ได้มีการกำหนดถึงคุณสมบัติผู้ที่ จะได้รับการว่าจ้างเข้าทำงานในหน่วยงานราชการทั้งของส่วนกลางและมลรัฐ โดยกำหนดถึง คุณสมบัติเกี่ยวกับการห้ามจ้างผู้พ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงานราชการ การกำหนดคุณสมบัติ ดังกล่าวได้ถูกปฏิบัติกันมาจนเป็นธรรมเนียมโดยปราศจากเหตุผลรองรับถึงการกำหนดคุณสมบัติ ซึ่งไม่เป็นการสัมพันธ์กับความปรารถนาของทางฝ่ายนิติบัญญัติ(เจตนาธรรม) ที่มุ่งเน้นให้พลเมือง ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันแต่ประการใด⁵⁶

เมื่อเวลาล่วงเข้าสู่ปี ค.ศ.1970 กระบวนการคิดดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลกระทบต่ออันสำคัญยิ่งต่อกรณีดังกล่าว เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาในคดีMendel v. United States Civil Service Comm'n. ข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้เป็นกรณีที่รัฐได้มีคำสั่งให้เสมียนไปรษณีย์นายหนึ่ง ออกจากงานอันเป็นผลเนื่องมาจากเข้าได้อยู่กินกับผู้หญิงคนหนึ่งโดยไม่ได้แต่งงาน ซึ่งศาลได้วินิจฉัย ระบุว่าคำสั่งให้ออกจากงานของรัฐดังกล่าวนี้ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะไล่ให้ออกจากงานได้และคำสั่ง ดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระทำไปตามอำเภอใจและมีลักษณะที่ไม่แน่นอนอนอีกทั้งยังเป็นการฝ่าฝืนต่อ กระบวนการโดยชอบด้วยเหตุผล คำพิพากษาคดี Mindel ทำให้เห็นว่าศาลได้ยึดแนวทางการตัดสิน คดีโดย สร้างหลักที่ว่า

“จะต้องไม่มีผู้ใดจะถูกปฏิเสธการจ้างงานของรัฐเพราะเหตุปัจจัยต่างๆ ที่ไม่ เกี่ยวเนื่อง หรือมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ความรับผิดชอบ”⁵⁷

2.2 การเข้าทำงานในหน่วยงานเอกชน (Private Sector)

ปี ค.ศ.1974 รัฐฮาวาย (Hawaii) ถือได้ว่าเป็นรัฐแห่งแรกที่ริเริ่ม บุกเบิกและ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการห้ามจำกัดสิทธิแก่ผู้พ้นโทษที่จะเข้าทำงานในหน่วยงานเอกชน (Prohibit Discrimination Against Ex Convicts in Private Employment) โดยออกกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พ้นโทษ กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์มิให้ทำการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม แก่ผู้พ้นโทษในการทำงานและประกอบอาชีพในเรื่องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย(Unlawful) คือ ถ้านายจ้างเอกชนปฏิเสธในการที่จะรับจ้างลูกจ้างของตนเพราะเหตุที่บุคคลนั้นในอดีตเคยเป็น

⁵⁶ กิตติบดี ไยพล, “เล่มเดิม”, หน้า 65

⁵⁷ Sheldon Krantz ,po.cit. p. 721. อ้างในกิตติบดี ไยพล “ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พ้นโทษในการเข้าทำงาน”, วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544, หน้า 65

ผู้ต้องโทษมาก่อน หรือปฏิเสธการจ้างงานที่เป็นกรรมแก่ลูกจ้างยอมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ลักษณะของการเลือกปฏิบัติในการทำงานที่ต้องห้ามตามกฎหมาย คือ การปฏิเสธการจ้างงาน การปลดออกจางาน การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น การพิจารณาการเลื่อนขั้น และการจ่ายเงินค่าชดเชย เป็นต้น

การจ้างงานของภาคเอกชนและการขอรับใบอนุญาตการประกอบอาชีพ และวิชาชีพนั้น กฎหมายได้วางมาตรฐานไว้ว่า “ห้ามภาคเอกชนกระทำการใด ๆ มีลักษณะเป็นการกีดกันและสร้างมาตรการอื่นใดที่เป็นการกีดกันทำให้เป็นอุปสรรคต่อผู้เคยต้องโทษจำคุก โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรในขอบเขตแห่งการกระทำ เช่นปฏิเสธการว่าจ้างงานปลดออกจางานปฏิเสธสภาพการจ้างงาน และเงื่อนไขการจ้างงานที่เป็นกรรมแก่ลูกจ้างปฏิเสธการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน หรือการขอรับสวัสดิการอื่นใดปฏิเสธหรือยกเลิกใบประกอบวิชาชีพที่จำเป็นต่อสภาพการทำงานแก่ผู้เคยต้องโทษจำคุก”⁵⁸

2.3 กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษในรัฐนิวยอร์กสหรัฐอเมริกา

ในรัฐนิวยอร์ก (The New York State) ได้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้พ้นโทษมิให้ถูกเลือกปฏิบัติในการทำงานและถือปฏิบัติว่าถ้าผู้ใดกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมาย ถือว่าได้กระทำการที่ขัดต่อนโยบายแห่งรัฐ กล่าวคือ ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อคุ้มครองบุคคลที่เคยมีประวัติอาชญากรรมมิให้ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (Unfairly) ในการทำงาน และการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยออกกฎหมายมา 2 ฉบับ ได้แก่

- 1) Article 23-A of The Correction Law
- 2) The Human Rights Law⁵⁹

2.3.1 Article 23-A of The Correction Law

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองต่อผู้พ้นโทษมิให้ถูกปฏิเสธในการจ้างงานและการขอรับใบประกอบอาชีพจากนายจ้างอย่างไม่เป็นธรรมต่อลูกจ้าง

ภายใต้กฎหมายดังกล่าวมีสภาพบังคับให้นายจ้างต้องปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งกฎหมายทั้งในส่วนของภาครัฐ และภาคเอกชน

⁵⁸ สัจชาติ อุปันันชัย, “การจำกัดสิทธิของผู้เคยได้รับการล้างมลทิน เนื่องจากกระทำผิดทางอาญา หรือวินัย”, 2551, หน้า 169-170

⁵⁹Newyok Commission, The Legal Rights of Ex-offenders [Online] Available,

URL:/http://www.nylawfund.org/pubs/onyrown.html#legrts., อ้างใน กิตติบดี ใยพลู, “เล่มเดิม”, หน้า 73

นายจ้างที่มีสิทธิปฏิเสธในการจ้างงานและออกไปประกอบอาชีพ ให้แก่ ลูกจ้างได้ต้องเข้าลักษณะของข้อยกเว้นการจ้างงานตามกฎหมายคือ ลักษณะงานที่จ้างเกี่ยวข้อง โดยตรงกับลักษณะหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบการว่าจ้างนั้น และผู้รับจ้างเคยมีประวัติกระทำผิด ต่อหน้าที่ที่ตนจะสมัครงานและรับผิดชอบนั้น

2.3.2 *The Human Rights Law*

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในส่วนของกฎหมายว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนของรัฐนิวยอร์ก ที่ห้ามนายจ้างของทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่มีอำนาจ ในการออกไปอนุญาตประกอบอาชีพหรือวิชาชีพปฏิเสธการจ้าง และการขอรับใบอนุญาต เนื่องจาก ด้วยเหตุเพราะว่าบุคคลนั้นเคยถูกดำเนินคดีมาแล้ว ซึ่งได้ปรากฏจากสถิติการดำเนินคดี ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ตัวอย่างคดีคือ

คดี Grafer V. New York City Civil Service Commission

“ข้อเท็จจริงคดีนี้ โจทก์สมัครเข้าทำงานในหน่วยงาน The New York City Fire Department เมื่อหน่วยงานที่โจทก์สมัครได้พิจารณาถึงคุณสมบัติความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ แล้วได้ปฏิเสธคำขอของโจทก์ เนื่องจากโจทก์เคยกระทำความผิดฐานมีปริมาณแอลกอฮอล์ เกินปริมาณในขณะขับรถ (Drunkdriving) ซึ่งถือได้ว่าถ้ารับโจทก์เข้าทำงานอาจก่อให้เกิดความเสี่ยง ต่อทรัพย์สินและความปลอดภัยและสวัสดิภาพของสาธารณชนได้ เนื่องจากงานที่สมัคร คือ เจ้าหน้าที่ดับเพลิงเป็นงานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของประชาชนและต้องอาศัยความรับผิดชอบ ในหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง คำสั่งดังกล่าวที่ปฏิเสธถือว่ารับฟังได้”⁶⁰

3. กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทษในการเข้าทำงานประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ทำให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน ของประชาชนในประเทศในสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลกลุ่ม ไคกลุ่มหนึ่ง ผู้พันโทษในประเทศออสเตรเลียก็เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการ

⁶⁰ Sullivan Dermot, Employee violence, Negligent hiring and criminal records checks: New York, s need to reevaluate its priorities to promote public safety, 2001 [on line]. 10 august 2008, อ้างในสัญญาชาติ อุปนน ชัย, 2551, “การจำกัดสิทธิของผู้ที่เคยได้รับการล้างมลทินเนื่องจากกระทำผิดทางอาญาหรือวินัย นิติศาสตรมหา บัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

คุ้มครองจากกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นชื่อว่า Human Rights and Equal Opportunity Commission ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้ความคุ้มครองพลเมืองออสเตรเลียให้มีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

วิวัฒนาการในการพัฒนากฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้มีการพัฒนาในหลักการสำคัญทั้งในส่วนของกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Legislation) และในส่วนของคำพิพากษา (ตามหลัก judge Make Law ของระบบ Common Law)

3.1 กฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในประเทศออสเตรเลีย

การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในการเขาทำงานหรือสมัครงานเพราะเหตุในด้านความแตกต่าง เป็นปัญหาหนึ่งที่ประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญ โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใช้หลายฉบับเพื่อขจัดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน โดยมีลักษณะการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคล ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองบุคคลให้มีความเท่าเทียมกันพอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

3.1.1 *Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986 (commonwealth)*

1) รูปแบบห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในการทำงานที่มีเหตุเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ สถานะทางสังคมอันมีมาแต่เดิม อายุ ประวัติทางการแพทย์ ประวัติอาชญากรรม สถานภาพการสมรส คนพิการ รสนิยมทางเพศ การเคลื่อนไหวของสภาพแรงงาน รวมถึงการถูกคุกคามเนื่องจากความแตกต่างดังกล่าวข้างต้นในทุกกรณีด้วย

2) ขอบเขต

- (1) องค์กรหรือหน่วยงานใน Commonwealth
- (2) การจ้างงานและในการทำงาน
- (3) รวมถึงข้อตกลงตาม (ILO) 111 Convention concerning Discrimination in Employment and Occupation

3.1.2 *Northern Territory Anti-Discrimination Act 1992*

1) รูปแบบห้ามมีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่อง เช่น เชื้อชาติ เพศ ลักษณะทางเพศ อายุ สถานภาพการสมรส การตั้งครรภ์ ความพิการ ความเชื่อทางศาสนา ประวัติอาชญากรรม การเคลื่อนไหวของสภาพแรงงาน ผู้ที่คบหาสมาคมกับบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

2) ขอบเขต

- (1) การศึกษา
- (2) การทำงาน
- (3) การเข้าถึงที่อยู่อาศัย
- (4) การให้บริการด้านสินค้าและบริการ
- (5) การเข้าเป็นสมาชิกในสโมสร
- (6) หลักประกันและเงินบำเหน็จบำนาญ

3.1.3 *Victoria Equal Opportunity Act 1995*

1) รูปแบบ

ห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่อง เพศ สถานภาพการสมรส สถานภาพทางครอบครัว เชื้อชาติ (รวมถึงเรื่องสีผิว) สัญชาติ ชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าดั้งเดิม ความเชื่อทางศาสนา ความพิการทั้งทางด้านกายภาพและทางจิต

2) ขอบเขต

- (1) การทำงาน
- (2) การเข้าเป็นหุ้นส่วน
- (3) องค์กรทางวิชาชีพและองค์กรอื่นใด
- (4) คุณสมบัติขององค์กร
- (5) หน่วยงานราชการ
- (6) การศึกษา
- (7) การขอรับบริการใดๆ
- (8) ที่อยู่อาศัย สโมสรหรือการได้รับบริการสาธารณะ
- (9) การรับบริการเกี่ยวกับงานเทศบาล เป็นต้น⁶¹

จะเห็นว่ากฎหมายในแต่ละฉบับมีลักษณะการห้ามเลือกปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่มีต่อบุคคล กฎหมายได้บัญญัติว่าหลักไว้กว้าง ๆ ซึ่งทำให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิจารณาการอุดช่องว่างของกฎหมายเพื่อคุ้มครองบุคคลเพื่อให้ความเท่าเทียมกันและตามหลักของความเสมอภาคของบุคคลที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะคุณลักษณะของบุคคลที่แตกต่างกันหรือบุคคลผู้เคยมีประวัติในการกระทำความผิดและถูกลงโทษตามคำพิพากษาให้จำคุก

⁶¹ Section 10 a of Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986.

URL:<http://www.humanrights.gov.au/out-work/aboriginal-and-torres-strait-islander-social-justice>

ภาพโดยรวมของกฎหมายออสเตรเลียมุ่งการให้ความคุ้มครองพลเมืองชาวออสเตรเลียทุกคนให้มีสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเสมอภาคกันมีความเท่าเทียมกันในสิทธิของบุคคลที่มีอยู่

4. กฎหมายประเทศไทยที่บัญญัติให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค

ประเทศไทยนั้นมีการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับหรือการกระทำใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคง หรือเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครอง และรับรองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลไว้ในมาตราต่าง ๆ เช่นใน

“มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา 5 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับ มิได้

มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ ในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญ มิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกัน หรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

มาตรา 71 รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และความสามารถสูงขึ้น

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พิ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำ การ ดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัยและสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม

มาตรา 77 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการ

ประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัว บทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาต และระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่ทำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง⁶²

สาระสำคัญในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตราที่กล่าวไว้ข้างต้นมีใจความพอสรุปได้ดังนี้

บุคคลทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน โดยรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติ หรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ครอบคลุมถึงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทำต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย และต้องมีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายบังคับใช้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะบุคคลนั้นย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพที่จะได้รับการคุ้มครอง ตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน การเลือก

⁶² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 , มาตรา 4, 5, 25, 26, 27, 40, 71, และมาตรา 77

ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ และบุคคลนั้นย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพการประกอบอาชีพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพ ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือ ก้าวก้าวยางการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ของสังคม

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความ จำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบ อาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน

ก่อนตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบคอบและเป็นระบบ และนำมาประกอบการ พิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ไป และพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

จากการสรุปจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ความคุ้มครอง แก่บุคคลทุกคนโดยไม่เลือกเพศ วัย ความรู้ และสถานะของบุคคล เพราะบุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเมื่อกฎหมายใดที่เป็นอุปสรรค ต่อการดำรงชีวิต จึงควรยกเลิกหรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่มีการ วิวัฒนาการไปมากมายกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ ทำให้กฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้อง ด้วยเหตุและผล ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้นมีความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ที่กล่าวแล้วข้างต้น

5 กฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่ลักษณะจำกัดสิทธิและเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ.2522

มาตรา 9 สมาชิกสถาบันผู้รับงานก่อสร้างมีสองประเภท คือ

(1) สมาชิกสามัญ ได้แก่ผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(ค) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสียหาย ซึ่งคณะกรรมการสถาบันผู้รับงานก่อสร้าง เห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งอาชีพ

(ง) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้จำคุกในคดีซึ่งคณะกรรมการสถาบันผู้รับงานก่อสร้างเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งอาชีพ⁶³

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551

มาตรา 26 ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(5) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม

(7) เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁶⁴

พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ.2530

มาตรา 7 ผู้ที่จะขออนุญาตดำเนินกิจการตามมาตรา 6 ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁶⁵

พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2557

มาตรา 8 ผู้ขออนุญาตจัดตั้งสถานพยาบาลสัตว์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(2) ลักษณะต้องห้าม

(ก) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁶⁶

⁶³ พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ.2522

⁶⁴ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551

⁶⁵ พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ.2530

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 หมวด 2

มาตรา 49 ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ข. ลักษณะต้องห้าม

(1) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(5) เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁶⁷

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 2 บททั่วไป

มาตรา 30 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาได้ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ดังต่อไปนี้

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁶⁸

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528

มาตรา 16 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร คือ

(5) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปี ในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท⁶⁹

พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528

มาตรา 9 ผู้ขออนุญาตจัดหางานในประเทศต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(7) ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

⁶⁶ พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2557

⁶⁷ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 หมวด 2

⁶⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 2 บททั่วไป

⁶⁹ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528

(10) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกในความผิดที่กฎหมายบัญญัติให้ถือเอาการกระทำโดยทุจริตเป็นองค์ประกอบหรือในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้⁷⁰

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หมวด 4

มาตรา 35 ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและ ไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

(5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่า จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ⁷¹

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พ.ศ.2474

มาตรา 6 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ร้องขอตามความในมาตรา 5 เว้นแต่ผู้นั้นจะมีคุณสมบัติและพื้นความรู้ดังต่อไปนี้

(3) เป็นผู้ที่ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ส่วนที่ 5 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6 หมวดที่ 7 หมวดที่ 8 และส่วนที่ 9 หมวดที่ 1 หมวดที่ 2 หมวดที่ 3 หมวดที่หมวดที่ 4 หมวดที่ 5 และหมวดที่ 6⁷²

พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

มาตรา 12 สมาชิกสามัญต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก⁷³

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541

มาตรา 17 ผู้ขอรับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

(3) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁷⁴

⁷⁰ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528

⁷¹ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หมวด 4

⁷² พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พ.ศ.2474

⁷³ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ.2537

มาตรา 12 ผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาเภสัชกรรมต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ⁷⁵

พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537

มาตรา 18 ห้ามผู้แทนสมาชิกสามัญผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เป็นการ
กรรมการ

(5) เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสามปี นับแต่วันพ้นโทษ เว้นแต่ในความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ⁷⁶

พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518

มาตรา 5 กรรมการของรัฐวิสาหกิจนอกจากต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้นๆ แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็ โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษมาตรา 8 ตรี ผู้บริหารนอกจากต้อง มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว ยังต้อง มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(5) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือพ้นโทษหรือพ้นระยะเวลาการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ แล้วแต่กรณี เกินห้าปี

มาตรา 9 พนักงานของรัฐวิสาหกิจ นอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ แล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(5) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือพ้นโทษ หรือพ้นระยะเวลาการรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ แล้วแต่กรณี เกินห้าปี⁷⁷

⁷⁴ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541

⁷⁵ พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537

⁷⁶ พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537

⁷⁷ พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติแต่ละฉบับที่ได้ยกขึ้นมาเป็นสังเขปนั้น ได้มีการกำหนดลักษณะคุณสมบัติของบุคคลที่เป็นข้อห้ามในการทำงาน การประกอบอาชีพหรือการขอใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ ทำให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนไม่สามารถประกอบอาชีพ ขอใบอนุญาตในการประกอบอาชีพหรือสมัครเข้าทำงานได้ เพราะต้องติดขัดกับข้อกำหนดที่วางไว้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ระบุไว้เป็นการเฉพาะของข้อห้ามให้ชัดเจน ข้อความที่ระบุเป็นการระบุแบบครอบคลุมทุกกรณีที่บุคคลกระทำความผิดที่มีอัตราโทษให้จำคุก ยกเว้นแต่การกระทำความผิดที่กระทำโดยความประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกนั้นมิได้มี แต่เพียงความผิดทางอาญาเท่านั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นก็มีการกำหนดของอัตราโทษจำคุกไว้ เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก, พระราชบัญญัติรถยนต์, พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก, พระราชบัญญัติป่าไม้, พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เป็นต้น ซึ่งในบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ที่ยกขึ้นมาขึ้นล้วนแต่มีอัตราโทษจำคุกทั้งสิ้น และยังมีพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่มีการกำหนดอัตราโทษให้ถึงจำคุกอีกมาก ที่ผู้กระทำได้ทราบว่ามิชอบด้วยบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นอาจไม่ร้ายแรงหรือเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก แต่ต้องทำให้บุคคลนั้นสูญเสียซึ่งสิทธิของตนไปโดยมิรู้ตัว จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อกำหนดลักษณะคุณสมบัติของบุคคลในการห้ามว่าการกระทำความผิดนั้น มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพ หรือการออกใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพกับบุคคลผู้เคยต้องโทษหรือไม่ประการใด แต่ก็มีได้นำข้อพิจารณานั้นมาใช้กับข้อบังคับของกฎหมาย ทำให้เห็นได้ถึงการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมสำหรับบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติให้กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่จะออกใช้บังคับแก่ประชาชน ต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงบังคับแก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ใช้ อยู่ในปัจจุบันนั้น ตราขึ้นในลักษณะเป็นการกีดกันเพื่อมิให้บุคคลผู้พ้นโทษได้ทำงาน เป็นการเลือกปฏิบัติแก่บุคคล โดยเฉพาะสถานะของบุคคล จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่สถานะอย่างไร ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ได้มีการตราขึ้นมาใช้เป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว ทำให้บทบัญญัติในบางมาตราไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม และกาลสมัย ในสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการทางสังคมที่มีการพัฒนาไปมากกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ จึงกลายเป็นอุปสรรค และภาระให้กับบุคคลดังกล่าว และยังเป็นการไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เป็นภาคี ในสัญญา ฯ อนุสัญญา ฯ ต่าง ๆ

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการจำกัดสิทธิของผู้พันโทในการทำงาน และการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในการเข้าทำงานของผู้พันโท

ในบทนี้จะกล่าวถึงการจำกัดสิทธิของผู้พันโทหรือยศด้อยโทตามคำพิพากษาให้จำคุกเพราะกระทำผิดทางอาญา ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะยกข้อกฎหมายของประเทศไทยในการรับรองสิทธิ และกฎหมาย กฎ ข้อบังคับที่มีลักษณะในการจำกัดสิทธิบุคคลในการประกอบอาชีพ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการทำงานของผู้พันโท และกฎหมายในการจำกัดสิทธิของผู้ยศด้อยโทจำคุกตามคำพิพากษาในต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้พันโท

สืบเนื่องจากการประชุมสิทธิมนุษยชนระดับโลก ณ กรุงเวียนนา ในปี พ.ศ.2536 (ค.ศ.1993) ได้มีการจัดทำปฏิญญาเวียนนาขึ้น โดยให้รัฐภาคีปรับปรุงส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติที่ได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และการเข้าร่วมเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ ทำให้มีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญารวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิมนุษยชน⁷⁸

1. เปรียบเทียบกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโท

จากการศึกษาข้อกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พันโทนั้น จะเห็นได้ว่า มีกฎหมายให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พันโท ได้แก่ กติการะหว่างประเทศฯ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายประเทศออสเตรเลีย และกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่มีการให้ความคุ้มครองต่อผู้พันโทไม่ให้ถูกเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม แต่ยังมีได้มีกฎหมายใดของประเทศไทยที่ให้ความ

⁷⁸ แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.2558-2561)

คุ้มครองผู้พ้นโทษโดยตรงเกี่ยวกับการห้ามเลือกปฏิบัติในการทำงาน ซึ่งจะเห็นได้จากตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

2. ตารางเปรียบเทียบกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษ

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบกฎหมายการห้ามเลือกปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษ

กติการะหว่างประเทศฯ และปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน	อเมริกา	ออสเตรเลีย	ไทย
1. การเข้าทำงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานรัฐบุคคลจะต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควรปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ หรือการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลทางสถานะอื่น ๆ	1. Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law เป็นกฎหมายที่คุ้มครองผู้พ้นโทษมิให้ถูกเลือกปฏิบัติหรือการจ้างงานของภาครัฐ	1. Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986, Northern Territory Anti-Discrimination Act 1992, Victoria Equal Opportunity Act 1995 เป็นกฎหมายที่ห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้พ้นโทษในการทำงานในหน่วยงานรัฐ	1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 มาตรา 40 และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ให้ความคุ้มครองรับรองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในการห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป
2. ทุกคนมีสิทธิในการทำงานในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรมและเป็นประโยชน์แก่การทำงาน	2. Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law ให้ความคุ้มครองในการเลือกงานโดยอิสระ	2. Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986, Northern Territory Anti-Discrimination Act 1992, Victoria Equal Opportunity Act 1995 ในการเลือกงานโดยอิสระ	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

กติการะหว่างประเทศฯ และ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชน	อเมริกา	ออสเตรเลีย	ไทย
3. การคุ้มครองจากการว่างงาน	3. Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law เกี่ยวกับการคุ้มครอง การว่างงาน	3. Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986, Northern Territory Anti-Discrimination Act 1992, Victoria Equal Opportunity Act 1995 กฎหมายที่ ให้ความคุ้มครองการ ว่างงาน	
4. มีสิทธิได้รับเงินค่าจ้าง เท่าเทียมกันสำหรับงานที่ เท่าเทียมกัน มีสิทธิได้รับ เงินจ้างที่ยุติธรรมเป็น ประโยชน์ที่จะให้ตนเองและ ครอบครัวแห่งตนมีความ เป็นอยู่อันคู่ควรแก่ เกียรติศักดิ์ของมนุษย์	4. Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law เป็นกฎหมายที่คุ้มครอง สิทธิของผู้พ้นโทษที่มี สิทธิได้รับเงินค่าจ้างที่ เท่าเทียมกันกับงาน ที่เหมือนกัน	4. Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986, Northern Territory Anti-Discrimination Act 1992, Victoria Equal Opportunity Act 1995 กฎหมายที่ ให้ความคุ้มครองแก่ ผู้พ้นโทษที่ได้รับ เงินค่าจ้างที่เท่าเทียมกัน ในงานที่เหมือนกัน	-
5. ได้รับวิธีการคุ้มครองทาง สังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย	5. Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law ให้ความคุ้มครองในสิทธิ ได้รับความคุ้มครองทาง สังคมอื่น	5. Human Rights and Equal Opportunity Commission Act 1986, Northern Territory Anti- Discrimination Act 1992, Victoria Equal Opportunity Act 1995 ให้ความคุ้มครองสิทธิ ทางสังคม	-

จากการเปรียบเทียบกติการะหว่างประเทศฯ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายออสเตรเลีย ที่ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิ และโอกาสโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร ตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันปราศจากการเลือกปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรมเหตุเพราะความแตกต่างทางสถานะ มีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงาน โดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรม และได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันกับงานที่เหมือนกันให้กับบุคคลผู้พื้นโทษ หรือบุคคลผู้เคยมีประวัติอาชญากรรม ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีมาตรการที่ชัดเจนในการรับรองสิทธิเช่น วนนี้ไว้ทั้งสองประเทศ

ในส่วนของกฎหมายประเทศไทยยังไม่มีมาตรการใดทางกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองหรือรับรองสิทธิผู้พื้นโทษหรือผู้เคยมีประวัติอาชญากรรมในสิทธิที่เกี่ยวกับการทำงาน หรือสมัครงาน โดยการห้ามเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่บุคคลเหล่านี้แต่ประการใด มีเพียงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 เท่านั้นที่ได้วางหลักไว้ในการคุ้มครองรับรองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ซึ่งในทางข้อเท็จจริงมิได้นำหลักเกณฑ์ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้วางไว้มาพิจารณาเป็นองค์ประกอบในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลเหล่านี้เลย เพราะยังมีการออกกฎหมายที่กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลเหล่านี้ไว้อย่างมากมาย เห็นว่าควรนำหลักเกณฑ์แนวทางวิธีการของกฎหมายทั้งสองประเทศที่กล่าวแล้ว ในส่วนที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในประเทศไทยมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนโยบายของรัฐในด้านแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กติการะหว่างประเทศ และกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีในปัจจุบัน

3. วิเคราะห์กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิ

การเข้าเป็นภาคีของไทย ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติ (Accession) เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 โดยไม่ได้ตั้งข้อสงวนแต่อย่างใด และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 โดยให้การรับรองหลักสิทธิมนุษยชนไว้ในข้อบทที่ 26 บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาค และเป็นผลจริงจังกจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ศิพ พศ ภาษา ศาสนา

ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ⁷⁹

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ ซึ่งกำหนดให้เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน แต่ก็มิได้หมายความว่ารัฐจะมีอำนาจที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เลย แต่การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 26 และการตรากฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นข้อห้ามออกมายังบังคับใช้ต้องมีวัตถุประสงค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40 ซึ่งวางหลักเกณฑ์ที่เป็นเงื่อนไขพิเศษไว้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ
2. การแข่งขันอย่างเป็นธรรม
3. การป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด
4. การคุ้มครองผู้บริโภค
5. การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น
6. เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประการใดประการหนึ่งตามที่กล่าวแล้วข้างต้น และต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ การกฎหมายตราต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ต้องไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

4. กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเลือกปฏิบัติ

กฎหมายที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพและเลือกปฏิบัติ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน, พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุ, พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, พระราชบัญญัติ

⁷⁹ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, หน้า 13

ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร, พระราชบัญญัติจัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน, พระราชบัญญัติทนายความ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า, พระราชบัญญัติสถาปนิก พระราชบัญญัติสถานพยาบาล, พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม, พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย, พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลในการทำงานหรือสมัครงานหรือการขอใบอนุญาตประกอบอาชีพหรือวิชาชีพที่องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ และหน่วยงานรัฐได้ตราไว้เป็นข้อห้าม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ใช้ในการกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของบุคคล ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องไม่เคยต้องรับ โทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
2. ต้องไม่เคยต้องรับโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
3. ต้องไม่เป็นผู้บงการหรือในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม
4. ต้องไม่เป็นผู้ประพฤติดัวไม่เหมาะสม
5. ต้องไม่เป็นผู้บงการต่อศีลธรรมอันดี
6. ต้องไม่เป็นผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
7. ต้องไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

ซึ่งประโยค หรือวลีเหล่านี้ เป็นประโยคที่แสดงให้เห็นถึงความหมายในการเลือกปฏิบัติเป็นจำกัดสิทธิและโอกาสในการสมัครเข้าทำงานของผู้พ้นโทษ หรือการขอใบอนุญาตในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามความรู้ความสามารถของตน โดยสุจริตในการดำรงชีวิต

5. วิเคราะห์ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา

ความผิดอาญา เกิดจากทฤษฎีที่ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐออกกฎหมายเพื่อ ควบคุมและป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็น “ภัยอันตรายต่อผู้อื่น” (harm to others) โดยการออกกฎหมายเพื่อควบคุมความประพฤติของบุคคล ในสังคม และมีการกำหนดข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความผิด ในตัวเอง (mala in se) และ (2) ความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita)

ความผิดในตัวเอง (mala in se) การกระทำความผิดบางประเภท แม้เกิดขึ้นต่างที่ต่างเวลา แต่มนุษย์มักเห็นว่ากระทำนั้นเป็นความผิด เพราะบุคคลทุกคนมีมโนธรรมของตนที่จะคิดได้ว่าสิ่งนั้นเป็นความผิด มโนธรรมที่ว่ามีมักตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศีลธรรม การกระทำที่เป็นความผิดในตัวเองนี้ เรียกว่า “มาลาอินเซ” (mala in se) หมายถึง “สิ่งที่เป็นความชั่วร้ายในตัวเอง”

ความผิดเพราะบทบัญญัติของกฎหมายห้าม (malum prohibitum) หมายถึง การกระทำสิ่งที่ยังคงห้ามไม่ให้กระทำ การกระทำเช่นนี้ไม่สามารถมองเห็นหรือรู้สึกได้ว่าเป็นความชั่วในตัวเอง แต่เป็นความผิดขึ้นได้ก็เพราะมีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้

ซึ่งความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายชีวิตลัลลอร์ ตามแนวคิดของสำนักกฎหมายในยุโรป เห็นว่ากฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการลงโทษการกระทำผิดของบุคคลในสังคม จึงต้องพิจารณาถึงตัวผู้กระทำและการกระทำของบุคคลนั้น โดยมีลำดับขั้นตอน การพิจารณา 3 ขั้นตอน คือ

(1) พิจารณาว่าการกระทำของบุคคลนั้นครบตามองค์ประกอบของความผิดของความผิดฐานนั้นหรือไม่

(2) พิจารณาว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit) และ

(3) พิจารณาถึงความรู้ผิดชอบชั่วดีของบุคคลผู้กระทำ เรียกว่าการพิจารณาถึงส่วนที่เรียกว่า “ความชั่ว” (Schuld) ของผู้กระทำ

ความรับผิดชอบทางอาญาตามกฎหมายคอมมอนลอร์ ระบบกฎหมายคอมมอนลอร์วางหลักความรับผิดชอบทางอาญาออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่เป็นกรกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย (Actus Reus) และส่วนที่เป็นเจตนาร้าย หรือจิตใจที่ชั่วร้าย (Mens Rea)

ซึ่งตามหลักทฤษฎีทางอาญาในทั้งสองระบบนั้น จะพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบชั่วดีของบุคคลผู้กระทำ คือส่วนที่เรียกว่า “ความชั่ว” และสิ่งที่เป็นความผิดกฎหมาย และมีเจตนาร้ายหรือจิตใจที่ชั่วร้ายอยู่ในตัวผู้กระทำ ซึ่งตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติที่ออกมากำหนดเป็นข้อห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้น และเข้าลักษณะใดที่รัฐธรรมนูญกำหนดในเรื่องพิเศษ 6 ประการ ของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ซึ่งการตรากฎหมายในแต่ละฉบับที่มีโทษทางอาญาให้มีโทษจำคุกนั้น ต้องคำนึงถึงหลักแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจไว้ หลักทฤษฎีทางอาญา หลักนิติธรรม และหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนเป็นองค์ประกอบในการร่างกฎหมายด้วย เพราะการกระทำความผิดบางอย่างแม้มีโทษถึงจำคุกแต่ก็เป็นไปเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบของสังคมเท่านั้น ไม่สะท้อนให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดมีจิตใจที่ชั่วร้าย ถึงขนาดที่ควรจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ

อย่างไรก็ตามยังมีวิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกได้หลายวิธี เช่น การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะของตน หรือการนำแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาไปใช้ในการรอกการลงโทษ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี โดยการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การรอกการลงโทษ โดยให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้มากขึ้น เพราะการลงโทษบุคคลนั้นเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี มิใช่ลงโทษเพื่อให้เขาสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะการลงโทษจำคุกเป็นการตีตราบาปให้กับบุคคลผู้กระทำผิดไปตลอดชีวิต หรือใช้ทฤษฎียุติธรรมทางเลือก โดยความเห็นของ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ เชื่อว่ายุติธรรมสมานฉันท์จะเป็นวิธีที่มีประโยชน์ต่อการจัดการปัญหาอาชญากรรมในกรณีของประเทศไทย และสามารถแก้ไขปัญหาคาการบริหารงานยุติธรรมเป้าหมายสำคัญของยุติธรรมทางเลือก คือ ลดจำนวนผู้ต้องโทษในเรือนจำ ลดการใช้กระบวนการยุติธรรมแบบเป็นทางการ โดยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการ “ผูกพันตนเอง” ที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายผู้เสียหาย ทำให้ทุกฝ่ายสามารถกลับคืนสู่สถานภาพเดิม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการกับอาชญากรรม ซึ่งโดยปกติจะต้องพึ่งพากรัฐแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งทฤษฎีอาชญาวิทยามองว่าการกระทำผิดซ้ำของบุคคลที่เคยทำผิดมาก่อนเป็นเพราะสังคมและชุมชน ไม่เปิดโอกาส ปิดกั้นไม่ให้ผู้ที่เคยกระทำผิดได้กลับตัว ทำให้หวนกลับไปเป็นอาชญากรตามที่สังคมมอง และปัจจุบันมีบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเกิดขึ้นมากมายที่ทำให้เกิดความสูญเสียซึ่งสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในความเท่าเทียมกันของบุคคลผู้มีประวัติดังกล่าว

ประเด็นปัญหาในการจำกัดสิทธิที่ผู้พ้นโทษต้องประสบอยู่ในการเข้าทำงานนั้น ตามหลักสิทธิมนุษยชนนั้นจะถือว่าการเลือกปฏิบัติหรือไม่ จึงมีข้อพิจารณาได้ดังนี้

ในการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และกฎหมายรัฐธรรมนูญได้วางหลักในเรื่องห้ามเลือกปฏิบัติต่อบุคคลไว้อย่างแจ้งชัดว่า บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่าเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่กฎหมายรัฐธรรมนูญรับรอง อย่างน้อยต้องกระทำไปภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่า

ประการแรก การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ประการที่สอง การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปเพื่อการที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด

ประการที่สาม การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และ

ประการที่สี่ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น

ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรม และเป็นประโยชน์แห่งการทำงานและเป็นการคุ้มครองจากการว่างงาน ที่นายจ้างเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุผลไม่เป็นธรรมด้วย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดขึ้นนี้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจในการที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่กฎหมายรัฐธรรมนูญรับรองไว้ จึงจำเป็นต้องมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อให้รอดพ้นจากการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐ แต่กฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติก็ดี หรือออกโดยองค์กรต่าง ๆ ก็ดี พบว่ากฎหมาย กฎ และข้อบังคับแต่ละฉบับที่ออกมานั้นจะมีห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลในการสมัครงาน การขอใบอนุญาตประกอบอาชีพหรือวิชาชีพดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นเงื่อนไขในการเข้าสมัครทำงานที่เป็นปรกัยต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้พ้นโทษ ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ในมาตรา 40 ประกอบมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 ที่กำหนดไว้

ซึ่งความผิดเล็กน้อย ความผิดที่ไม่เป็นภัยร้ายแรง ความผิดที่กระทำครั้งแรก และความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นที่กำหนดให้มีโทษจำคุก ซึ่งความผิดดังกล่าวที่มีโทษจำคุก เห็นควรได้รับยกเว้นในการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลตามการกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลในการสมัครงาน เพราะคดีประเภทนี้มีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และบ่อยครั้ง จึงทำให้บุคคลผู้มีประวัติต้องโทษจำคุกนั้นหาอาชีพประกอบหรือหางานทำได้ยาก เหตุเพราะติดในข้อกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ จึงทำให้ไม่สามารถนำความรู้ที่มีของตนมาใช้ในการประกอบอาชีพหรือการทำงานที่สุจริตได้ ซึ่งการกำหนดข้อห้ามในคุณสมบัติผู้สมัครงานนั้นควรแจ้งให้ชัดเจน และต้องมีความเกี่ยวพันกันหน้าที่ในงานโดยตรงในความผิดที่ได้กระทำจึงมีเหตุผลในการปฏิเสธที่จะไม่รับบุคคลนั้นเข้าทำงาน ซึ่งหากย้อนดูสถิติการต้องขังในแต่ละปีจะเห็นว่ามิมีจำนวนไม่ลดน้อยลงเลย

6. วิเคราะห์สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์

จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีมีผู้ต้องโทษเด็ดขาดลดจำนวนลง แต่ผู้ต้องขังระหว่างรอขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ.2559 มีจำนวนนักโทษเด็ดขาดทั้งชายและหญิง 240,532 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2558 ถึง 130,561 คน และในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2560 มีนักโทษเด็ดขาดลดลงเพียง 7,145 คน ซึ่งเป็นการลดลงเพียงหลักพัน แต่การเพิ่มขึ้นของผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้นเป็นหลักแสน ส่งผลสะท้อนให้เห็นว่า การนำบุคคลผู้กระทำความผิดไปลงโทษตามกระบวนการของกฎหมายที่เป็นทางานั้น ได้ผลไม่ดีเท่าที่จะเป็น คือ การลงโทษแบบแก้แค้นทดแทน ช่มชู้ ยับยั้ง นั้นไม่ได้ผลสำหรับยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งโลกได้วิวัฒนาการไปเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อดูจากสถิติของผู้กระทำความผิดที่ต้องขังระหว่างรอการพิจารณาในขั้นตอนต่างๆ นั้นกลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี บุคคลเหล่านี้แม้จะยังมีได้ถูกศาลตัดสินให้ต้องจำคุก แต่ในอนาคตเขาจะต้องถูกลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาล ซึ่งอาจมีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะยกฟ้องและปล่อยตัวไป ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมที่เป็นการใช้บังคับให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อบุคคลเหล่านี้ต้องสูญเสียอิสรภาพตามคำพิพากษาก็หมายถึงการสูญเสียทุกอย่าง ถึงแม้กรมราชทัณฑ์จะมีนโยบายในการฝึกอบรมผู้ต้องขังในวิชาชีพต่าง ๆ ชัดเจนจิตใจผู้ต้องขังไม่ให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ก่อนปล่อยตัวก็ตาม แต่ผลที่บุคคลเหล่านี้ได้รับจากสังคมมันเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม โอกาส สิทธิ ศักดิ์ศรี ถูกกลืนรอน เพราะผลของกฎหมายซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมที่เป็นทางสายตรงของผู้บังคับใช้กฎหมาย และสังคมไม่เปิดโอกาสให้กับบุคคลกลุ่มนี้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติที่ได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และการเข้าร่วมเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ ทำให้มีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญารวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิมนุษยชน และยังเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ต้องยึดหลักการเคารพสิทธิมนุษยชนเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมุ่งประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักสำคัญเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแท้จริงของประเทศไทยในการมุ่งมั่นแก้ไขและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งนำมาสู่แผนแม่บทเรื่องสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) ซึ่งมีเป้าหมายที่ต้องการให้ประเทศไทย “เป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” โดยการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของบุคคลโดยผลของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลในการสมัครงาน ที่มีลักษณะการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม การจำกัดสิทธิเสรีภาพ และการมองข้ามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยผลของกฎหมาย ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมาย คือ กลุ่มผู้พ้นโทษในคดีอาญาหรือความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นที่มีบทบัญญัติต้องให้ได้รับโทษจำคุกเพราะการกระทำความผิดนั้น ส่งผลให้บุคคลที่มีได้กระทำความผิดทางอาญาต้องได้รับโทษเพราะกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด ซึ่งการกระทำความผิดบางอย่างแม้มีโทษถึงจำคุกแต่ก็เกินไปเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบของสังคมเท่านั้น ไม่สะท้อนให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดมีจิตใจที่ชั่วร้าย ถึงขนาดที่ควรจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ หากมองตามทฤษฎีทางอาญาแล้ว ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูนั้นสามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้หลายวิธีโดยยึดหลักการว่า การลงโทษต้องเหมาะสมกับบุคคลผู้กระทำผิด หากสาเหตุของการกระทำผิด แก้ไขที่สาเหตุแห่งการกระทำผิด แก้ไขถูกต้องผู้กระทำผิดจะไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดและมีโอกาสได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับผู้เสียหายในสิ่งที่ตนได้กระทำไป มุ่งปรับปรุงแก้ไขอบรมบ่มนิสัยของ

ผู้กระทำผิด ให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข เพราะการลงโทษโดยทำให้ผู้กระทำผิดได้รับความยากลำบากหรือได้รับผลร้ายนั้น ในบางกรณี ไม่เหมาะสมกับผู้กระทำผิด และไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดประพฤติตัวดีขึ้นได้ จึงต้องพิจารณาถึงตัวผู้กระทำและการกระทำของบุคคลนั้น ตามทฤษฎีอาญาได้กล่าวไว้ว่า โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ ความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญา ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความผิด ในตัวเอง (mala in se) ซึ่งก็หมายถึง สิ่งที่เป็นความชั่วร้ายในตัวเอง และความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) หมายความว่า การกระทำความชั่วเพราะสิ่งนั้นสังคมห้ามไม่ให้กระทำ ซึ่งไม่สามารถมองเห็นหรือรู้สึกได้ว่าเป็นความชั่วร้ายในตัวเอง บุคคลอาจกระทำความผิดเพราะกฎหมายห้ามมิให้กระทำ แต่มิได้หมายความว่า ผู้กระทำความผิดทุกคนจะมีจิตใจชั่วร้ายไปทุกกรณีที่กระทำความผิด

ผู้พ้นโทษก็คือ “ประชาชน” ที่เคยมีประวัติการกระทำความผิด และต้องถูกแยกออกจากสังคมไปในระยะเวลาหนึ่งต้องขาดการติดต่อกับสังคมภายนอกชั่วคราว บางคนอาจถูกควบคุมตัวเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน บางคนอาจถูกควบคุมตัวในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งก็แล้วแต่กรณีของการกระทำความผิด การที่จะกลับเข้าสู่สังคมเดิมนั้นจำเป็นต้องปรับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อบุคคลเหล่านี้พ้นโทษหรือพ้นจากการควบคุมออกมากลายเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิในสังคมโดยผลของกฎหมายในการประกอบอาชีพ และสังคมไม่เปิดโอกาสปิดกั้น ทำให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่ด้อยค่าเป็นพลเมืองชั้นต่ำ แม้ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงและครอบครัวต่างตั้งข้อรังเกียจ ไม่มีองค์กรหรือหน่วยงานที่จะเคยดูแลช่วยเหลือ และให้การสงเคราะห์อย่างชัดเจน ขาดการให้โอกาสและการสนับสนุนในการเริ่มต้นใช้ชีวิตใหม่หลังการพ้นโทษ ปลอ่ยให้บุคคลเหล่านี้ช่วยเหลือตัวเองตามอัตรภาพลำพังตนเองในการปรับตัว ซึ่งถ้าสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมในการดำรงชีวิตได้ สังคมย่อมไม่เดือดร้อน แต่หากไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการกลับมากระทำความผิดซ้ำ ทำให้เป็นภัยต่อสังคม การที่รัฐไม่ดำเนินการหรือคำนึงถึงและให้การดูแลปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้เป็นการเฉพา เพราะเห็นว่าบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลซึ่งได้เคยกระทำความผิดมาก่อน จึงมุ่งเน้นด้านปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าการป้องกันแก้ไขอาชญากรรม บุคคลเหล่านี้พ้นโทษออกมาไม่ได้รับการเยียวยาที่ถูกต้อง จึงอาจกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะสร้างปัญหาความเดือดร้อนแก่สังคมอย่างไม่จบสิ้น

เห็นว่ากฎหมายประเทศไทยยังมีส่วนที่มีลักษณะละเมิดสิทธิมนุษยชน และการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเฉพาะกลุ่ม ซึ่งได้มีการกำหนดในข้อห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่จะสมัครงาน การประกอบอาชีพหรือการขอใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ โดยใช้ประโยคถ้อยคำว่า “ต้องไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดหุโทษ” ซึ่งประโยคดังกล่าวนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ใดที่กระทำความผิดทางอาญาที่ยุคสมัยก่อนมองว่า เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม และการกระทำความผิดมีเพียงเฉพาะความผิดทางอาญานั้น ซึ่งการกระทำผิดมีขึ้นเป็นเพียงเล็กน้อย แต่การนำประโยคดังกล่าวที่มีได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่ได้มีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ที่ทำให้มีบทลงโทษจำคุก นอกเหนือจากความผิดทางอาญานั้น เกิดขึ้นมาอีกมากมายหลายฉบับทำให้ผู้ที่มีได้ทำผิดทางอาญาและมีใช้ความผิดร้ายแรงถูกจำกัดสิทธิและถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมเพราะผลของกฎหมาย จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ในการใช้กฎหมายที่ตราขึ้นขององค์กรวิชาชีพ และหน่วยงานรัฐ ที่กำหนดลักษณะคุณสมบัติที่ต้องห้ามในการสมัครงาน การประกอบอาชีพ หรือการขอใบอนุญาตในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของบุคคลอันเป็นการกำหนดที่หมายถึงการห้ามบุคคลที่เคยมีประวัติต้องโทษจำคุกเป็นการเจาะจงบุคคลเฉพาะกลุ่ม ไม่เป็นการทั่วไปตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายระหว่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรนำหลักเกณฑ์และวิธีการของกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา Article 23-A of The Correction Law และ The Human Rights Law

มีวัตถุประสงค์ห้ามนายจ้างของทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบอาชีพหรือวิชาชีพปฏิบัติราชการขอรับใบอนุญาต และในการสร้างมาตรการอื่นใดที่เป็นอุปสรรคต่อผู้พ้นโทษจำคุกโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรในขอบเขตแห่งการกระทำของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เคยมีประวัติต้องโทษจำคุกที่ถูกเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อการสมัครงานหรือการขอรับใบประกอบอาชีพหรือวิชาชีพที่เป็นอุปสรรคและปัญหาต่อผู้พ้นโทษในประเทศไทยและ

2.2 นำแนวทางของกฎหมายประเทศออสเตรเลียมาเป็นแนวทางในการวางหลักเกณฑ์และวิธีการในส่วนของ Northern Territory of Australia Anty-discrimination Act 1999

ในการสนับสนุนให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน โดยให้ความคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และการกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลผู้มีประวัติอาชญากรรมในการสมัครงาน ซึ่งเป็นการนำแนวทางของหลักกฎหมายของทั้งสองประเทศนั้นมาปรับปรุงใช้ควบคู่ไปกับกฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันของประเทศในการคุ้มครองรับรองสิทธิของผู้มีประวัติต้องโทษจำคุก

ในการประกอบอาชีพ และเห็นว่ารัฐควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่บุคคลกลุ่มนี้เพื่อให้ได้รับการเยียวยาที่ถูกต้องและตรงต่อเจตนารมณ์ของแผนแม่บทเรื่องสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) คือ

1. รัฐควรที่จะจัดการให้มีองค์กรปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ เพื่อดำเนินงานเป็นศูนย์ให้บริการด้านการสงเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ และดูแลช่วยเหลือแก่ผู้พ้้นโทษเป็นกรณีพิเศษ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ หวนกลับสู่พฤติกรรมเดิมทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมอีก
  2. ควรมีการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้พ้้นโทษ เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้พ้้นโทษ ในการติดตามประเมินผล หลังได้รับการปล่อยตัว สนับสนุนจัดสรรงบประมาณในการสงเคราะห์ผู้พ้้นโทษ ในด้านการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ และการจัดหางานและตลาดแรงงานที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงแก่ผู้พ้้นโทษ
  3. สนับสนุนด้านบุคลากรในพัฒนาระบบการแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมผู้กระทำความผิด บำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยการสนับสนุนการดำเนินงานจากภาครัฐและภาคเอกชน
  4. ให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสวัสดิการแก่ผู้พ้้นโทษด้วยความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปตามกฎหมาย
  5. ส่งเสริมกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้้นโทษ ด้วยวิธีชุมชนบำบัด ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของบุคคลนั้น
  6. เพื่อขจัดอุปสรรคและปัญหาในระยะยาวเห็นควรตรากฎหมายขึ้นเพื่อรับรองคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้พ้้นโทษหรือเคยต้องโทษในการทำงานเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิตของบุคคลกลุ่มนี้ให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุขและสันติสุขไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ
- จากข้อเสนอแนะนี้หน่วยงานที่เห็นควรมีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานประมาณกระทรวงการคลัง และองค์กรเอกชน

ซึ่งลักษณะและภาพรวมของกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มีงานทำ ดังนี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มีงานทำ

พ.ศ.....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้พ้นโทษให้มีงานทำ

เหตุผล

โดยในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกัน หรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มีงานทำพระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้พ้นโทษให้มีงานทำด้วยเมื่อผู้พ้นโทษ ได้พ้นโทษแล้วไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมทำให้ผู้พ้นโทษ หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะไม่มีอาชีพการงานที่ประกอบเป็นหลักแหล่ง เนื่องด้วยสถานประกอบการเอกชน หน่วยงานรัฐต่างไม่รับ

ผู้พ้นโทษเข้าทำงานเพราะเกรงว่าผู้พ้นโทษจะก่อเหตุร้ายแก่สถานประกอบการ หรือหน่วยงานรัฐ ที่รับผู้พ้นโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลเข้าทำงานตามหลักสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค ตามกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มีงานทำ พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้พ้นโทษ” หมายความว่า บุคคลที่พ้นจากสภาพการเป็นผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังเด็ก หรือเยาวชนที่พ้นจากการควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานที่ซึ่งผู้ประกอบการใช้ประกอบกิจการเป็นประจำและให้หมายความรวมถึงสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่ผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำด้วย

“ศูนย์คุ้มครองผู้พ้นโทษให้มีงานทำ” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกำกับดูแลสำหรับบุคคลผู้พ้นโทษ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิผู้พ้นโทษให้มีงานทำ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงและกำหนดกิจการอื่น ออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 บุคคลซึ่งเป็นผู้พ้นโทษ ย่อมได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือให้มีงานทำตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 บทบัญญัติ ในมาตรา 5 มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) ผู้พ้นโทษมีอายุ 60 ปีขึ้นไป
- 2) ผู้พ้นโทษที่มีโรคติดต่อร้ายแรง
- 3) ในกรณีผู้พ้นโทษที่มีอัตราโทษในความผิดที่ร้ายแรง และกระทำผิดเป็นอาชญาให้อยู่ใน

ดุลพินิจของคณะกรรมการในการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 7 ให้บุคคลผู้พ้นโทษ ขึ้นทะเบียนต่อศูนย์คุ้มครองผู้พ้นโทษให้มีงานทำประจำ จังหวัด

มาตรา 8 ให้คณะกรรมการ จัดให้มีการอบรมเสริมสร้างวิชาชีพ จริยธรรม คุณธรรมแก่ผู้พ้นโทษเป็นครั้งคราวหรือตามความเหมาะสมแก่ผู้พ้นโทษ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้พ้นโทษ

มาตรา 9 ผู้พ้นโทษที่ได้รับการฝึกอบรมดีแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาประเมินความสามารถของผู้พ้นโทษ แต่ละรายและจัดส่งไปยังสถานประกอบการที่แจ้งความประสงค์ไว้และหรือออกไปรับรองคุณสมบัติและความประพฤติเพื่อการสมัครงานในหน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานราชการ

มาตรา 10 ให้สถานประกอบการรับผู้พ้นโทษที่คณะกรรมการพิจารณาแล้ว และได้จัดส่งให้แก่สถานประกอบการเพื่อเข้าทำงาน เว้นแต่ปรากฏว่าผู้พ้นโทษไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการดังกล่าวได้

มาตรา 11 ให้ผู้ประกอบการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของจำนวนพนักงานในสถานประกอบการนั้น

มาตรา 12 สถานประกอบการที่รับบุคคลที่พ้นโทษตามพระราชบัญญัตินี้เข้าทำงานให้มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีเต็มอัตราตามจำนวนที่รับผู้พ้นโทษเข้าเป็นพนักงาน หรือลูกจ้าง

มาตรา 13 อัตราลดหย่อนภาษีตามมาตรา ก่อนให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 ให้สถานประกอบการจัดหางานให้เหมาะสมกับทักษะความรู้ความสามารถแก่ผู้พ้นโทษที่รับเข้าทำงาน

มาตรา 15 ให้ผู้พ้นโทษได้รับเงินเดือนและสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของสถานประกอบการนั้น

มาตรา 16 หากผู้พ้นโทษรายใด ที่สถานประกอบการได้รับเข้าทำงานแล้วไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานประกอบการนั้น โดยไม่มีเหตุอันควร ให้สถานประกอบการมีอำนาจพิจารณาและแจ้งให้ศูนย์คุ้มครองผู้พ้นโทษให้มีงานทำทราบและดำเนินการพิจารณา กำหนดโทษต่อไป

มาตรา 17 สถานประกอบการ รายใดปฏิเสธไม่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิฯ ได้จัดส่งไป โดยไม่มีเหตุอันสมควรและไม่สามารถชี้แจงเหตุผลการปฏิเสธไม่รับบุคคลผู้พ้นโทษเข้าทำงานได้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท

มาตรา 18 ผู้ประกอบการรายใด ไม่ปฏิบัติตามต่อผู้พ้นโทษ ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกับพนักงานหรือลูกจ้างในสถานประกอบการนั้น ผู้พ้นโทษสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีมูลเป็นไปตามข้อกล่าวหาที่ร้องเรียน ดังกล่าว ผู้ประกอบการนั้น
ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท

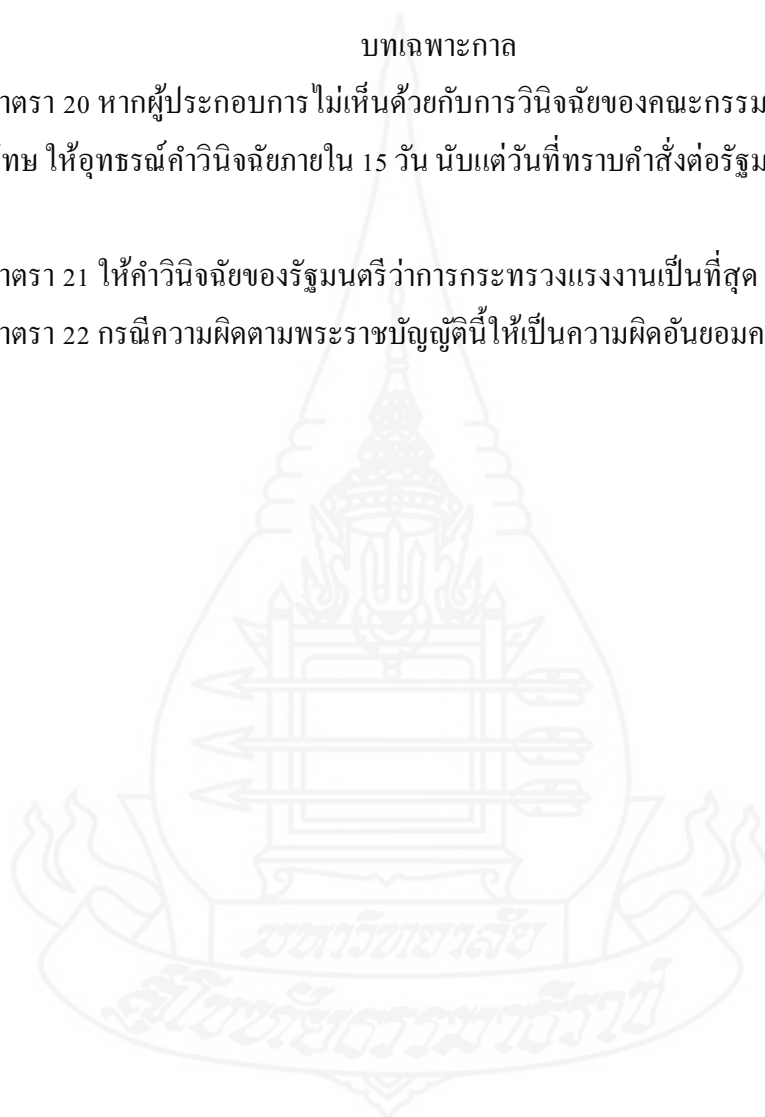
มาตรา 19 นายจ้างที่จะสามารถปฏิเสธการจ้างงานได้นั้น ลักษณะงานที่จ้างต้องมีความสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ผู้พ้นโทษสมัครงาน

บทเฉพาะกาล

มาตรา 20 หากผู้ประกอบการไม่เห็นด้วยกับการวินิจฉัยของคณะกรรมการที่วินิจฉัย คำร้อง
ของผู้พ้นโทษ ให้อุทธรณ์คำวินิจฉัยภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
แรงงาน

มาตรา 21 ให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นที่สุด

มาตรา 22 กรณีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นความผิดอันยอมความได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จรัญ โฆษณานันท์. (2545). *นิติปรัชญา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2552). ใน *เอกสารการศึกษาศุวิชาฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง เล่ม 1 หน่วย 6*, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2550). *กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 9).
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2552). *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.2558-2561)
- พรชัย เลื่อนฉวี. (2546). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรชัย ชันดี. (2553). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สุเนตรการพิมพ์.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วิษณุ เครืองาม. (2530). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- วิชัย ศรีรัตน์. (2543). “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในยุโรป สภาแห่งยุโรป” ใน *สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย, (ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี*.
- สมยศ เชื้อไทย. (2535). *คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- หยุด แสงอุทัย. (2533). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). *หนังสือแนวการศึกษาศุวิชาฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2554). “หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวความคิดและภาคปฏิบัติ” *วารสารจตุรนิติ*, 8 (1)
- จรัญ โฆษณานันท์. (2528). “สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของมนุษย์: บทวิจารณ์เชิงวิเคราะห์ แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในโลกที่มีไซเบอร์สเปซ” *วารสารกฎหมาย*, 10 (2)
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. ( ). *สรุปคำบรรยายพิเศษ “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”*
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลินตา ตันรังสรรค์ บทความทางวิชาการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

จุลนิติ พ.ศ. – มิ.ย.2553

ศรีราชา เจริญพานิช. (2554). “หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แนวคิดและภาคปฏิบัติ” วารสารจตุรนิติ, 8 (1)

ศรัณยู หมั่นทรัพย์ นักวิชาการสำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2549). รายงานการศึกษาสีทธิเสรีภาพขั้น

พื้นฐาน ตามกรอบรัฐธรรมนูญในบริบทของสังคมไทย และมาตรฐานสากลระหว่าง

ประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

กิตติบดี ไชพูล. (2544). ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือก

ปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้พ้นโทษในการเข้าทำงาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร

บัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

นริสา วุฒิปัญญาเลิศ. (2545). กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

เปี่ยมสุข นาคทอง. (2556). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุก

ในการรับราชการ: ศึกษากรณีข้าราชการพลเรือนสามัญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.

มนสิชา บุนนาค. (2556). การกำหนดโทษทางเลือกกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.

(วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์,

กรุงเทพฯ.

ลัญชาติ อุปนันชัย. (2551). การจำกัดสิทธิของผู้ที่เคยได้รับการล้างมลทิน เนื่องจากกระทำผิดทาง

อาญาหรือวินัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงใหม่.

Raymond Saleilles. (1968). The Individualization of Punishment. Publication No. 15: Patterson

Smith Reprint Series in Criminology, Law Enforcement and Social Problems.

Pp.8-10. (อ้างในพรธิดา เอี่ยมศิลา,2549, “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดเพื่อ

ประกอบการดำเนินคดีอาญา”. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ไม่ได้ตีพิมพ์).

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ม.ป.ป.). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ

สิทธิทางการเมือง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล. (2523). “การจำกัดสิทธิเสรีภาพทางด้านแรงงาน”.

วารสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 11(3).

พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ.2522

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ.2530

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2474

พระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2518

พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หมวด 4

ประมวลกฎหมายอาญา

ประกาศสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง ข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 หมวด 2

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553

หมวด 2 บททั่วไป

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528

พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ.2537

พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541

พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2557

พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537

- นายกิตติ สมานไทย. (2552). “การศึกษารูปแบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส ในกลุ่มผู้พ้นโทษ”
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข่าวสารผลการศึกษาวิจัย
 สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2560 จาก https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=4813
- กิตติกานต์ หาญปราบ รมช. รุน . จังหวัดลพบุรี บทความหลักความเสมอภาคสืบค้น วันที่ 20
 สิงหาคม 2559. จาก <https://www.l3nr.org/posts/294901>
- กมลชนก ขำสุวรรณ. ( ). *วารสารประชากรและการพัฒนา*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
 มหาวิทยาลัยมหิดล 32(6), (เดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ.2555).
 สืบค้นจาก www.popterms.mahidol.ac.th เมื่อ 19 สิงหาคม 2560
- บทความอาชญากรกับทฤษฎีประทับุตรา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ 2554 สืบค้น
 เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2560 จากเวฟ <http://br.correct.go.th/spn/index.php/2011-12-17-12-59-51/33-2011-12-30-15-15-04>. เผยแพร่เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2554
- บทความยุติธรรมชุมชน กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม สืบค้นวันที่ 9 สิงหาคม 2560
 จาก www.jpo.moj.go.th/khonkaen/jimages
- บทสรุปแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ของประเทศไทย กรมคุ้มครอง
 สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สืบค้นวันที่ 17 สิงหาคม 2559 จาก
http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/2556/thaigov_Plan3/9plan3.pdf
- บทความอาชญากรกับทฤษฎีประทับุตรา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ (2555)
 สืบค้นวันที่ 22 สิงหาคม 2560 แหล่งที่มา
https://www.msociety.go.th/ewtadnin/ewt/mso_news.php?nid=14133
- ผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วย 6 กลุ่มผู้ด้อยโอกาส มติชนรายวัน ปีที่ 31 ฉบับที่
 11209 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2551 สืบค้นวันที่ 27 กรกฎาคม 2559 แหล่งที่มา
<http://www.oknation.net/blog/print?id=351007>
- วารสารสถานีพัฒนาสังคม ประจำวันที่ 20 มิถุนายน 2558 คณะกรรมาธิการสังคมกิจการเด็ก
 เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สืบค้น
 วันที่ 27 กรกฎาคม 2559 จาก w3c.senate.go.th/comm.php?comm_id=56&url=list&cat_id=18...
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข่าวสาร สืบค้นวันที่
 6 กรกฎาคม 2559. จาก <http://www.manager.co.th/Qol/ViewNews.aspx?NewsID=9520000060566>

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ 1 มิถุนายน ปี พ.ศ.2558, ปี พ.ศ.2559, ปี พ.ศ. 2560
กรมราชทัณฑ์ https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=14133 กระทรวง
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สืบค้นวันที่ 26 สิงหาคม 2560

Section 10 a of Human Rights and Equal Opportunity Commission Act

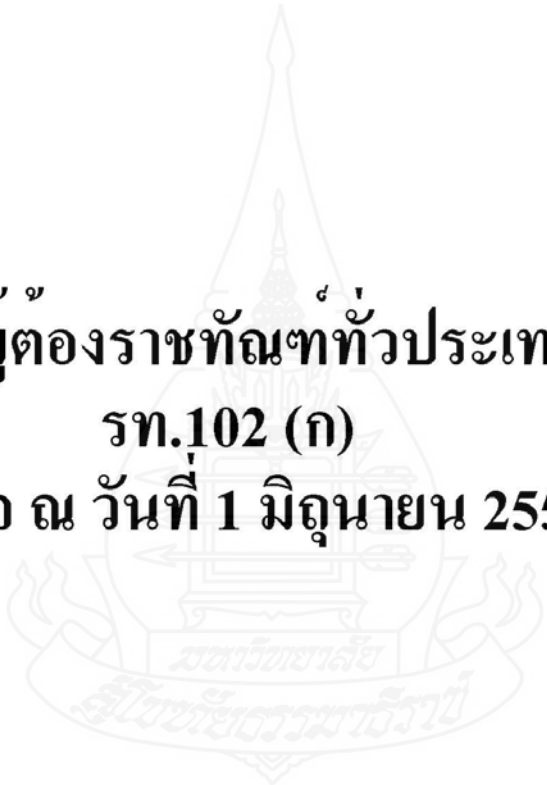
1986.URL:<http://www.humanrights.gov.au/out-work/aboriginal-and-torres-strait-islander-social-justice>

ภาคผนวก

**สถิติผู้ต่อราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
รท.102 (ก)
สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2558**

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์
โทร. 0 2967 3582 โทรสาร 0 2967 6145
03/06/2015

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2558

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	90,829	19,142	109,971	80.83
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	20,342	4,534	24,876	18.28
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	9,299	2,013	11,312	8.31
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	4,055	978	5,033	3.70
2.2 สอบสวน	6,988	1,543	8,531	6.27
3.เขาวงกตที่ฝากขัง	162	-	162	0.12
4.ผู้ถูกกักกัน	11	1	12	0.01
5.ผู้ต้องกักขัง	940	94	1,034	0.76
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	112,284	23,771	136,055	100.00

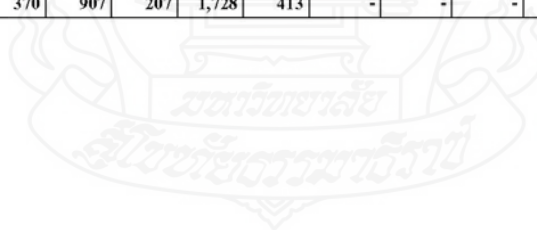
รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เรือนจำ/ทัณฑสถานอิสระ

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไตสวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	ทส.ว.กลาง	4,944	-	42	-	-	-	-	-	66	-	-	-	-	-	5,052	-	5,052
2	ทส.ญ.กลาง	-	3,647	-	679	-	254	-	316	-	-	-	-	-	-	-	4,896	4,896
3	รจ.ก.นครศรีธรรมราช	5,004	566	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,004	566	5,570
4	รจ.ช.เขาหมาก(นครศรีธรรมราช)	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66	-	66
5	รจ.ก.เขานิน	3,286	-	117	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,409	-	3,409
	รวม	13,300	4,213	159	679	6	254	-	316	66	-	-	-	-	-	13,531	5,462	18,993

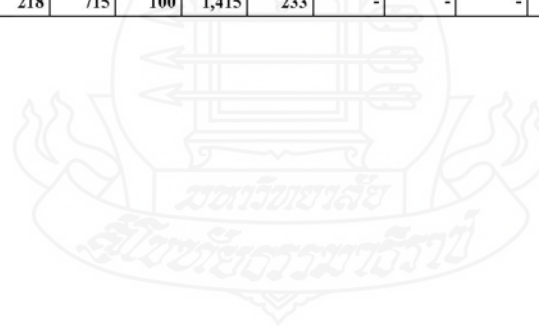
รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 1

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	สภ.จ.ปทุมธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	295	39	295	39	334
2	รจ.พ.มีนบุรี	2,708	540	304	43	201	32	268	49	-	-	-	-	-	-	3,481	664	4,145
3	ทส.ญ. ธนบุรี	-	834	-	75	-	49	-	75	-	-	-	-	-	-	-	1,033	1,033
4	รจ.จ.ชัยนาท	884	110	65	10	33	9	77	14	-	-	-	-	2	-	1,061	143	1,204
5	รจ.ช.เขาพลอง(ชัยนาท)	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	-	67
6	รจ.อ.ธัญบุรี	1,516	297	317	48	98	19	307	56	-	-	-	-	-	-	2,238	420	2,658
7	ทส.บ.ปทุมธานี	2,804	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,804	-	2,804
8	รจ.จ.พระนครศรีอยุธยา	2,456	461	180	32	171	28	183	85	-	-	-	-	19	2	3,009	608	3,617
9	ทส.ว.พระนครศรีอยุธยา	1,070	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,070	-	1,070
10	รจ.ก.ลพบุรี	2,038	381	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,038	381	2,419
11	รจ.พ.ลพบุรี	-	-	175	34	101	12	149	32	-	-	-	-	8	4	433	82	515
12	รจ.ก.สมุทรปราการ	4,276	624	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	6	4,318	630	4,948
13	รจ.พ.สมุทรปราการ	-	-	582	116	277	49	668	93	-	-	-	-	-	-	1,527	258	1,785
14	รจ.จ.อ่างทอง	1,181	143	83	12	26	9	76	9	-	-	-	-	2	3	1,368	176	1,544
	รวม	19,000	3,390	1,706	370	907	207	1,728	413	-	-	-	-	368	54	23,709	4,434	28,143

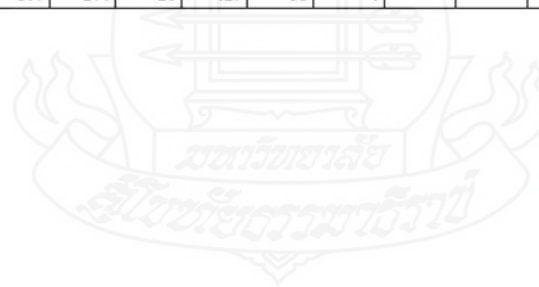
รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 2

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น	
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน											
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
1	สภ.จ.คราด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	2	17	2	19
2	ทส.ป.ทุ่งเบญจา(จันทบุรี)	155	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	155	-	155
3	รจ.ก.ฉะเชิงเทรา	2,583	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,583	182	2,765
4	รจ.ท.ฉะเชิงเทรา	-	-	379	38	102	8	282	25	-	-	-	-	-	12	-	775	71	846
5	รจ.ก.ชลบุรี	3,915	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,915	-	3,915
6	รจ.ท.ชลบุรี	-	-	1,210	-	226	-	407	-	-	-	-	-	-	-	-	1,843	-	1,843
7	รจ.ช.บ้านฉาง(ชลบุรี)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	รจ.ท.พิทยา	2,613	324	388	93	204	36	464	95	-	-	-	-	22	4	3,691	552	4,243	
9	ทส.ญ.ชลบุรี	-	1,060	-	63	-	40	-	65	-	-	-	-	-	2	-	1,230	-	1,230
10	รจ.จ.ปราจีนบุรี	1,031	88	115	5	49	8	127	15	-	-	-	-	8	1	1,330	117	1,447	
11	รจ.จ.สระแก้ว	1,279	231	203	19	134	8	135	33	-	-	-	-	8	-	1,759	291	2,050	
	รวม	11,576	1,885	2,295	218	715	100	1,415	233	-	-	-	-	67	9	16,068	2,445	18,513	

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 3

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ช.คลองไผ่(เขافرึก)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	รจ.อ.ภูเขียว(ชัยภูมิ)	681	80	63	10	27	2	68	10	-	-	-	-	4	-	843	102	945
3	รจ.ก.นครราชสีมา	2,770	169	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	28	-	2,802	169	2,971
4	รจ.พ.นครราชสีมา	-	-	261	11	67	5	157	18	-	-	-	-	-	-	485	34	519
5	รจ.ช.พิมาย(นครราชสีมา)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	ทส.ญ.นครราชสีมา	-	3,138	-	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,197	3,197
7	ทส.เกษตรอุตสาหกรรมเขافرึก	1,849	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,850	-	1,850
8	รจ.อ.นางรอง	994	101	100	2	38	3	51	5	-	-	-	-	7	-	1,190	111	1,301
9	รจ.ช.โกกมะดุม(นางรอง)	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	14
10	รจ.จ.ศรีสะเกษ	1,210	127	135	17	81	11	75	9	-	-	-	-	-	-	1,501	164	1,665
11	รจ.อ.รัตนบุรี	620	82	68	2	9	1	22	2	-	-	-	-	1	-	720	87	807
12	รจ.อ.กันทรลักษ์	912	95	153	6	52	4	54	7	-	-	-	-	3	1	1,174	113	1,287
	รวม	9,050	3,792	781	107	274	26	427	51	4	-	-	-	43	1	10,579	3,977	14,556

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 4

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจจ.ภาพสินธุ์	1,220	335	264	38	76	29	223	34	-	-	-	-	5	-	1,788	436	2,224
2	รจ.ช.โลกคำมวง(ภาพสินธุ์)	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	21
3	รจ.อ.พล	623	105	79	7	17	4	48	12	-	-	-	-	3	-	770	128	898
4	ทส.บ.ขอนแก่น	763	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	763	-	763
5	รจ.จ.หนองคาย	1,103	163	77	11	72	22	76	8	-	-	-	-	8	-	1,336	204	1,540
6	สภ.จ.ร้อยเอ็ด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	1	14	1	15
	รวม	3,730	603	420	56	165	55	347	54	-	-	-	-	30	1	4,692	769	5,461

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 5

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	ทส.ญ.เชียงใหม่	-	1,658	-	164	-	48	-	84	-	-	-	-	59	4	59	1,958	2,017
2	รจ.จ.น่าน	590	57	143	22	53	8	53	7	-	-	-	-	17	1	856	95	951
3	รจ.ช.เขานอย(น่าน)	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	33
4	รจ.จ.พะเยา	1,042	89	90	29	19	8	78	6	-	-	-	-	-	-	1,229	132	1,361
5	รจ.จ.แพร่	702	112	66	10	109	34	69	38	-	-	-	-	14	1	960	195	1,155
6	รจ.จ.แม่ฮ่องสอน	377	39	27	4	12	-	21	4	-	-	-	-	7	-	444	47	491
7	รจ.อ.เทิง	782	109	53	5	25	4	43	7	-	-	-	-	8	1	911	126	1,037
8	รจ.ช.ห้วยระเมศ(เชียงราย)	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-	17
9	สภข.จ.ลำปาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	3	18	3	21
	รวม	3,543	2,064	379	234	218	102	264	146	-	-	-	-	123	10	4,527	2,556	7,083

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 6

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ก.ตาก	1,159	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,159	105	1,264
2	รจ.พ.ตาก	-	-	59	11	5	5	43	3	-	-	-	-	3	-	110	19	129
3	ทส.ป.หนองน้ำปูน	241	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	241	-	241
4	รจ.จ.พิจิตร	943	215	132	15	35	7	66	10	-	-	-	-	12	2	1,188	249	1,437
5	รจ.ก.พิษณุโลก	2,861	-	218	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,080	-	3,080
6	รจ.จ.พิษณุโลก	2,391	-	283	-	48	-	142	-	-	-	-	-	7	-	2,871	-	2,871
7	รจ.จ.เพชรบูรณ์	1,106	172	239	9	69	8	107	15	-	-	-	-	23	1	1,544	205	1,749
8	รจ.ช.แก่งคอย(เพชรบูรณ์)	-	131	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	131	131
9	รจ.อ.หล่มสัก	709	41	108	16	17	3	34	5	-	-	-	-	6	-	874	65	939
10	รจ.อ.สวรรคโลก	412	87	59	6	38	3	9	3	-	-	-	-	-	-	518	99	617
11	รจ.ช.หนองเรือ(สวรรคโลก)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	41
12	รจ.จ.อุตรดิตถ์	876	129	106	13	77	17	103	12	-	-	-	-	11	2	1,173	173	1,346
13	รจ.จ.อุทัยธานี	602	81	66	22	36	-	40	9	-	-	-	-	4	-	748	112	860
	รวม	11,341	961	1,270	92	326	43	544	57	-	-	-	-	66	5	13,547	1,158	14,705

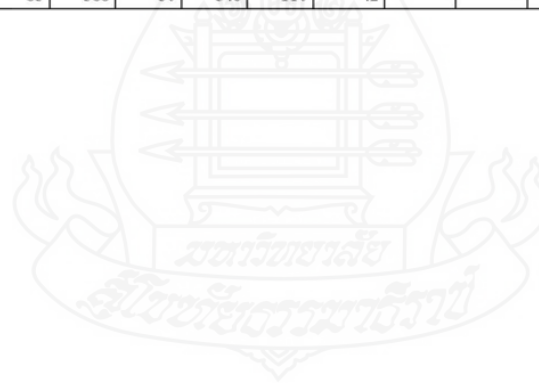
รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 7

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.อ.ทองผาภูมิ	605	98	12	1	13	4	25	2	-	-	-	-	2	-	657	105	762
2	รจ.ก.นครปฐม	2,834	484	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	1	2,863	485	3,348
3	รจ.พ.นครปฐม	-	-	347	54	145	39	406	57	1	-	11	1	-	-	910	151	1,061
4	รจ.ช.วังตะกั่ว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	รจ.จ.ประจวบคีรีขันธ์	1,653	346	258	41	110	24	218	33	2	-	-	-	7	-	2,248	444	2,692
	รวม	5,092	928	617	96	268	67	649	92	3	-	11	1	38	1	6,678	1,185	7,863

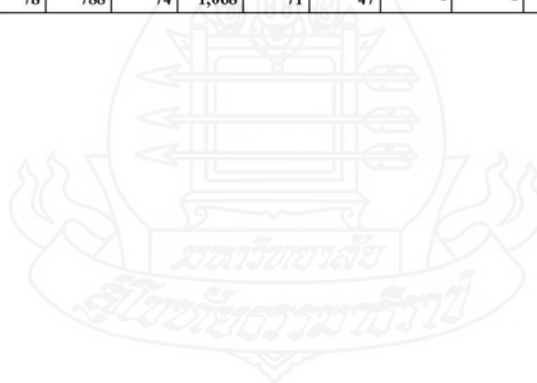
รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 8

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.อ.หลังสวน(ชุมพร)	555	72	27	7	48	4	45	27	19	-	-	-	8	3	702	113	815
2	รจ.ช.ห้วยกลอง	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	21
3	รจ.อ.ปากพ่อง(นครศรีธรรมราช)	756	80	49	3	20	1	27	2	-	-	-	-	6	-	858	86	944
4	รจ.อ.ตะกั่วป่า(พังงา)	408	86	36	3	41	3	26	2	-	-	-	-	44	-	555	94	649
5	รจ.จ.ภูเก็ต	1,832	188	251	57	191	28	305	50	-	-	-	-	16	3	2,595	326	2,921
6	รจ.ช.บ้านบางโจ	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79	-	79
7	รจ.อ.เกาะสมุย(สุราษฎร์ธานี)	400	94	52	10	64	13	96	28	-	-	-	-	7	-	619	145	764
8	รจ.อ.ไชยา(สุราษฎร์ธานี)	742	118	32	1	24	1	47	1	23	-	-	-	-	-	868	121	989
9	สภข.จ.นครศรีธรรมราช	3	1	23	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	3	29
	รวม	4,796	639	470	83	388	50	546	110	42	-	-	-	81	6	6,323	888	7,211

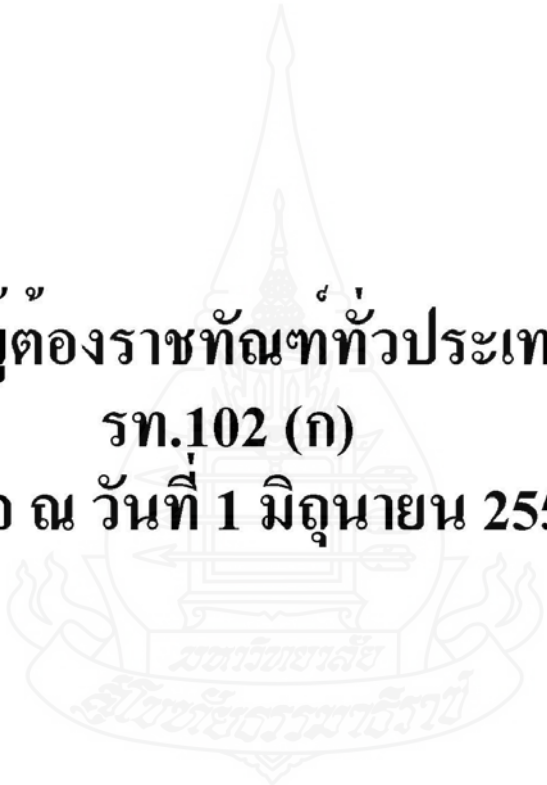

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 9

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.ศรี	1,650	336	197	14	87	43	150	16	15	-	-	-	-	-	2,099	409	2,508
2	รจ.จ.นครราชสีมา	1,139	113	95	17	59	5	179	17	-	-	-	-	65	3	1,537	155	1,692
3	รจ.ช.โลกชัย	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	14
4	รจ.ก.ปัดลานี	1,335	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	2	1,363	62	1,425
5	รจ.ท.ปัดลานี	-	-	111	7	76	9	135	11	-	-	-	-	-	-	322	27	349
6	ทส.ป.บ้านนาวง(พิทลุง)	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	108	-	108
7	รจ.ก.สงขลา	2,646	-	392	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,067	-	3,067
8	รจ.จ.สงขลา	1,553	-	213	-	383	-	352	-	12	-	-	-	-	-	2,513	-	2,513
9	รจ.อ.นาทวี	956	158	194	40	154	17	252	27	20	-	-	-	31	2	1,607	244	1,851
	รวม	9,401	667	1,202	78	788	74	1,068	71	47	-	-	-	124	7	12,630	897	13,527

**สถิติผู้ต่อพระราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
รท.102 (ก)
สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559**

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์
โทร. 0 2967 3582 โทรสาร 0 2967 6145
03/06/2016

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2559

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	203,408	37,124	240,532	81.328
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	45,665	7,325	52,990	17.917
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	20,472	3,230	23,702	8.014
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	8,331	1,619	9,950	3.364
2.2 สอบสวน	16,862	2,476	19,338	6.539
3.เยาวชนที่ฝากขัง	56	4	60	0.020
4.ผู้ถูกกักกัน	8	3	11	0.004
5.ผู้ต้องกักขัง	1,872	290	2,162	0.731
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	251,009	44,746	295,755	100.000

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เรือนจำ/ทัณฑสถานอิสระ

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ก.คลองเปรม	5,778	-	289	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	6,070	-	6,070
2	ทส.โรงพยาบาลราชทัณฑ์	307	67	8	5	8	1	-	1	-	-	-	-	1	-	324	74	398
3	รจ.ก.บางขวาง	3,567	-	352	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,920	-	3,920
4	รจ.ท.กรุงเทพมหานคร	3,741	-	468	-	441	-	336	-	-	-	-	-	5	-	4,991	-	4,991
5	รจ.ช.หลักสี่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	รจ.ท.ธนบุรี	4,732	-	430	-	275	-	490	-	-	-	-	-	2	-	5,929	-	5,929
7	ทส.บ.กลาง	5,465	-	398	-	405	-	1,732	-	2	-	-	-	50	-	8,052	-	8,052
8	ทส.ว.กลาง	4,184	-	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,195	-	4,195
9	ทส.ญ.กลาง	-	3,354	-	606	-	338	-	254	-	-	-	-	-	-	4,552	-	4,552
10	รจ.ก.คลองไผ่	3,674	-	323	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,997	-	3,997
11	รจ.ก.นครศรีธรรมราช	4,786	-	609	-	-	-	-	-	3	-	-	-	57	11	5,455	11	5,466
12	รจ.ท.นครศรีธรรมราช	-	-	794	106	174	24	204	17	-	-	-	-	-	-	1,172	147	1,319
13	รจ.ช.เขามหาก(นครศรีธรรมราช)	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	-	60
14	รจ.ก.นครสวรรค์	2,882	490	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	5	2,899	495	3,394
15	รจ.ท.นครสวรรค์	-	-	332	42	95	9	199	27	-	-	-	-	-	-	626	78	704
16	รจ.ช.คลองโพธิ์(นครสวรรค์)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
17	รจ.ก.ระยอง	4,412	752	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	62	1	4,477	755	5,232
18	รจ.ท.ระยอง	-	-	534	90	130	34	367	75	-	-	-	-	-	-	1,031	199	1,230
19	รจ.ช.เขาไมแก้ว(ระยอง)	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8
20	รจ.ก.ราชบุรี	3,899	839	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	13	1	3,915	840	4,755
21	รจ.ท.ราชบุรี	-	-	321	46	84	12	303	46	-	-	-	-	-	-	708	104	812
22	รจ.ช.เขามีน	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70	-	70
23	รจ.ก.เขามีน	4,047	-	129	-	14	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4,191	-	4,191
24	ทส.บ.หญิง	-	2,072	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,073	2,073
25	ทส.ญ.นครราชสีมา	-	3,673	-	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,739	3,739
	รวม	51,613	11,247	4,997	961	1,628	419	3,631	420	11	2	-	-	211	18	62,091	13,067	75,158

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 1

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	สภ.จ.ปทุมธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	246	41	246	41	287
2	รจ.พ.มีนบุรี	2,838	715	289	47	130	22	342	53	-	-	-	-	1	-	3,600	837	4,437
3	ทส.ญ. ธนบุรี	-	769	-	66	-	41	-	121	-	-	-	-	-	-	-	997	997
4	รจ.จ.ชัยนาท	834	107	99	21	27	4	63	10	-	-	-	-	4	-	1,027	142	1,169
5	รจ.ช.เขาพลอง(ชัยนาท)	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	110	-	110
6	รจ.จ.นนทบุรี	1,704	-	283	-	120	-	366	-	3	-	-	-	5	-	2,481	-	2,481
7	รจ.จ.ปทุมธานี	1,472	159	97	15	66	15	159	33	1	-	-	-	3	-	1,798	222	2,020
8	รจ.อ.ธัญบุรี	1,465	261	276	35	127	15	300	47	-	-	-	-	1	-	2,169	358	2,527
9	ทส.บ.ปทุมธานี	3,387	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3,392	-	3,392
10	รจ.ก.พระนครศรีอยุธยา	1,260	-	12	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1,274	-	1,274
11	รจ.จ.พระนครศรีอยุธยา	2,117	404	274	40	102	22	375	43	-	-	-	-	22	6	2,890	515	3,405
12	ทส.บ.พระนครศรีอยุธยา	1,389	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1,390	-	1,390
13	ทส.ว.พระนครศรีอยุธยา	1,131	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,133	-	1,133
14	รจ.ก.ลพบุรี	1,696	256	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	6	1,707	262	1,969
15	รจ.พ.ลพบุรี	-	-	143	32	68	12	167	33	-	-	-	-	-	-	378	77	455
16	รจ.ก.สมุทรปราการ	4,005	848	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	4	4,046	852	4,898
17	รจ.พ.สมุทรปราการ	-	-	548	99	229	53	579	100	-	-	-	-	-	-	1,356	252	1,608
18	รจ.จ.สระบุรี	1,737	306	264	22	142	22	152	21	-	-	-	-	26	2	2,321	373	2,694
19	รจ.จ.สิงห์บุรี	1,310	150	61	7	22	1	108	6	-	-	-	-	5	-	1,506	164	1,670
20	รจ.จ.อ่างทอง	1,127	166	98	13	33	4	66	17	-	-	-	-	9	-	1,333	200	1,533
21	รจ.อ.ชัยบาดาล	858	120	67	7	18	1	54	5	-	-	-	-	6	-	1,003	133	1,136
	รวม	28,440	4,261	2,516	404	1,086	212	2,731	489	4	-	-	-	383	59	35,160	5,425	40,585

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 2

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	สภ.จ.ตราด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	61	6	61	6	67
2	รจ.จ.จันทบุรี	1,530	206	152	21	54	13	109	16	1	-	-	-	1	-	1,847	256	2,103
3	ทส.ป.ทุ่งเบญจา(จันทบุรี)	414	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	414	-	414
4	รจ.ก.จะเข้ตรา	2,748	198	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	13	3	2,763	201	2,964
5	รจ.ท.จะเข้ตรา	-	-	213	29	100	6	214	45	-	-	-	-	-	-	527	80	607
6	รจ.ก.ชลบุรี	4,385	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	4,410	-	4,410
7	รจ.ท.ชลบุรี	-	-	498	-	167	-	480	-	-	-	-	-	-	-	1,145	-	1,145
8	รจ.ช.บ้านบึง(ชลบุรี)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	รจ.ท.พิทยา	2,755	460	289	57	201	39	335	84	-	-	-	-	44	10	3,624	650	4,274
10	ทส.ญ.ชลบุรี	-	1,066	-	48	-	28	-	90	-	1	-	-	8	-	1,241	-	1,241
11	รจ.จ.ตราด	874	99	56	4	22	5	44	6	-	-	-	-	1	1	997	115	1,112
12	รจ.ช.เขาระกำ(ตราด)	118	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	118	-	118
13	รจ.จ.นครนายก	792	91	60	4	19	5	128	19	1	-	-	-	-	-	1,000	119	1,119
14	รจ.จ.ปราจีนบุรี	860	45	153	16	84	12	99	12	-	-	-	-	7	1	1,203	86	1,289
15	ทส.ป.บ้านเนินสูง(ปราจีนบุรี)	477	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	478	-	478
16	ทส.ป.ห้วยโป่ง(ระยอง)	319	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	319	-	319
17	รจ.จ.สระแก้ว	1,344	213	142	14	75	10	142	32	5	-	-	-	22	3	1,730	272	2,002
18	รจ.อ.กบินทร์บุรี	585	49	39	6	8	-	93	10	-	-	-	-	3	1	728	66	794
	รวม	17,201	2,427	1,603	199	730	118	1,644	314	9	1	-	-	177	33	21,364	3,092	24,456

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 3

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ช.คลองไผ่(เขાพริก)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	รจ.จ.ชัยภูมิ	1,057	194	119	25	42	7	85	14	-	-	-	-	8	1	1,311	241	1,552
3	รจ.อ.ภูเขียว(ชัยภูมิ)	1,005	91	70	6	15	3	49	5	-	-	-	-	6	-	1,145	105	1,250
4	รจ.ก.นครราชสีมา	2,473	144	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	48	1	2,533	145	2,678
5	รจ.พ.นครราชสีมา	-	-	328	35	167	22	187	17	-	-	-	-	-	-	682	74	756
6	รจ.ช.พิมาย(นครราชสีมา)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	ทส.เกษตรอุตสาหกรรมเขāพริก	3,196	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,201	-	3,201
8	รจ.อ.สีคิ้ว(นครราชสีมา)	600	67	153	22	40	2	93	11	-	-	-	-	24	1	910	103	1,013
9	รจ.จ.บุรีรัมย์	1,494	142	101	14	54	9	116	3	4	-	-	-	16	-	1,785	168	1,953
10	รจ.อ.นางรอง	967	83	66	9	54	9	56	7	-	-	-	-	14	-	1,157	108	1,265
11	รจ.ช.โลกมะลุม(นางรอง)	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	9
12	รจ.จ.ยโสธร	1,147	139	103	15	39	2	91	15	-	-	-	-	16	1	1,396	172	1,568
13	รจ.จ.ศรีสะเกษ	1,364	126	138	14	52	8	122	9	-	-	-	-	8	-	1,684	157	1,841
14	รจ.ก.สุรินทร์	1,015	129	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	1,021	130	1,151
15	รจ.พ.สุรินทร์	-	-	161	16	85	14	110	14	-	-	-	-	-	-	356	44	400
16	รจ.ช.โลกาเป็น(สุรินทร์)	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	79	-	79
17	รจ.จ.อำนาจเจริญ	1,068	114	101	9	17	5	69	5	1	-	-	-	16	1	1,272	134	1,406
18	รจ.ก.อุบลราชธานี	3,332	434	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	24	2	3,357	436	3,793
19	รจ.พ.อุบลราชธานี	-	-	477	62	150	28	343	27	-	-	-	-	-	-	970	117	1,087
20	รจ.อ.บัวใหญ่	756	63	58	4	10	1	30	1	-	-	-	-	2	-	856	69	925
21	รจ.อ.รัตนบุรี	726	70	57	3	17	1	30	5	-	-	-	-	-	-	830	79	909
22	รจ.อ.กันทรลักษ์	950	94	125	6	49	5	100	6	-	-	-	-	7	2	1,231	113	1,344
	รวม	21,238	1,890	2,060	240	793	116	1,481	139	18	-	-	-	195	10	25,785	2,395	28,180

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 4

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจจ.กาฬสินธุ์	690	135	397	65	115	11	598	99	-	-	-	-	7	1	1,807	311	2,118
2	รจ.ช.โลกคำม่วง(กาฬสินธุ์)	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74	-	74
3	รจ.ภ.ขอนแก่น	2,565	383	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71	17	2,636	400	3,036
4	รจ.พ.ขอนแก่น	-	-	435	71	300	35	220	39	-	-	-	-	-	-	955	145	1,100
5	รจ.อ.พล	654	105	63	7	14	2	45	7	-	-	-	-	7	-	783	121	904
6	ทส.บ.ขอนแก่น	1,145	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1,147	-	1,147
7	รจ.ภ.นครพนม	2,026	423	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	23	1	2,050	424	2,474
8	รจ.พ.นครพนม	-	-	230	48	66	9	122	14	-	-	-	-	-	-	418	71	489
9	รจ.จ.มหาสารคาม	1,266	199	87	21	60	17	96	14	-	-	-	-	11	2	1,520	253	1,773
10	รจ.จ.มุกดาหาร	1,140	122	95	17	57	14	92	16	1	-	-	-	26	-	1,411	169	1,580
11	รจ.จ.ร้อยเอ็ด	1,856	187	229	33	94	20	121	23	-	-	-	-	-	-	2,300	263	2,563
12	รจ.ช.รอบเมือง(ร้อยเอ็ด)	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62	-	62
13	รจ.จ.เลย	952	253	140	21	63	20	105	25	-	-	-	-	1	-	1,261	319	1,580
14	รจ.จ.สกลนคร	1,179	98	124	17	55	15	71	6	-	-	-	-	7	5	1,436	141	1,577
15	รจ.ช.นาอ้อ(สกลนคร)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	รจ.อ.สว่างแดนดิน(สกลนคร)	679	106	67	9	42	9	51	9	-	-	-	-	12	1	851	134	985
17	รจ.จ.หนองคาย	1,050	171	74	7	67	6	72	11	-	-	-	-	9	-	1,272	195	1,467
18	รจ.จ.บึงกาฬ	759	101	109	11	32	6	101	20	-	-	-	-	22	-	1,023	138	1,161
19	รจ.จ.หนองบัวลำภู	1,492	144	63	3	41	4	55	5	-	-	-	-	4	-	1,655	156	1,811
20	รจ.ภ.อุดรธานี	3,134	449	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	4	3,159	453	3,612
21	รจ.พ.อุดรธานี	-	-	264	53	179	31	213	29	-	-	-	-	-	-	656	113	769
22	สภ.จ.ร้อยเอ็ด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	3	25	3	28
	รวม	20,723	2,876	2,377	383	1,185	199	1,962	317	3	-	-	-	251	34	26,501	3,809	30,310

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 5

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ก.เชียงราช	3,103	870	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	25	2	3,129	872	4,001
2	รจ.ท.เชียงราช	-	-	254	46	178	43	244	42	-	-	-	-	-	-	676	131	807
3	รจ.ก.เชียงใหม่	4,056	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4,058	-	4,058
4	รจ.ท.เชียงใหม่	-	-	839	-	234	-	466	-	-	-	-	-	-	-	1,539	-	1,539
5	ทส.ญ.เชียงใหม่	-	1,964	-	164	-	59	-	57	-	-	-	-	77	-	2,321	-	2,321
6	รจ.อ.ฝาง	536	107	35	2	87	22	142	36	-	-	-	-	20	1	820	168	988
7	รจ.จ.น่าน	743	97	82	9	32	6	46	6	-	-	-	-	1	-	904	118	1,022
8	รจ.ช.เขานอย(น่าน)	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	-	67
9	รจ.จ.พะเยา	1,105	116	71	7	39	10	77	15	2	-	-	-	6	1	1,300	149	1,449
10	รจ.จ.แพร่	1,167	81	140	25	56	15	87	7	-	-	-	-	11	-	1,461	128	1,589
11	รจ.จ.แม่ฮ่องสอน	594	41	14	-	7	-	39	2	-	-	-	-	1	-	655	43	698
12	รจ.อ.แม่สะเรียง(แม่ฮ่องสอน)	355	13	7	-	-	1	4	1	-	-	-	-	1	-	367	15	382
13	รจ.ก.ลำปาง	1,519	253	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,519	253	1,772
14	รจ.ท.ลำปาง	-	-	167	15	80	22	109	28	-	-	-	-	-	-	356	65	421
15	ทส.บ.ลำปาง	990	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	992	-	992
16	รจ.ช.ปางยางคค(ลำปาง)	101	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	101	-	101
17	รจ.จ.ลำพูน	1,853	194	138	13	49	11	78	20	-	-	-	-	28	1	2,146	239	2,385
18	รจ.ช.บ้านดู่	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	24
19	รจ.อ.เทิง	705	83	70	9	19	3	61	8	-	-	-	-	16	-	871	103	974
20	รจ.ช.ห้วยระเมศ(เชียงราช)	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69	-	69
21	สภ.ช.ลำปาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	16	-	16
	รวม	16,987	3,819	1,819	290	781	192	1,353	222	3	-	-	-	127	82	21,070	4,605	25,675

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 6

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
1	รจ.ก.กำแพงเพชร	2,442	432	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	1	2,463	433	2,896
2	รจ.พ.กำแพงเพชร	-	-	151	30	63	9	99	15	-	-	-	-	-	-	313	54	367
3	รจ.ก.ตาก	1,350	104	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	1,356	104	1,460
4	รจ.พ.ตาก	-	-	52	7	14	5	20	6	-	-	-	-	-	-	86	18	104
5	รจ.อ.แม่สอด	709	122	46	9	29	7	91	18	-	-	-	-	27	2	902	158	1,060
6	รจ.ช.หวัยหินสน(แม่สอด)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	ทส.ป.หนองน้ำขุน	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	230	-	230
8	รจ.จ.พิังคร	633	205	109	12	23	14	49	6	-	-	-	-	14	1	828	238	1,066
9	รจ.ก.พิษณุโลก	3,001	-	248	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,249	-	3,249
10	รจ.จ.พิษณุโลก	2,548	-	209	-	84	-	117	-	-	-	-	-	13	-	2,971	-	2,971
11	รจ.จ.เพชรบูรณ์	1,166	159	138	21	89	8	109	21	-	-	-	-	10	-	1,512	209	1,721
12	รจ.ช.แก่งน้อย(เพชรบูรณ์)	-	208	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	208	208
13	รจ.อ.หล่มสัก	1,038	106	52	4	21	2	35	4	-	-	-	-	5	-	1,151	116	1,267
14	ทส.ญ.พิษณุโลก	-	959	-	44	-	12	-	13	-	-	-	-	-	2	-	1,030	1,030
15	รจ.จ.สุโขทัย	848	155	137	19	28	2	46	11	-	-	-	-	4	1	1,063	188	1,251
16	รจ.อ.สวรรคโลก	330	58	74	11	20	6	28	4	-	-	-	-	3	1	455	80	535
17	รจ.ช.หนองเรือ(สวรรคโลก)	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	-	41
18	รจ.จ.อุตรดิตถ์	1,116	145	81	12	55	14	70	8	-	-	-	-	27	5	1,349	184	1,533
19	รจ.จ.อุทัยธานี	647	91	58	9	33	5	30	2	-	-	-	-	8	2	776	109	885
	รวม	16,099	2,744	1,355	178	459	84	694	108	-	-	-	-	138	15	18,745	3,129	21,874

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 7

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.กาญจนบุรี	1,792	362	242	42	88	14	292	39	-	-	-	-	5	1	2,419	458	2,877
2	รจ.อ.ทองผาภูมิ	970	196	9	2	17	4	22	2	-	-	-	-	1	1	1,019	205	1,224
3	รจ.ก.นครปฐม	3,323	490	-	-	-	-	-	-	2	-	8	3	59	11	3,392	504	3,896
4	รจ.พ.นครปฐม	-	-	577	91	52	16	339	68	-	-	-	-	-	-	968	175	1,143
5	รจ.ช.วังตะกู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	รจ.จ.ประจวบคีรีขันธ์	1,924	357	154	28	59	10	162	24	-	-	-	-	9	1	2,308	420	2,728
7	รจ.ก.เพชรบุรี	1,776	222	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	1	1,786	223	2,009
8	รจ.พ.เพชรบุรี	-	-	138	15	54	4	116	21	-	-	-	-	-	-	308	40	348
9	รจ.ช.เขากลิ้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	รจ.ก.สมุทรสงคราม	1,641	206	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1,642	207	1,849
11	รจ.พ.สมุทรสงคราม	-	-	52	15	15	2	23	5	-	-	-	-	-	-	90	22	112
12	รจ.จ.สมุทรสาคร	1,803	3,697	69	6	62	10	339	45	-	-	-	-	17	3	2,290	3,761	6,051
13	รจ.จ.สุพรรณบุรี	2,556	295	205	37	145	28	321	25	-	-	-	-	13	-	3,240	385	3,625
	รวม	15,785	5,825	1,446	236	492	88	1,614	229	2	-	8	3	115	19	19,462	6,400	25,862

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 8

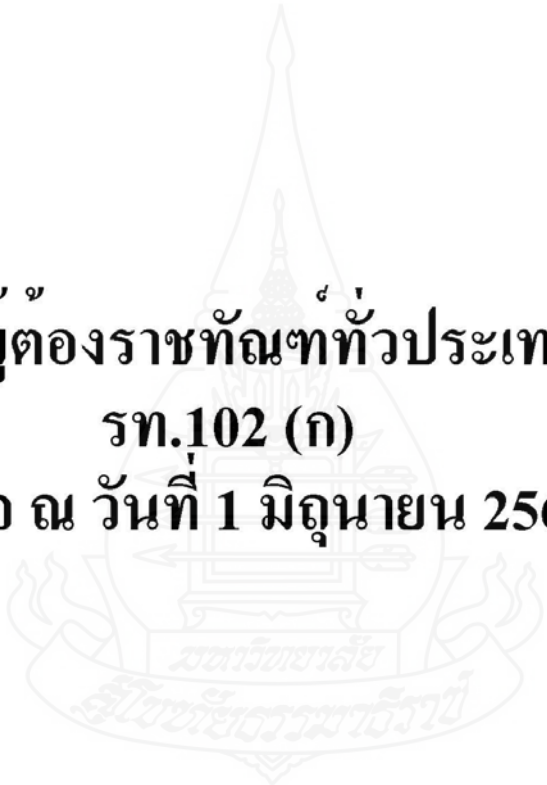
ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				ลุทธิธรรมเนียม		ไตสวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
1	รจ.จ.กระบี่	1,085	211	280	38	157	23	189	34	-	-	-	-	2	-	1,713	306	2,019
2	รจ.ช.กระบี่น้อย	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78	-	78
3	รจ.จ.ชุมพร	1,350	177	101	15	55	5	113	22	-	-	-	-	3	-	1,622	219	1,841
4	รจ.อ.หลังสวน(ชุมพร)	457	100	52	7	53	11	61	13	2	-	-	-	1	1	626	132	758
5	รจ.ช.ห้วยกล้อ	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	-	32
6	รจ.อ.ทุ่งสง(นครศรีธรรมราช)	873	136	202	20	106	19	122	20	-	-	-	-	25	1	1,328	196	1,524
7	รจ.อ.ปากพนัง(นครศรีธรรมราช)	988	37	54	6	32	6	57	-	-	-	-	-	2	-	1,133	49	1,182
8	ทส.ว.นครศรีธรรมราช	480	86	54	21	49	9	51	5	-	-	-	-	7	1	641	122	763
9	รจ.จ.พังงา	480	86	54	21	49	9	51	5	-	-	-	-	7	1	641	122	763
10	รจ.ช.เขาตอย	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5
11	รจ.อ.ตะกั่วป่า(พังงา)	943	31	49	4	7	2	43	3	-	-	-	-	6	-	1,048	40	1,088
12	รจ.จ.ภูเก็ต	1,036	206	376	69	119	30	188	29	-	-	-	-	6	-	1,725	334	2,059
13	รจ.ช.บ้านบางโจ	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	61	-	61
14	รจ.จ.ระนอง	1,143	110	97	20	59	3	83	10	-	-	-	-	19	2	1,401	145	1,546
15	รจ.ก.สุราษฎร์ธานี	2,234	333	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	50	2	2,288	336	2,624
16	รจ.พ.สุราษฎร์ธานี	-	-	522	70	200	40	264	47	-	-	-	-	-	-	986	157	1,143
17	รจ.ช.ทุ่งเขา(สุราษฎร์ธานี)	97	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97	-	97
18	รจ.อ.เกาะสมุย(สุราษฎร์ธานี)	291	136	51	6	49	9	142	19	-	-	-	-	11	-	544	170	714
19	รจ.อ.ไชยา(สุราษฎร์ธานี)	1,108	105	29	5	12	-	44	-	-	-	-	-	10	-	1,203	110	1,313
20	สภ.จ.นครศรีธรรมราช	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	3	46	3	49
	รวม	12,741	1,754	1,921	302	947	166	1,408	207	6	1	-	-	195	11	17,218	2,441	19,659

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 9

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.ศรีลัง	1,380	235	209	22	128	17	144	10	-	-	-	-	5	2	1,866	286	2,152
2	รจ.ช.เหรียญทอง	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
3	รจ.จ.นราธิวาส	1,192	46	169	15	102	8	200	21	-	-	-	-	75	7	1,738	97	1,835
4	รจ.ช.โลกยามู	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	7
	รวม	2,581	281	378	37	230	25	344	31	-	-	-	-	80	9	3,613	383	3,996

**สถิติผู้ต่อราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
รท.102 (ก)
สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2560**

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์
โทร. 0 2967 3582 โทรสาร 0 2967 6145
05/06/2017

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2560

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	201,380	32,007	233,387	79.010
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	53,004	7,576	60,580	20.509
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	23,692	3,223	26,915	9.112
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	10,694	1,835	12,529	4.242
2.2 สอบสวน	18,618	2,518	21,136	7.155
3.เยาวชนที่ฝากขัง	62	5	67	0.023
4.ผู้ถูกกักกัน	10	7	17	0.006
5.ผู้ต้องกักขัง	1,238	99	1,337	0.453
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	255,694	39,694	295,388	100.000

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เรือนจำ/ทัณฑสถานอิสระ

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ก.คลองเปรม	5,776	-	215	-	5	-	4	-	-	-	-	-	-	-	6,000	-	6,000
2	ทส.โรงพยาบาลราชทัณฑ์	214	60	10	1	10	2	2	2	-	-	-	-	1	-	237	65	302
3	รจ.ก.บางขวาง	3,950	-	651	-	9	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4,612	-	4,612
4	รจ.ท.กรุงเทพมหานคร	3,034	-	448	-	401	-	323	-	-	-	-	-	2	-	4,208	-	4,208
5	รจ.ช.หลักสี่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	รจ.ท.ธนบุรี	4,504	-	371	-	348	-	369	-	-	-	-	-	1	-	5,593	-	5,593
7	ทส.บ.กลาง	5,071	-	765	-	133	-	1,408	-	3	-	-	-	3	-	7,383	-	7,383
8	ทส.ว.กลาง	5,300	-	20	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5,323	-	5,323
9	ทส.ญ.กลาง	-	3,372	-	576	-	373	-	354	-	1	-	-	-	-	4,676	-	4,676
10	รจ.ก.คลองไผ่	3,557	-	327	-	9	-	3	-	-	-	-	-	1	-	3,897	-	3,897
11	รจ.ก.นครศรีธรรมราช	4,530	701	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	76	10	4,606	711	5,317
12	รจ.ท.นครศรีธรรมราช	-	-	552	107	43	23	25	29	-	-	-	-	-	-	620	159	779
13	รจ.ช.เขามวก(นครศรีธรรมราช)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	รจ.ก.นครสวรรค์	2,842	459	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10	3	2,853	462	3,315
15	รจ.ท.นครสวรรค์	-	-	345	38	117	15	173	30	-	-	-	-	-	-	635	83	718
16	รจ.ช.คลองโพธิ์(นครสวรรค์)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	รจ.ก.ระยอง	4,555	563	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	23	2	4,582	566	5,148
18	รจ.ท.ระยอง	-	-	563	84	134	28	398	63	-	-	-	-	-	-	1,095	175	1,270
19	รจ.ช.เขาไมแก้ว(ระยอง)	109	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	109	-	109
20	รจ.ก.ราชบุรี	3,506	713	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	1	3,511	714	4,225
21	รจ.ท.ราชบุรี	-	-	320	49	94	22	232	39	-	-	-	-	-	-	646	110	756
22	รจ.ช.เขามีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	รจ.ก.เขามีน	3,605	-	36	-	7	-	-	-	2	-	-	-	2	-	3,652	-	3,652
24	ทส.บ.หญิง	-	1,486	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,486	1,486
25	ทส.ญ.นครราชสีมา	-	3,651	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,701	3,701
	รวม	50,553	11,005	4,623	905	1,312	463	2,939	517	15	2	-	-	120	16	59,562	12,908	72,470

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 1

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	สภ.จ.ปทุมธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	8	100	8	108
2	รจ.พ.มีนบุรี	3,365	533	549	82	179	30	291	50	-	-	-	-	-	-	4,384	695	5,079
3	ทส.ญ. ธนบุรี	-	843	-	68	-	47	-	74	-	-	-	-	-	-	-	1,032	1,032
4	รจ.จ.ชัยนาท	785	124	89	15	21	1	66	15	-	-	-	-	3	-	964	155	1,119
5	รจ.ช.เขาพลอง(ชัยนาท)	99	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	99	-	99
6	รจ.จ.นนทบุรี	1,294	-	329	-	150	-	391	-	-	-	-	-	-	-	2,164	-	2,164
7	รจ.จ.ปทุมธานี	1,380	151	70	12	32	5	299	38	-	-	-	-	-	-	1,781	206	1,987
8	รจ.อ.ธัญบุรี	1,378	170	238	27	181	24	321	54	-	-	-	-	2	-	2,120	275	2,395
9	ทส.บ.ปทุมธานี	3,374	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,375	-	3,375
10	รจ.ก.พระนครศรีอยุธยา	1,184	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1,187	-	1,187
11	รจ.จ.พระนครศรีอยุธยา	1,978	357	529	83	128	19	459	55	-	-	-	-	16	2	3,110	516	3,626
12	ทส.บ.พระนครศรีอยุธยา	1,373	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,376	-	1,376
13	ทส.ว.พระนครศรีอยุธยา	1,008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,008	-	1,008
14	รจ.ก.ลพบุรี	1,675	295	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	1	1,685	296	1,981
15	รจ.พ.ลพบุรี	-	-	161	27	93	8	176	24	-	-	-	-	-	-	430	59	489
16	รจ.ก.สมุทรปราการ	3,352	560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	5	3,367	565	3,932
17	รจ.พ.สมุทรปราการ	-	-	652	80	288	41	586	102	-	-	-	-	-	-	1,526	223	1,749
18	รจ.จ.สระบุรี	1,539	238	250	31	1,118	15	215	22	-	-	-	-	15	-	3,137	306	3,443
19	รจ.จ.สิงห์บุรี	1,120	118	81	5	28	4	74	10	-	-	-	-	1	-	1,304	137	1,441
20	รจ.จ.อ่างทอง	1,075	136	90	14	80	11	95	7	-	-	-	-	2	-	1,342	168	1,510
21	รจ.อ.ชัยบาดาล	706	88	64	6	21	1	59	4	-	-	-	-	2	2	852	101	953
	รวม	26,685	3,613	3,108	450	2,319	206	3,032	455	-	-	-	-	167	18	35,311	4,742	40,053

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 2

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	สภ.จ.ตราด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	3	25	3	28
2	รจ.จ.จันทบุรี	1,437	191	123	20	57	10	126	25	-	-	-	-	-	-	1,743	246	1,989
3	ทส.ป.ทุ่งเบญจา(จันทบุรี)	300	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	15	-	316	-	316
4	รจ.ก.ฉะเชิงเทรา	1,958	198	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	17	-	1,976	198	2,174
5	รจ.ท.ฉะเชิงเทรา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	รจ.ก.ชลบุรี	4,415	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	4,418	-	4,418
7	รจ.ท.ชลบุรี	-	-	426	-	185	-	555	-	-	-	-	-	-	-	1,166	-	1,166
8	รจ.ช.บ้านบึง(ชลบุรี)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	รจ.ท.พัทยา	2,735	445	350	56	195	45	371	64	-	-	-	-	13	3	3,664	613	4,277
10	ทส.ญ.ชลบุรี	-	710	-	43	-	41	-	56	-	-	-	-	-	2	-	852	852
11	รจ.จ.ตราด	595	62	79	10	34	3	68	9	-	-	-	-	-	-	776	84	860
12	รจ.ช.เขาระกำ(ตราด)	107	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	107	-	107
13	รจ.จ.นครนายก	461	70	124	12	24	4	85	15	-	-	-	-	-	-	694	101	795
14	รจ.จ.ปราจีนบุรี	830	76	167	13	64	9	95	9	-	-	-	-	3	-	1,159	107	1,266
15	ทส.ป.บ้านเนินสูง(ปราจีนบุรี)	234	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	234	-	234
16	ทส.ป.ห้วยโป่ง(ระยอง)	94	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94	-	94
17	รจ.จ.สระแก้ว	1,208	203	186	23	130	15	205	41	1	-	-	-	18	-	1,748	282	2,030
18	รจ.อ.กบินทร์บุรี	533	72	112	2	12	2	80	4	-	-	-	-	2	-	739	80	819
	รวม	14,907	2,027	1,567	179	702	129	1,585	223	2	-	-	-	96	8	18,859	2,566	21,425

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 3

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ช.คลองไผ่(เขાพริก)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	รจ.จ.ชัยภูมิ	801	129	139	20	71	13	133	22	1	-	-	-	7	-	1,152	184	1,336
3	รจ.อ.ภูเขียว(ชัยภูมิ)	845	79	153	23	69	9	102	6	-	-	-	-	5	1	1,174	118	1,292
4	รจ.ก.นครราชสีมา	1,949	166	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	1,960	166	2,126
5	รจ.พ.นครราชสีมา	-	-	554	52	207	25	219	25	-	-	-	-	-	-	980	102	1,082
6	รจ.ช.พิมาย(นครราชสีมา)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	ทส.เกษตรอุตสาหกรรมเขāพริก	3,324	-	11	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3,336	-	3,336
8	รจ.อ.สีคิ้ว(นครราชสีมา)	811	94	125	14	75	12	103	9	1	-	-	-	5	-	1,120	129	1,249
9	รจ.จ.บุรีรัมย์	1,304	89	128	11	97	17	123	7	2	-	-	-	10	-	1,664	124	1,788
10	รจ.อ.นางรอง	1,008	72	116	12	51	9	76	15	-	-	-	-	3	-	1,254	108	1,362
11	รจ.ช.โลกมะลุม(นางรอง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	รจ.จ.ยโสธร	1,058	136	114	10	53	6	93	6	-	-	-	-	12	-	1,330	158	1,488
13	รจ.จ.ศรีสะเกษ	923	99	185	22	110	12	170	7	3	-	-	-	6	-	1,397	140	1,537
14	รจ.ก.สุรินทร์	1,333	109	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	1,338	110	1,448
15	รจ.พ.สุรินทร์	-	-	177	19	104	12	179	18	-	-	-	-	-	-	460	49	509
16	รจ.ช.โลกาปิน(สุรินทร์)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	รจ.จ.อำนาจเจริญ	798	90	72	8	33	5	65	8	-	-	-	-	21	-	989	111	1,100
18	รจ.ก.อุบลราชธานี	2,914	279	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	11	-	2,928	279	3,207
19	รจ.พ.อุบลราชธานี	-	-	584	50	225	25	328	27	-	-	-	-	-	-	1,137	102	1,239
20	รจ.อ.บัวใหญ่	678	41	35	4	24	3	40	1	-	-	-	-	-	-	777	49	826
21	รจ.อ.รัตนบุรี	698	75	114	11	14	3	25	5	-	-	-	-	4	-	855	94	949
22	รจ.อ.กันทรลักษ์	916	47	104	6	37	3	85	3	-	-	-	-	4	-	1,146	59	1,205
	รวม	19,360	1,505	2,611	262	1,170	154	1,742	159	10	-	-	-	104	2	24,997	2,082	27,079

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 4

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจจ.กาฬสินธุ์	1,189	161	376	34	106	15	201	30	-	-	-	-	16	1	1,888	241	2,129
2	รจ.ช.โคกคำมวง(กาฬสินธุ์)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	รจ.ก.ขอนแก่น	2,268	372	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	6	2,283	378	2,661
4	รจ.พ.ขอนแก่น	-	-	204	83	94	29	6	40	-	-	-	-	-	-	304	152	456
5	รจ.อ.พล	579	150	80	16	20	5	67	3	-	-	-	-	3	-	749	174	923
6	ทส.บ.ขอนแก่น	878	-	335	-	101	-	165	-	1	-	-	-	2	-	1,482	-	1,482
7	รจ.ก.นครพนม	2,290	416	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2,293	416	2,709
8	รจ.พ.นครพนม	-	-	247	29	100	24	198	29	-	-	-	-	-	-	545	82	627
9	รจ.จ.มหาสารคาม	1,021	133	242	29	94	9	136	14	3	1	-	-	10	1	1,506	187	1,693
10	รจ.จ.มุกดาหาร	1,050	133	97	11	60	11	121	11	-	-	-	-	11	1	1,339	167	1,506
11	รจ.จ.ร้อยเอ็ด	1,538	181	197	15	90	17	92	11	-	-	-	-	-	-	1,917	224	2,141
12	รจ.ช.ร้อยเอ็ด(ร้อยเอ็ด)	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	23
13	รจ.จ.เลย	1,065	162	160	28	62	13	111	16	-	-	-	-	16	1	1,414	220	1,634
14	รจ.จ.สกลนคร	854	120	115	15	30	10	91	17	-	-	-	-	3	-	1,093	162	1,255
15	รจ.ช.นาออย(สกลนคร)	124	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	124	-	124
16	รจ.อ.สว่างแดนดิน(สกลนคร)	764	98	85	5	62	8	71	2	-	-	-	-	3	-	985	113	1,098
17	รจ.จ.หนองคาย	1,049	149	99	14	73	12	117	13	-	-	-	-	5	-	1,343	188	1,531
18	รจ.จ.บึงกาฬ	694	89	107	15	103	14	100	6	-	-	-	-	18	2	1,022	126	1,148
19	รจ.จ.หนองบัวลำภู	1,142	151	64	10	33	4	46	8	-	-	-	-	4	-	1,289	173	1,462
20	รจ.ก.อุดรธานี	2,803	382	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	5	2,835	387	3,222
21	รจ.พ.อุดรธานี	-	-	347	56	186	33	255	25	-	-	-	-	-	-	788	114	902
22	สภ.จ.ร้อยเอ็ด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	3	19	3	22
	รวม	19,331	2,697	2,755	360	1,214	204	1,777	225	5	1	-	-	159	20	25,241	3,507	28,748

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 5

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.ก.เชียงราช	3,194	763	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	1	3,201	764	3,965
2	รจ.ท.เชียงราช	-	-	412	57	245	60	313	47	-	-	-	-	-	-	970	164	1,134
3	รจ.ก.เชียงใหม่	4,292	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	1	4,325	1	4,326
4	รจ.ท.เชียงใหม่	-	-	411	-	89	-	1,126	-	-	-	-	-	-	-	1,626	-	1,626
5	ทส.ญ.เชียงใหม่	-	1,758	-	127	-	79	-	81	-	-	-	-	-	4	-	2,049	2,049
6	รจ.อ.ฝาง	564	121	113	18	60	22	145	25	-	-	-	-	2	1	884	187	1,071
7	รจ.จ.น่าน	727	73	141	12	34	8	91	8	-	-	-	-	-	-	993	101	1,094
8	รจ.ช.เขานอย(น่าน)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	รจ.จ.พะเยา	880	105	146	29	80	15	56	5	-	-	-	-	-	-	1,162	154	1,316
10	รจ.จ.แพร่	930	108	191	18	68	17	117	14	-	-	-	-	3	-	1,309	157	1,466
11	รจ.จ.แม่ฮ่องสอน	413	47	19	2	12	2	24	2	-	-	-	-	-	-	468	53	521
12	รจ.อ.แม่สะเรียง(แม่ฮ่องสอน)	247	23	8	-	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	264	23	287
13	รจ.ก.ลำปาง	1,271	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1,272	230	1,502
14	รจ.ท.ลำปาง	-	-	222	24	153	37	201	28	-	-	-	-	1	-	577	89	666
15	ทส.บ.ลำปาง	1,009	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,009	-	1,009
16	รจ.ช.ปางยางคค(ลำปาง)	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	-	43
17	รจ.จ.ลำพูน	1,398	152	152	16	70	12	93	10	-	-	-	-	13	2	1,726	192	1,918
18	รจ.ช.บ้านดู่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	รจ.อ.เทิง	538	78	110	11	42	8	80	7	-	-	-	-	8	2	778	106	884
20	รจ.ช.ห้วยระเมศ(เชียงราช)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	สภข.จ.ลำปาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	1	25	1	26
	รวม	15,506	3,458	1,925	314	854	260	2,254	227	1	-	-	-	92	12	20,632	4,271	24,903

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 6

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
1	รจ.ก.กำแพงเพชร	1,893	302	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	1	1,910	303	2,213
2	รจ.พ.กำแพงเพชร	-	-	230	24	94	14	100	9	-	-	-	-	-	-	424	47	471
3	รจ.ก.ตาก	858	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	859	69	928
4	รจ.พ.ตาก	-	-	74	9	18	3	20	4	-	-	-	-	-	-	112	16	128
5	รจ.อ.แม่อ้อ	588	88	81	10	39	4	80	16	1	-	-	-	11	1	800	119	919
6	รจ.ช.ห้วยหินฝน(แม่อ้อ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	ทส.ป.หนองน้ำขุ่น	280	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	281	-	281
8	รจ.จ.พิบูลย์	674	160	148	25	57	5	86	12	-	-	-	-	12	1	977	203	1,180
9	รจ.ก.พิษณุโลก	2,947	-	147	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,094	-	3,094
10	รจ.จ.พิษณุโลก	2,068	-	198	-	64	-	134	-	-	-	-	-	11	-	2,475	-	2,475
11	รจ.จ.เพชรบูรณ์	1,214	139	164	22	72	17	107	19	1	-	-	-	13	1	1,571	198	1,769
12	รจ.ช.แก่งน้อย(เพชรบูรณ์)	-	159	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	159	159
13	รจ.อ.หล่มสัก	792	83	106	3	29	1	55	5	-	-	-	-	12	-	994	92	1,086
14	ทส.ญ.พิษณุโลก	-	794	-	29	-	12	-	15	-	-	-	-	-	2	-	852	852
15	รจ.จ.สุโขทัย	680	121	121	12	33	4	66	14	-	-	-	-	16	1	916	152	1,068
16	รจ.อ.สวรรคโลก	288	49	79	12	19	2	36	8	-	-	-	-	2	-	424	71	495
17	รจ.ช.หนองเรือ(สวรรคโลก)	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	21
18	รจ.จ.อุดรธานี	1,067	119	140	15	112	24	91	13	-	-	-	-	7	-	1,417	171	1,588
19	รจ.จ.อุทัยธานี	541	105	81	15	14	2	39	10	-	-	-	-	3	1	678	133	811
	รวม	13,911	2,188	1,570	176	551	88	814	125	2	-	-	-	105	8	16,953	2,585	19,538

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 7

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.กาญจนบุรี	2,108	308	377	60	97	17	329	53	-	-	-	-	-	-	2,911	438	3,349
2	รจ.อ.ทองผาภูมิ	418	115	11	-	14	2	23	3	-	-	-	-	1	1	467	121	588
3	รจ.ก.นครปฐม	3,552	526	-	-	-	-	-	-	-	1	10	3	18	2	3,580	532	4,112
4	รจ.ท.นครปฐม	-	-	445	58	158	14	366	64	-	-	-	-	-	-	969	136	1,105
5	รจ.ช.วังตะกู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	รจ.จ.ประจวบคีรีขันธ์	1,723	277	183	35	91	20	185	25	1	-	-	-	2	1	2,185	358	2,543
7	รจ.ก.เพชรบุรี	1,618	209	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	1	1,629	210	1,839
8	รจ.ท.เพชรบุรี	-	-	147	15	60	11	145	56	-	-	-	-	-	-	352	82	434
9	รจ.ช.เขากลิ้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	รจ.ก.สมุทรสงคราม	1,011	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,011	125	1,136
11	รจ.ท.สมุทรสงคราม	-	-	70	13	18	4	57	10	-	-	-	-	-	-	145	27	172
12	รจ.จ.สมุทรสาคร	1,840	314	170	18	69	7	322	42	-	-	-	4	2	-	2,403	385	2,788
13	รจ.จ.สุพรรณบุรี	2,457	344	239	16	87	6	246	44	-	-	-	-	13	-	3,042	410	3,452
	รวม	14,727	2,218	1,642	215	594	81	1,673	297	1	1	10	7	47	5	18,694	2,824	21,518

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 8

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.กระบี่	1,335	189	280	28	119	13	146	15	-	-	-	-	-	-	1,880	245	2,125
2	รจ.ช.กระบี่น้อย	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	-	51
3	รจ.จ.ชุมพร	1,106	144	114	6	80	13	124	26	-	-	-	-	-	-	1,424	189	1,613
4	รจ.อ.หลังสวน(ชุมพร)	443	95	68	13	34	5	53	7	-	-	-	-	2	-	600	120	720
5	รจ.ช.ห้วยกลอง	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	-	42
6	รจ.อ.ทุ่งสง(นครศรีธรรมราช)	1,058	138	139	20	111	13	152	21	1	1	-	-	23	2	1,484	195	1,679
7	รจ.อ.ปากพนัง(นครศรีธรรมราช)	755	46	44	3	34	4	34	5	-	-	-	-	-	-	867	58	925
8	ทส.ว.นครศรีธรรมราช	556	-	218	-	118	-	166	-	-	-	-	-	1	-	1,059	-	1,059
9	รจ.จ.พังงา	540	70	50	5	36	4	47	4	1	-	-	-	-	-	674	83	757
10	รจ.ช.เขาทอง	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
11	รจ.อ.ตะกั่วป่า(พังงา)	506	48	53	10	12	2	47	6	2	-	-	-	47	-	667	66	733
12	รจ.จ.ภูเก็ต	1,394	259	369	55	195	41	220	17	-	-	-	-	54	2	2,232	374	2,606
13	รจ.ช.บ้านบางโจ	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	-	26
14	รจ.จ.ระนอง	764	92	66	6	38	5	67	8	1	-	-	-	7	-	943	111	1,054
15	รจ.ก.สุราษฎร์ธานี	2,096	278	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	3	2,118	281	2,399
16	รจ.พ.สุราษฎร์ธานี	-	-	502	61	280	40	265	52	-	-	-	-	-	-	1,047	153	1,200
17	รจ.ช.ทุ่งขน(สุราษฎร์ธานี)	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85	-	85
18	รจ.อ.เกาะสมุย(สุราษฎร์ธานี)	466	134	62	16	50	13	106	10	-	-	-	-	11	-	695	173	868
19	รจ.อ.ไชยา(สุราษฎร์ธานี)	659	94	43	4	30	6	35	1	-	-	-	-	3	1	770	106	876
20	สภข.จ.นครศรีธรรมราช	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72	-	72	-	72
	รวม	11,883	1,587	2,008	227	1,137	159	1,462	172	5	1	-	-	242	8	16,737	2,154	18,891

รายงานข้อมูลสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เขต 9

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	นักโทษเด็ดขาด		ผู้ต้องขังระหว่าง						เยาวชนที่ฝากขัง		ผู้ถูกกักกัน		ผู้ต้องกักขัง		รวม		รวมทั้งสิ้น
				อุทธรณ์-ฎีกา		ไต่สวนฯ		สอบสวน										
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	รจ.จ.ศรี	1,152	147	220	29	102	17	180	21	-	-	-	-	2	-	1,656	214	1,870
2	รจ.ช.เหรียญทอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	รจ.จ.นราธิวาส	949	61	288	13	120	14	232	22	-	-	-	-	23	2	1,612	112	1,724
4	รจ.ช.โลกยาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	รจ.ก.ปัดลานี	1,026	73	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	25	-	1,054	73	1,127
6	รจ.ท.ปัดลานี	-	-	150	10	100	6	191	11	-	-	-	-	-	-	441	27	468
7	รจ.ก.พัทลุง	1,246	109	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	-	1,253	109	1,362
8	รจ.ท.พัทลุง	-	-	177	5	96	6	105	7	-	-	-	-	-	-	378	18	396
9	ทส.ป.บ้านนาวง(พัทลุง)	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	24
10	รจ.ก.ยะลา	1,204	103	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	23	-	1,231	103	1,334
11	รจ.ท.ยะลา	-	-	133	11	66	3	117	9	-	-	-	-	-	-	316	23	339
12	รจ.อ.เบตง(ยะลา)	209	31	36	3	8	2	23	2	-	-	-	-	-	-	276	38	314
13	รจ.ก.สงขลา	2,864	-	289	-	17	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3,171	-	3,171
14	รจ.จ.สงขลา	1,421	-	234	-	178	-	263	-	3	-	-	-	4	-	2,103	-	2,103
15	ทส.ญ.สงขลา	-	956	-	35	-	24	-	33	-	-	-	-	-	-	-	1,048	1,048
16	ทส.บ.สงขลา	2,811	-	6	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2,823	-	2,823
17	รจ.จ.สตูล	519	70	85	5	61	7	87	4	-	-	-	-	10	-	762	86	848
18	รจ.อ.นาทวี	1,092	159	265	24	88	12	141	9	10	-	-	-	12	-	1,608	204	1,812
	รวม	14,517	1,709	1,883	135	841	91	1,340	118	21	-	-	-	106	2	18,708	2,055	20,763

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นายจิรพัฒน์ ลิมพิพัฒน์ธน
วัน เดือน ปี เกิด	10 กุมภาพันธ์ 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2556
สถานที่ทำงาน	ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี

